

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 8. AVGUSTA 1974

ŠTEVILKA: 31. LETO: XVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, ZPSŽ Železarna Jesenice. Stevilki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: CP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

GOVOR PREDSEDNIKA OBČINSKE SKUPŠČINE NA SLAVNOSTNI SEJI

Na slavnostni seji vseh treh zborov občinske skupščine Jesenice, kateri so prisostvovali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, ob prazniku občine, je govoril predsednik skupščine Slavko Osredkar, katerega govor v celoti objavljamo. S seje sta delegaciji odnesli vence na grobišče borcev in osrednje spomenike NOB, moški pevski zbor Jeklar pa je ob tej priložnosti izvajal kratak koncert. Na seji so podelili tudi letošnje Čufarjeve in Gregorčičeve plakete, o čemer smo poročali v prejšnji številki. Predsednik Osredkar je dejal:

»CK KPJ je 22. junija 1941, to je na dan napada Hitlerjeve Nemčije na Sovjetsko zvezo, izdal lepak naslednje vsebine:

»Vi, ki ječite pod okupatorskim škornjem, vsi, ki ljubite svobodo in neodvisnost, ki ne marate fašističnega suženjstva, vedite, da je napočil čas boja za vašo osvoboditev izpod fašističnih osvajalcev. Zato prispevajte svoj delež v boju za svojo svobodo pod vodstvom KPJ«.

Temu pozivu so se odzvale široke ljudske množice po vsej Jugoslaviji.

Slovenski narod je iz začetnih priprav za oboroženo vstajo prešel v organizirani oboroženi odpor 22. julija, ko je v Tacnu pod Šmarno goro strel iz partizanske puške zanetil ogenj upora vsega slovenskega ljudstva. Ta ogenj je kmalu zajel vso Slovenijo in že 1. avgusta 1941 je Cankarjeva četa — četa jeseniških partizanov v glavnem kovinarjev, pod vodstvom izkušnega predvojnega revolucionarja in španskega borca Jožeta Gregorčiča bila na Obranci na Mežakli prvo odprto bitko z nemškim okupatorjem in tudi prvi pogon na beg nadute nemške vojske. S to bitko je vzplapolal plamen odpora tukajšnjega prebivalstva in se zvil v mogočno baklo vseljudske vstaje slovenskega naroda, ki ni ugasnila, dokler ni bil sovražnik dokončno poražen. S to bitko je jeseniški proletarijat najbolj jasno in glasno izrekel svojo odločitev in odziv pozivu KPJ na oborožen upor. Takšna odločitev prav gotovo ni bila niti slučajna niti presenetljiva.

va. Nasprotno, bila je pričakovana, bila je logična posledica predvojnega delavskega gibanja na Jesenicah, delovanja predvojnih komunistov Gregorčiča, Mlakarja, Zagarja, Čufarja, bratov Stražišarjev, Staneta Bokala in še vrsto drugih komunistov in

Skojevcev, ki so pod težkimi pogoji, nenehno preganjani od takratnih oblasti, osvobodili tukajšnje delavce v razredno zavedne pripadnike delavskega razreda. Tej razredni osvoboditvi se je ob pozivu na odpor pridružil še nov psihološki moment — razočaranje nad izdajstvom vrhov države, sramotne kapitulacije in beg v tujino tistih, ki so bili najbolj dolžni braniti ljudstvo, pa so le-tega prepustili golih rok na milost in nemilost okupatorju. Vladujoča buržoazija, v kolikor je ostala doma, je

(Nadaljevanje na 9. strani)

UKREPI V PRIMERIH REDUKCIJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Elektrogospodarstvo Slovenije odloča redukcijo električne energije na osnovi posebnega družbenega dogovora, ki je bil sprejet med proizvajalci odnosno dobavitelji in potrošniki električne energije, takrat kadar razpoložljiva količina električne energije ne zadošča za pokrivanje vseh planiranih potreb.

Celotno potrebno količino elektroenergije elektrogospodarstva Slovenije pridobiva iz:

- proizvodnje slovenskih elektrarn
  - nakupa iz sosednjih republik in
  - nakupa iz sosednjih držav.
- Najpogostejši vzroki za izpad pridobivanja električne energije po navedenih virih so:
- izjemno nizek vodostoj,
  - velike okvare na termoelektrarnah,
  - tehnične ovire za prenos električne energije na večje razdalje (na primer iz Bosne preko Hrvaške) in
  - gospodarsko poslovni odnosi s sosednjimi državami.

Po sporazumu prve redukcije zadenejo direktno odjemalce, ki po-

rabljajo velike količine električne energije za procesno proizvodnjo. Takih potrošnikov je na slovenskem pet, in sicer vse tri slovenske železarne, tovarna glinice in aluminija Kidričevo ter tovarna dušika Ruše.

Pri nadaljnjem omejevanju električne energije pri ostalih potroš-

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZPLAČILO OTROŠKIH DODATKOV PO NOVIH PREDPISIH

Skupščina republiške skupnosti otroškega varstva je na svoji seji dne 24. 5. 1974 sprejela sklep o določitvi dohodkovnega cenusa kot pogoja za pravico do otroškega dodatka v letu 1974. Po tem sklepu imajo pravico do otroškega dodatka otroci iz družin:

1. v katerih je dohodek družine manjši od 700 din mesečno na družinskega člana,
  2. v kateri je dohodek družine manjši od 900 din mesečno na družinskega člana,
  3. v kateri je dohodek družine manjši od 120 din mesečno na družinskega člana.
- Višina otroškega dodatka je glede na gornje cenuse naslednja:
1. 160 din za prvega otroka,
  - 240 din za vsakega naslednjega otroka,
  2. 130 din za prvega otroka,
  - 200 din za vsakega naslednjega otroka,
  3. 95 din za prvega otroka,
  - 150 din za vsakega naslednjega otroka.

Otroci edinih hranilcev imajo pravico poleg že navedenega otroškega dodatka še do posebnega dodatka v znesku 50 din mesečno, težje telesno ali duševno prizadeti

otroci pa do posebnega dodatka v znesku 85 din mesečno.

Službi socialnega zavarovanja v Železarni je ob sodelovanju oddelka za obračun osebnega dohodka in obratnih personalov ter s službo skupnosti zdravstvenega zavarovanja na Jesenicah, uspelo urediti za vse naše upravičence ustrezne odločbe, po katerih bodo delavci Železarne 15. avgusta prejeli otroške dodatke po novem za mesec julij in doplačila od 1. 1. 1974. Nerešeni so ostali le tisti, ki so bili pozvani, da dostavijo dodatna dokazila, pa tega niso prinesli.

Da bodo upravičenci lažje kontrolirali natančnost izplačila otroških dodatkov in da bodo službe lahko izdelale določene sezname, smo se z oddelkom za obračun osebnega dohodka in s centrom za mehansko obdelavo podatkov dogovorili za naslednjo tehniko prikaza v izplačilnih listkih.

OD po censusu	redni OD pod. štev.	doplačilo pod štev.
— 700 din	osnovni 570	580
	dodat. samohran. 575	585
	dod. invalidi 576	586
— 900 din	osnovni 571	581
	dodat. samohran. 575	585
	dod. invalidi 576	586
— 1200 din	osnovni 572	582
	dodat. samohran. 575	585
	dod. invalidi 576	586

(Nadaljevanje na 2. strani)

V JULIJU NAJBOLJŠA PROIZVODNJA V TOZD HLADNA PREDELAVA

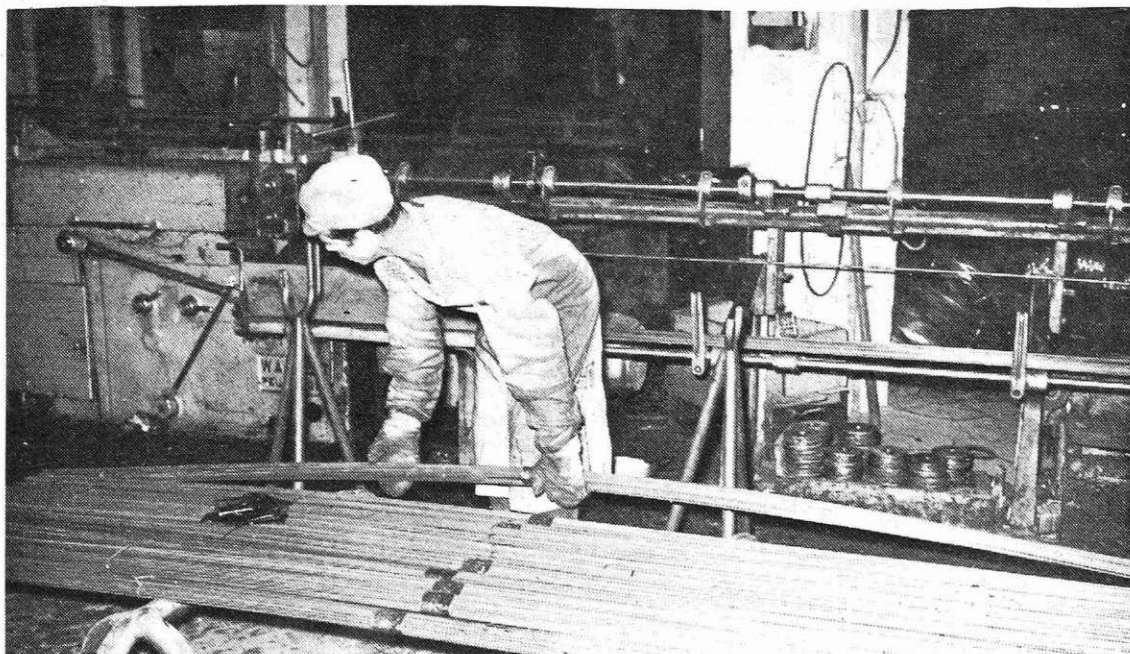
Čeprav so sodelavci v TOZD Talilnice v juliju dosegli za 383,7 ton večjo proizvodnjo kot lani v istem mesecu in mesečne planske obveznosti presegli za 1,5 odstotka in so sodelavci v TOZD Hladna predelava kar za 1.592,6 ton presegli lanskoletni dosežek v tem mesecu in presegli plan za osem odstotkov, smo v minulem juliju skupaj v Železarni zaostali za planskimi obveznostmi pri skupni proizvodnji za 2,3 in pri blagovni za 3,5. V lanskem juliju smo pri slabih dveh tonah manjšem programu skupne proizvodnje zaostali za planom le za 0,2 odstotka, gotovo proizvodnjo pa smo pri dobrih 1.000 ton manjšem programu, celo presegli za odstotek, medtem pa smo v letošnjem juliju odpravili skoraj 1.000 ton več gotove proizvodnje kot v istem mesecu lani. Na take rezultate je nedvomno vplivala za skoraj pet tisoč ton nižja proizvodnja v TOZD Valjarne, kot je bila planirana, ker so se sodelavci borili s številnimi objektivnimi in subjektivnimi težavami. Primerjava doseženih rezultatov z lanskim julijem nam pokaže, da smo lani v tem času dosegli za 773 ton večjo skupno proizvodnjo in za okroglo 85 ton večjo blagovno proizvodnjo.

V TOZD Talilnice so v juliju skupno proizvodnjo presegli za 1,5 odstotka in sicer se ta presežek plana nanaša na vse obrate, ki so presegli planske obveznosti od 2,1 do 7,8 odstotka, razen obrata elektro jeklarne, kjer so zaostali za planom za 2,6 odstotka zaradi izredno velike odsotnosti delavcev in nekaterih drugih težav. Težave z veliko odsotnostjo in z zastoji so imeli tudi v martinarni. Zaradi pomanjkanja surovin oziroma neradne dobave, za kar je največji vzrok v železnici, so sodelavci v tej TOZD v skrbah, če bodo lahko sploh redno obratovali. Poudariti pa je treba, da so na plavžu dosegli letos drugo najnižjo porabo koka na tono grodlja in da so v martinarni dosegli izredno ugodne rezultate pri porabi goriv in kokil.

Z izrednimi težavami so se v minulem mesecu borili sodelavci v TOZD Valjarne. Zaradi izredno visokih zastojev v juliju, so skoraj 5.000 ton zaostali za planskimi obvezami pri skupni proizvodnji in to v vseh obratih od 1,4 do 11 odstotkov razen v termični obdelavi, kjer so plan presegli za 6,1 odstotka. Pri gotovi proizvodnji znaša zaostanek za dobri dve tona ali 10,8 odstotka. Poleg izredno visokih zastojev, nepredvidenih in podaljsevanih remontov ter težjega proizvodnega programa, so nekaj težav imeli tudi z večjo odsotnostjo delavcev.

Najboljše dosežke v juliju so dosegli sodelavci v TOZD Hladna predelava. Skupno proizvodnjo so presegli za 1.006 ton ali osem odstotkov, gotovo proizvodnjo pa skoraj za tisoč ton ali 9,2 odstotka. Pod planom sta zaostala le elektroodni obrat in profilarna za 3,4 oziroma za šest odstotkov, medtem ko so vsi ostali obrati mesečne planske obveznosti presegli pri skupni proizvodnji od 5,9 do 15,4 odstotka in pri gotovi proizvodnji od 4,5 do 24,1 %. V profilarni so imeli predvsem težave z vložkom, kar pogojuje tudi daljše zastoje, v elektroodnem obratu pa so imeli nepredvideni remont sicer pa bi planske obveznosti izpolnili. V obratu hladna valjarne velja poudariti predvsem uspešno izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta.

Podrobne podatke o doseženih proizvodnih rezultatih v juliju, o težavah in uspehih posameznih TOZD in obratov, lahko preberete na tretji strani Železarja.

Sodelavec v žičarni

REKONSTRUKCIJA VALJARNE ŽICE

Z usmeritvijo naše železarne v dve osnovni proizvodni smeri, to je v ploščati in žičnati del, s kolikor mogoče višjimi finalnimi proizvodi ter iskanje čimbolj rentabilnih poti v proizvodnji, je bilo jasno, da nekateri proizvodni obrati ne ustrezajo tem osnovnim konceptom. Eden takšnih obratov je tudi valjarne profilov na Javorniku, ki je danes najstarejša proizvodna enota. Proizvodnja tega obrata je bila še pred leti usmerjena predvsem na tržišče, le manjši del je bil namenjen kot polizdelek za jeklovleke. Ker je bila prodaja paličnega železa manj donosna kot ostali proizvodi, se je jeklo vedno bolj usmerjalo v druge obrate, tako, da je končno valjarni profilov ostala samo funkcija preskrbovalca jeklovleka z vložkom, količina na tržišče poslanega paličnega železa pa se je skrcila na nekaj tisoč ton letno.

Zaradi zastarelosti naprav in velikega števila zaposlenih so se že itak visoki proizvodni stroški, s pričetkom obratovanja valjarne bluming in ustavitvijo težke proge, še povečali, zaradi nujnega preveljevanja vložka in slabe izkoriščenosti naprav, kot posledice postopnega ustavljanja posameznih izmen. Danes delajo na dveh progah samo tri izmene, ki se po potrebi selijo z ene

na drugo progo. Zaradi teh slabosti je visoka cena izdelka že pričela ogroziti rentabilnosti jeklovleka, medtem, ko so bile prodajne cene paličnega železa na tržišču močno negativne.

Takšno stanje je nujno zahtevalo rešitev. Izdelanih je bilo več variant, katerih vsaka ima svoje slabe in dobre strani.

1. Modernizacija valjarni profilov,

bi zaradi zastarelosti vseh naprav pravzaprav pomenila postavitev nove valjarne paličnega železa. Ker so bile v zadnjem času zgrajene nove valjarne paličnega železa v železarni Ravne in Store, bi nova valjarni profilov na Jesenicah predstavljala v okviru Slovenskih železarn nepotrebnost konkurenco na tržišču. Nova valjarna bi morala zaradi rentabilnosti imeti kapaciteto najmanj 100.000 ton letno, od tega bi za finalizacijo v jeklovleku porabili začetku komaj 25.000 ton, s postopnim vlečenjem do 40.000 ton v letu 1985. Vso ostalo proizvodnjo bi morali plasirati na tržišče. Zaradi omenjenih slabosti in visokih investicijskih stroškov ta varianta ni primerna rešitev.

2. Druga varianta je predvidevala ustavitve valjarne profilov in jeklo vleka. Ta varianta je sicer najbolj

(Nadaljevanje na 2. strani)

REKONSTRUKCIJA VALJARNE ŽICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

enostavna, vendar pa ni sprejemljiva, ker predstavlja proizvodnja jeklovleka, to je vlečeno, luščeno, brušeno in termično obdelano jeklo, zelo iskan proizvod na tržišču, ki dosega visoke prodajne cene.

3. Tretja varianta je zahtevala opustitev valjarne profilov na Javorniku in preskrbo jeklovleka z vložkom iz železarne Ravne in Store. Zaradi različnega dimenzijskega in predvsem kvalitetskega programa, ni bilo možno dobiti dobre rešitve. Preskrba iz teh dveh železarn bi lahko le delno pokrila sedanje in bodoče potrebe jeklovleka.

4. Četrta varianta je predvidevala izgradnjo tretje žile v valjarni žice s čim manjšimi investicijskimi stroški. Proizvodnja na tretji žili bi obsegala valjanje okroglih in šestoglatih (po potrebi kvadratnih) profilov od 15 do 32 milimetrov in težo kolobarja 600 kilogramov.

Ta varianta omogoča:

- nadaljnje obratovanje jeklovleka s sicer skrčenim dimenzijskim programom,
- le majhno odvisnost jeklovleka od zunanjih dobaviteljev vložka (predvsem debelejša dimenzije nad 32 mm),
- preskrbo jeklovleka s cenejšim vložkom zaradi večje proizvodnosti,
- popolno ustavitve valjarne profilov in sprostitev številnih zaposlenih. Seveda pa bo proizvodni program valjarne žice zahtevnejši in nekoliko se bo zaradi investicijskih vlaganj dvignila cena valjani žice.

Zaradi naštetih prednosti je bila ta varianta osvojena in natančno obdelana ter predložena samoupravnim organom v potrditev. Investicija v dodatno tretjo žilo v valjarni žice predvideva postavitev nove predproge, ker predstavlja sedanja predproga resno oviro kvalitetskega valjanja. Ugotovljeno je namreč bilo, da precejšnji del valjarskih napak sedanje proizvodnje izvira ravno iz predproge, ki ni primerna za valjanje kvalitetnih jekel.

Iz tega vzroka bo dobila dodatne naprave, kot obračalne dovode in krožno vodilo za zanke tudi vmesna proga profila 320. Tretjo žilo predstavlja pravzaprav dve moderni ogradi v podaljšku vmesne proge z vsemi pomožnimi postrojenji: škarnji za odrez koncev in poskusnih vzorcev, navijalci, transportnim trakom z napravo za počasno ohlajevanje specialnih jekel, tehničnih, rezkalnih stroji in zbiralnim križem s kompaktno napravo.

Te naprave bi omogočile valjanje okroglih, šestoglatih in kvadratnih profilov od 15 do 32 milimetrov, navitih v kolobarje do teže 600 kilogramov. Proizvodnja na starem delu valjarne žice se ne bi spremenila in bi potekala po sedanjem tehnološkem postopku, to je, valjanje žice od 5,5 do 14 mm v kolobarjih teže 230 kg.

IZPLAČILO OTROŠKIH DODATKOV PO NOVIH PREDPISIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

S tem bo v skladu s sklepom navedene skupnosti omogočeno, da bodo upravičenci iz Železarne od 1. 7. 1974 prejeli otroške dodatke po novih določilih, kot to sklep določa.

V skladu z ukrepi, ki so predvideni za oblažitev večjih stroškov družin, ki so nastali s podražitvijo nekaterih prehranskih artiklov, je izdal odbor skupščine republiške skupnosti otroškega varstva že določil, da se s 1. 8. 1974 povečajo spredaj navedeni zneski otroških dodatkov za 35 din in to za vse otroke iz delavskih družin — upravičence do otroškega dodatka enako. Ta sklep bo dokončno veljaven, ko ga bo potrdila skupščina republiške skupnosti otroškega varstva potom korespondenčne (dopisne).

nadomestilo v višini din	mesečni znesek valorizacija	dnevni znesek valorizacija
do 1.500,00	+	120,00 din
do 2.000,00	+	90,00 din
do 2.500,00	+	60,00 din
do 3.000,00	+	30,00 din

Zavarovanci, ki prejema nadomestilo v višini preko 3.000,00 din mesečno, niso upravičeni do valorizacije zaradi podražitve.

Zavarovancem, ki prejema nadomestilo samo za določeno število ur dnevno (doječe matere, skrajšani delovni čas zaradi bolezni), se izračuna valorizirani znesek za število ur, za katere prejema nadomestilo osebnega dohodka.

Tako izplačana nadomestila bodo

Kapaciteta valjarne žice bi se po rekonstrukciji dvignila na 135.000 ton, od tega računamo za žičarno 93.000 ton, za jeklovlek na začetku 24.000 ton in za prodajo 18.000 ton. V prodajnem programu valjarne žice je predvidena v veliki meri prodaja kvalitetne žice in samo v manjši meri betonsko železo.

Število zaposlenih v valjarni žici bi ostalo isto, ker bi izmenoma valjali enkrat na starih in drugič na novih napravah valjarne.

Investicijski stroški so predvideni 135.000.000 din, obratna sredstva bi zahtevala nadaljnjih 15.000.000 din, torej skupno 150.000.000 din. Za financiranje rekonstrukcije bi rabili po predračunih 35.000.000 din lastnih sredstev, katere bi združevale posamezne TOZD, ostale stroške za

UKREPI V PRIMERIH REDUKCIJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

nikih pa so upoštevani predvsem naslednji kriteriji:

- vrednost izpadlega družbenega proizvoda,
- izpad specifičnega dohodka na porabljen KWh,
- število nezaposlenih delavcev zaradi omejitve,
- možnosti za nadomestitev izpadle proizvodnje.

Sporazum tudi našteva tista potrošna področja, ki so tako pomembna za normalno življenje človeka in naselij, da so izvzeta pri omejevanju, to so:

- zdravstveni objekti, črpalnice, vodovodne postaje, PTT, RTV, letališča in podobno.

V letošnjem I. polletju nam elektrogospodarstvo Slovenije zaradi redukcij ni dobavilo naslednjih količin električne energije:

januar	670.000 kWh
februar	—
marec	164.000 kWh
april	1.611.000 kWh
maj	730.000 kWh
junij	400.000 kWh
Skupaj	3.575.000 kWh

Iz podatkov energetskega gospodarstva je razvidno, da smo v I. polletju porabili za eno tono jekla v ASEA električni peči 626 kWh, v Lectromelt peči pa 593 kWh. Za približen izračun lahko vzamemo specifično porabo 600 kWh na tono, iz česar lahko naredimo izračun izpadle proizvodnje:

$3.575.000 \div 5,958$ ali približno 6.000 ton

600 Pri tem izračunu je poenostavitev tudi v tem, da zaradi redukcije ni bila omejena proizvodnja izključno v jeklarnah. Za pol ali vso dmino je bilo nekajkrat ustavljeno obratovanje aglomeracije, valjarne žice,

seje, ki je v teku. Tako povečane dodatke bodo upravičenci prejeli 15. septembra po enaki tehniki.

Valorizacija nadomestil osebnega dohodka za čas bolovanja nad 30 dni

Skladno z že uresničeni sklepi za ublažitev višjih stroškov prehrane, je izvršni odbor skupnosti zdravstvenega zavarovanja in varstva Kranj sprejel sklep o valorizaciji vseh vrst nadomestil osebnih dohodkov, katere prejema zavarovanci v času bolovanja (nad 30 dni) v breme sklada zdravstvenega zavarovanja. To je v primerih: bolezni, nesreče pri delu, porodniškega dopusta in skrajšanega delovnega časa zaradi bolezni in po porodniškem dopustu, z veljavnostjo od 1. 8. 1974.

Nadomestila se zvišajo takole:

nadomestilo v višini din	mesečni znesek valorizacija	dnevni znesek valorizacija
do 1.500,00	+	120,00 din
do 2.000,00	+	90,00 din
do 2.500,00	+	60,00 din
do 3.000,00	+	30,00 din

prejeli delavci Železarne 15. septembra za mesec avgust.

Dodatek delovnim invalidom na rehabilitaciji

Skladno z drugimi ukrepi za pomoč pri premagovanju podražitev, bodo delovni invalidi Železarne, ki so ta čas na poklicni rehabilitaciji iz sredstev Železarne, poleg 10 % dodatka na oskrbnino, prejeli še po 100,00 din dodatka in to že ob izplačilu 15. avgusta.

Zdravko Pogačnik

mehansko in elektro opremo z montažo, pa bi dobili od inozemskih in domačih dobaviteljev ter bank v obliki kreditov.

Ceprav investicija ni obsežna, pa vendar predstavlja nadaljnji korak k racionalnejši in kvalitetnejši proizvodnji valjarne žice, kar omogoča — popolno ustavitve zastarele valjarne profilov

- nemoteno obratovanje jeklovleka s sicer skrčenim dimenzijskim programom

- cenejši vložek za jeklovlek in kvalitetnejšo proizvodnjo valjane žice.

Z investicijskimi deli se bo pričelo čim bodo rešena vsa finančna vprašanja in sklenjene pogodbe z dobavitelji opreme.

Janko Perne

valjarne bluming in štekel, valjarne debele pločevine in elektrožarilnih peči v HVŽ in na Javorniku.

Razumljivo je, da so nekatere delovne skupine imele pomisleke o pravilnosti posameznih odločitev za omejevanje proizvodnje. Izrečene pa so bile tudi nekatere pripombe na način odločanja in obveščanja o pričetku in koncu omejitve obratovanja.

Dolžni smo informirati vse obrate in delovne skupine, da v primerih redukcije električnega toka izdelava operativni program obratovanja Železarne poslovni kolegij, ki ga sestavlja glavni direktor in direktorji TOZD. Poslovni kolegij se v ta namen po potrebi sestaja ob vsakem času.

Glavni kriteriji, na osnovi katerih se odloča omejevanje proizvodnje po obratih, so:

- stanje medfaznih zalog,
- možnost nadomestitve zapadle proizvodnje,
- število zaposlenih, ki jih omejitve direktno prizadene in
- količina dohodka, ki jo posamezen proizvod prinaša.

Pri izvajanju omejitev električne potrošnje v času redukcij je potrebna popolna disciplina. Vse zahtevane izklope je treba opraviti v času 5—10 minut. Zaradi preobremenjenosti elektroenergetske mreže Slovenije lahko pade električna napetost do take mere, da se avtomatsko izklopijo stikala v glavnih elektro razdelilnih postajah, kar pripelje do popolne porušitve elektroenergetske mreže. Za ponovno vzpostavitev napetostnega stanja v elektroenergetski mreži je potrebno najmanj 30 minut časa. V tem času so brez električne energije vsi potrošniki na Slovenskem, tudi tisti, ki jih sicer ne bi nikoli izklopili, to so bolnišnice in druge zdravstvene ustanove.

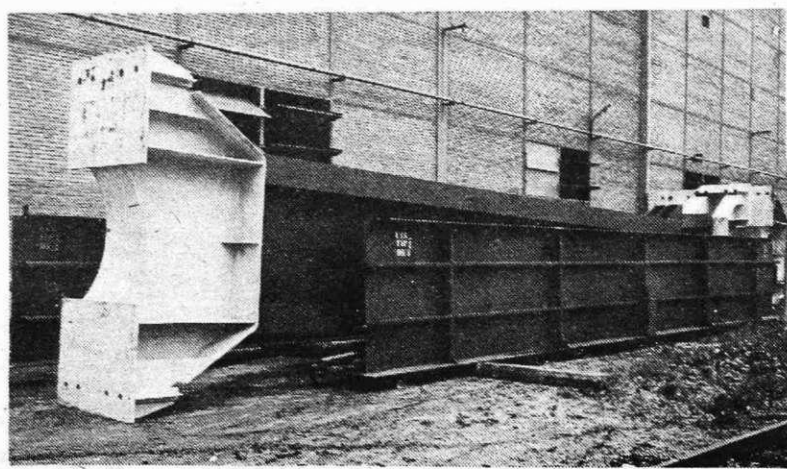
To navajam zato, da bi vsi potrošniki v Železarni z razumevanjem sprejeli odločen nastop glavnega stikalničarja v RTP, ko zahteva izklope po dogovorjenem programu, brez odlašanja.

V mesecu juliju smo imeli na razpolago dovolj električne energije. Kljub temu se zahteva štednja na tem področju porabe, saj smo si v tem smislu zadali naloge v antiinflacijskem programu.

Ta informacija je deloma tudi odgovor na vprašanje in pripombe nekaterih delovnih skupin iz TOZD Valjarne in TOZD Hladna predelava.

Miroslav Noč

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Prvi nosilni stebri za halo nove hladne valjarne

Skladno s sklepom koordinacijskega odbora ZB NOV Slovenskih železarn bo v soboto, 24. avgusta pri Rimskem vrelcu v Kotljah

SREČANJE ŽELEZARJEV — BORCEV NOV SLOVENSkih ŽELEZARN

Gostitelj letošnjega srečanja železarjev borcev NOV Slovenskih železarn bo aktiv borcev ZB NOV v železarni Ravne.

Srečanja se lahko udeležijo aktivni delavci — železarji borci NOV in aktivisti, ki jim je to svojstvo tudi priznано. Vsak udeleženec srečanja železarjev borcev NOV lahko vzame s seboj enega ožjega svojca.

Ker je letošnje srečanje organizirano na prosto soboto, prosimo vsa obratovodstva v proizvodnih obratih, da prijavljenim udeležencem omogočijo udeležbo.

Na srečanje železarjev borcev NOV bodo posebej vabljeni tudi železarji borci, nosilci spomenice 1941, narodni heroji, španski borci ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Prav tako bodo vabljeni tudi predstavniki društev upokojencev in aktivov ZM v TOZD in Skupnih službah.

Prevoz udeležencev in prehrana sta zagotovljena ter brezplačna.

Prijave za udeležbo na srečanju železarjev borcev NOV pri Rimskem vrelcu v Kotljah je treba poslati najkasneje do 12. avgusta, pisarni sekretariata Železarne. Vse ostale informacije bodo objavljene v Železarju.

Koordinacijski odbor ZB NOV Slovenskih železarn
Aktiv ZB NOV Jesenice
Predsednik: Jaka Svetina

PRIJAVNICA ZA UDELEŽBO NA SREČANJU ŽELEZARJEV BORCEV PRI RIMSKEM VRELCE V KOTLJAH

Priimek in ime .....
leto rojstva ....., bivališče — kraj, ulica .....
....., obrat, — služba .....
....., ime in priimek ožjega svojca .....

(Izrežite, izpolnite in pošljite sekretariatu Železarne)

Prosimo vseorce in aktiviste NOV, zaposlene v Železarni, ki se namestavajo udeležiti srečanja železarjev borcev NOV pri Rimskem vrelcu v Kotljah, da prijavnico izpolnijo in jo pošljejo pisarni sekretariata Železarne, vključno do 12. avgusta 74.

O IZGRADNJI POČITNIŠKEGA DOMA V BAŠKI

Na sestanku direktorija Slovenskih železarn 27. julija so spregovorili tudi o predvideni izgradnji počitniškega doma Slovenskih železarn v Baški na otoku Krku. Ugotovili so, da obstoječe zmogljivosti pokrivajo le okrog 10 % potreb, zato je nadaljnje pridobivanje zmogljivosti želja in v interesu vseh delovnih skupnosti. S skupno gradnjo bi omogočili znižanje stroškov na eno posteljo, bolj racionalno gradnjo restavracijskih zmogljivosti, dosegli bi nižje režijske stroške. Poleg tega bi omogočili v večji meri medsebojno spoznavanje delavcev Slovenskih železarn, možna pa bi bila tudi boljša opremljenost z dodatnimi napravami. Poudarjeno je bilo, da z združitvijo novih delovnih organizacij v Slovenske železarne postaja ta akcija še bolj aktualna.

Akcijo za izgradnjo počitniškega doma v Baški je na svoji seji podprl tudi svet Zveze sindikatov Slovenskih železarn in predlog posredoval v javno razpravo vsem delovnim skupnostim. Predlogu so predložili tudi vprašalniki, da se posamezne delovne skupnosti odločijo oziroma izrazijo podporo za izgradnjo, obenem s kriteriji za kakšen počitniški dom bi se odločili.

O omenjeni akciji so razpravljali tudi na skupnem sestanku predsednikov sindikalnih organizacij organizacij združenega dela. Ugotovili so, da skupno akcijo za izgradnjo počitniškega doma Slovenskih železarn podpirajo vse organizacije združenega dela. Iz dosedanjih prijav je razvidno, da bi potrebovali 220 ležišč. Razen Slovenskih železarn se za izgradnjo počitniškega naselja v Baški zanima tudi gradbeno podjetje

je Projekt iz Kranja, občinska skupščina Jesenice ter tovarna Kolinska iz Ljubljane. Zaenkrat je predvidenih 690 ležišč, zmogljivost pa je večja, saj bi v naselju bilo prostora za 1500 ležišč B kategorije (ob morju).

O pozitivnih faktorjih lokacije na otoku Krku smo že pisali. Omenimo naj le to, da je skupščina občine Krk posredovala podatke o ceni izgradnje počitniškega doma. Za izgradnjo počitniškega doma oziroma naselja v Baški bi potrebovali 110.639.500 dinarjev.

V juliju je o izgradnji počitniškega naselja Slovenskih železarn v Baški razpravljala tudi sindikalna organizacija v TOZD Valjarne, ki akcijo podpira in meni, da bi za potrebe naše železarne namenili 50 namesto 30 predvidenih ležišč. Prav bi bilo, da bi o akciji za izgradnjo naselja oziroma počitniškega doma Slovenskih železarn razpravljali tudi v ostalih temeljnih organizacijah združenega dela in skupnih službah ter poslali prijave oziroma predloge do 1. septembra.

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba Vöest iz Linza bo gradila v zalivu Saldanha, skupaj z železarsko družbo Iscor iz Južnoafriške republike, novo železarno. Imela bo letno proizvodnjo 3 milij. ton surovega jekla in bo proizvajala polproizvode za izvoz v evropske države. Zaenkrat še ni določeno ali bodo to slabi ali blumi. Pričela bo obratovati leta 1977. Investicijski stroški so predvideni v višini 730 milij. dolarjev. Pri tej vsoti bo udeležena Iscor z 51 % in Vöest s 26 %. Z ostalimi 23 % bodo udeležene železarske družbe iz ZDA in zahodne Evrope. S finančno udeležbo si bodo te družbe zagotovile dobavo polproizvodov, Vöest pa tudi prodajo potrebne opreme.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Podjetje DEMAG AG iz Duisburga je dobilo naročilo za dobavo naprave za kontinuirno vlivanje blumov legiranega jekla dimenzij 320 mm. Naročila jo je železarna August Thyssen Hütte ter bo imela kot prva takšna naprava na svetu letno proizvodno zmogljivost 940.000 ton blumov letno.

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPRAVE V JULIJU

Del. enota	SKUPNA PROIZVODNJA			GOTOVA PROIZVODNJA			Odprava
	Program	Izvršitev	%	Program	Izvršitev	%	
Plavž	13.200	13.719,6	103,9				
Martinarna	26.100	26.649,5	102,1				
El. jeklarna	14.300	13.932,0	97,4				
Livarna	135	139,1	103,0	50	78,5	157,0	78,5
Samotarna	1.350	1.455,4	107,8	250	221,5	88,6	221,5
TOZD TALILNICE:	55.085	55.895,6	101,5	300	300,0	100,0	300,0
Bluming	36.000	32.826,0	91,2	1.200	640,8	53,4	1.242,3
Štekel	7.800	6.941,8	89,0	3.900	2.499,0	64,1	2.693,9
Termična obdel.	2.700	2.863,4	106,1	2.700	2.863,4	106,1	2.938,5
SKUPAJ:	46.500	42.631,2	91,7	7.800	6.003,2	77,0	6.874,7
Valjarna žice	10.000	9.699,7	97,0	3.000	3.352,0	111,7	3.139,5
Valjarna prof.	2.600	2.563,7	98,6	50	128,2	256,4	126,7
Valjarna deb. ploč.	7.960	7.298,6	91,7	7.900	7.240,4	91,7	7.410,1
TOZD VALJARNE:	67.060	62.193,2	92,7	18.750	16.723,8	89,2	17.551,0
Hladna valj.	2.220	2.421,5	109,1	2.210	2.419,1	109,5	2.531,6
Žičarna	4.900	5.653,1	115,4	3.100	3.846,6	124,1	3.865,6
Profilarna	1.710	1.606,9	94,0	1.710	1.607,0	94,0	1.493,7
Podbojarna		2,7			2,7		2,7
Jeklovlek	1.620	1.714,8	105,9	1.620	1.693,7	104,5	1.864,8
Elektrodni:	1.210	1.188,4	98,2	1.205	1.183,4	98,2	1.207,1
— elektrode	1.160	1.121,7	96,6	1.156	1.118,0	96,7	1.151,5
— prašek	50	66,7	133,4	49	65,4	133,5	55,6
Žebljarna:	965	1.043,4	108,1	955	1.037,2	108,6	1.054,8
— žebli	865	901,6	104,2	863	900,5	104,3	930,7
— bodeča žica	87	122,9	141,3	87	122,8	141,1	116,0
— sekanec	13	18,9	145,3	5	13,9	278,0	8,1
TOZD PREDELAVA:	12.625	13.630,8	108,0	10.800	11.789,7	109,2	12.020,3
SKUPAJ:	134.770	131.719,6	97,7	29.850	28.813,5	96,5	29.871,3
Tuja predelava	100	239,1	239,1	100	239,1	239,1	155,2
ŽELEZARNA:	134.870	131.958,7	97,8	29.950	29.052,6	97,0	30.026,5

TOZD Talilnice

Plavž

Plan v tem obratu je bil presežen za 520 ton. Poraba koksa je bila 678 kg na tono grodja, kar je letos poleg meseca aprila s 641 kg/t, drugi najboljši dosežek. Dnevna proizvodnja grodja je bila enakomerna in s 442 tonami povprečne dnevne proizvodnje presega družbeni plan. Odprava žlindre je bila dobra, vendar še nekaj pod planom. Aglomeracija je naredila doslej največ, in to 20.800 ton in smo ves mesec na plavžu dve uspešno obratovali s 100 % aglomerata.

Martinarna

Tudi v martinarni so plan presežili za 550 ton. V juliju je bilo zaradi vročine in odsotnosti delavcev zaradi dopustov in boleznih oteženo obratovanje, sicer so pa doseženi srednje dobri uspehi. Ugodna je poraba goriva s 130 kg/t in kokil s 16 kg/t.

Tako velikih zastojev kot v juliju še ni bilo. Tako so vlagalni stroji stali skupno 65 ur, pri tem pa je bil en stroj v remontu od 8. julija dalje ter bi moral biti do 1.8. po planu popravljen, remont pa je bil dokončan 6.8. Delo s tremi vlagalnimi stroji in pri teh okvarah ni možno. Popravila dna peči so znašala 105 ur, kar je v primerjavi s prejšnjimi 40 urami 2,5-krat več. Peči so čakale tudi na banje za žlindro, ker jih transport ni razložil.

Ob takih težavah se obveza 500.000 ton jekla oddaljuje.

Elektro jeklarna

V elektro jeklarni so zaostali za planskimi obvezami za 632 ton. Pogoji dela v vročini in večja odsotnost sta v glavnem vzrok nižje proizvodnje. Nekatere dneve so delale celo s 60 % prisotnostjo delavcev. Imeli so okvaro 50-tonskega žerjavnika, nekaj ovire pa je bilo tudi zaradi urejevanja tira pred pečjo.

Livarna

V livarni so za štiri tone presežili mesečne planske obveze in odpravili 78 ton odlitkov. Pospešeno delajo na izdelavi kalupov za ponovico za Smederevo. Od tega je odvisna dobava grodja za nas.

Samotarna

Obrat je delal dovolj dobro in so za 105 ton presežili mesečni plan. V kolikor ne bi bilo večjih okvar na vakuum in Pauker stiskalnici, bi bili rezultati še boljši.

TOZD Talilnice se bori s stalnim pomanjkanjem surovin. Ali nam le-teh ne dobavljajo dobavitelji zaradi premajhne proizvodnje, ali pa je ovira železnica, ki prepoveduje nalaganje vagonov za Slovenijo s koksom, rudo in grodjem. Sprašujemo se, ali bomo sploh lahko še obratovali, če nam železnica ne bo prevažala?

Stanko Čop

TOZD Valjarne

Bluming valjarna

V tej valjarni julija nismo proizvedli planirane količine zaradi izredno visokih zastojev, ki so znašali 30,9 %, kar je samo za 0,4 % manj kot v januarju. Tokrat je bila situacija zaradi težkih okvar in zastojev prav

tako izredno kritična. Za osvetlitev situacije v zvezi z zastoji navajam posebno tabelo. Iz nje je razviden odstotek posameznih zastojev v letu 1973, v razdobju I. polletja 1974 in v juliju 1974.

Zastoji %	1973 Jan.—julij	Julij
Valjavski	1,9	1,6
tehnološki	3,1	2,2
pomanjk. temp.	5,6	7,0
3. hala	1,4	1,2
sosed. proge	3,8	3,6
mehanski	5,0	4,8
elektro	2,4	2,7
energija	2,6	0,6
preventiva	2,6	2,7
Skupaj	29,1	26,4

Tabela kaže, da smo v prizadevanjih za znižanje zastojev v prvem polletju in v primerjavi z letom 1973, dosegli določen uspeh. Znižali smo tako proizvodnjo, kakor tudi vzdrževalne zastoje.

V juliju pa se je stanje izredno poslabšalo. Povečali so se tehnološki zastoji (za 0,7 %), za katere odgovarjajo proizvodnja in vzdrževanje. V primerjavi s prvim polletjem so narastli poleg valjavskih (za 0,6 %) predvsem tisti zastoji, na katere ima vpliv vzdrževanje, mehaniki (za 1,8 %) in preventiva — redni remont (za 1,5 %). Vzroki za to so se pojavili predvsem v obdobju po 23. juliju. V tem času smo imeli remont bluminga, ki je trajal 15 ur, namesto planiranih osem ur. Poleg tega smo imeli na prevlačniku ponavljajoče se zastoje, ki so trajali skupaj deset ur. Končno so bili v tem obdobju izvedeni še štirje zelo dolgi remontni na štekel ogrodju, čeprav bi moral biti samo eden. Vzrok za to je bila slaba priprava in izvedba teh remontov.

Ce bodo tudi v bodoče podobne težave z zastoji v tem obratu, potem ne bo mogoče dosegati planirane proizvodnje. In to ne samo v bluming valjarni, temveč tudi v ostalih obratih, ki jim ta valjarna dobavlja vložek.

Valjarna štekel

Zaradi slabega dela bluming valjarne in zgoraj navedenih dolgih remontov na štekel ogrodju, ta valjarna ni mogla doseči planirane proizvodnje.

Valjarna 2400

Ta valjarna je z dodatnim obratovanjem proge ob prostih sobotah zelo ublažila izpad planirane proizvodnje vroče valjanega materiala. Enako ni uspela doseči plana pri gotovi proizvodnji. Vzroka sta bila dva:

1. Zaradi daljšega proizvodnega postopka in bolj zahtevnih prevzemov pri kvaliteta HPA-10, ML 60 in Nionical 45, je večja izvaljana količina te pločevine ostala v medfazni zalogi. S tem je vplivala na nižje doseganje gotove robe in odpreme. Skupna količina je bila 300 ton.

2. Vsled večje odsotnosti delavcev zaradi dopustov in bolovanja ni bilo mogoče poravnati na stiskalnici vse pločevine debeline 40 do 100 mm. Zato smo proizvedli v tem mesecu 660 ton manj gotove robe. Računamo, da nam bo zaostala, prej navedena količina v medfazni proizvodnji, omogočila doseči boljši rezultat v avgustu.

Valjarna žice

Kot v juniju je bilo tudi v juliju v tej valjarni preveč zastojev in zato

ni bilo možno doseči planirane proizvodnje. Dosegli smo celo enako številko zastojev kot v juniju, in sicer 38,3 %. Zastoji, ki jih je bilo vse-kakor preveč, so zavzemali: mehaniki 10,0 %, elektro 5,0 %, tedenski remont 4,3 % in valjavski 11,4 %.

Valjarne profilov

Valjarna profilov je imela v juliju velike težave zaradi pomanjkanja delavcev. Zato predstavlja njena proizvodnja kljub temu, da je pod planirano količino, določen uspeh. Avgust Karba

TOZD Hladna predelava

Skupna proizvodnja v obratih TOZD Hladna predelava je bila presežena za 8,0 %, odpravljena količina gotovih izdelkov pa je bila za 13,3 % večja od planirane. Že ta dva podatka kažejo na uspešno delo v vseh obratih TOZD HP, kljub težavam zaradi pomanjkanja vložka, ki se še vedno pojavljajo, predvsem v profilarni.

Po posameznih obratih so bili doseženi proizvodni rezultati kot je razvidno iz pregleda.

Hladna valjarna

Proizvodni plan je bil presežen za 9,1 % kljub občasnim težavam pri preskrbi z vložkom tako iz štekel valjarne kot od zunanjih dobavitelj. Sanacija lužilnice ni potekala po planu, zato so bile tudi motnje v lužilnici TVT manjše od predvidenih. Omeniti je potrebno uspešno izpolnjevanje kvalitete asortimenta, saj je bilo proizvedenih 190 ton ogličnih HVT in preko 600 ton dinamov HVT.

Žičarna

Proizvodni plan je bil presežen za 15,4 %, predvsem po zaslugi manjše odsotnosti v začetku meseca kot je bila planirana. Proizvodnja je bila dobro programirana tako za prodajo kot za domačo predelavo. V pocinkovalnici je bila dosežena najvišja mesečna proizvodnja pocinkane žice, pri čemer je bilo pocinkano skoraj 400 ton patentirane žice. V kvalitetnem asortimentu so bili doseženi v glavnem predvideni rezultati.

Profilarna

Svoj operativni plan je dosegla z 98,3 %, če upoštevamo še profile, ki so namenjeni za cestne ograje. Glavna ovira za nedoseganje planiranih količin je že kronično pomanjkanje vložka za vse profilirne linije. Posledica tega so daljši zastoji in izguba proizvodnje, katere tudi z dobrim delom ni bilo mogoče nadoknaditi. Še vedno je bilo precej zastojev zaradi menjav orodij, namenjenih za izdelavo vzorčnih količin.

Podbojarna

Vzorčna proizvodnja kovinskih vratnih podbojev poteka po planu in je že dosegla predvideno kapaciteto. Kvaliteta izdelanih podbojev še ni najboljša, zato so vsi napori usmerjeni v izboljšanje le-te, kar pa je pogojeno z dokončno ureditvijo vzorčne delavnice, predvsem pa lakirnice. V juliju je bilo izdelanih 700 podbojev, od tega jih je bilo nekaj prodanih kupcem, nekaj pa že tudi našim sodelavcem preko male prodaje.

Jeklovlek

Tudi v tem mesecu so bile planske naloge presežene in to v celotnem asortimentu, razen pri luščenem jeklu, kjer je vzrok pomanjkanje vložka. Na Schumag vlečnem stroju so bile že proizvedene prve količine kvalitete 65 G za SSSR, vendar pa planirana količina vlečenega jekla za izvoz ni bila dosežena, ker so s predelavo začeli kasneje kot je bilo predvideno. Ob koncu meseca pa ni bila možna odprava celotne izdelane količine zaradi pomanjkanja vagonov. Proizvodnja je ovirana zaradi številnih zastojev na žerjavih in peskarskem stroju, zato bi bila potrebna večja angažiranost vzdrževalcev.

Elektrodni obrat

Planirane količine v juliju niso dosegli predvsem zaradi neplaniranega remonta na sušilni peči na

liniji I, ki se je še podaljšal zaradi nepredvidenih del. Zaradi tega je bilo izgubljen približno 40 ton proizvodnje oploščenih elektrod, kar bi pokrilo razliko do planirane proizvodnje v juliju. Proizvodnja varilnega praška in VP žice je bila dosežena po planu. Delno je na proizvodnjo vplivala tudi povečana odsotnost zaradi letnih dopustov.

Žebljarna

Planirana proizvodnja je presežena za 8,1 % in sicer je bila presežena tako pri žeblih, bodeči žici kot pri sekanju. Zadovoljiva preskrba z žico je pripomogla, da je bil plan presežen, vendar pa je v pogledu asortimenta izdelanih več debelejših žičnikov na račun tanjših. Zaradi tega premika v asortimentu, je tudi manjši vpliv povečane odsotnosti na proizvodnjo.

Janez Komel

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 12. 8.	JELOVČAN JOŽE	STARE BRANKO
TOREK — 13. 8.	BURJA ANTON	ARNEŽ FRANC
SREDA — 14. 8.	VARL ALOJZ	RAVNIHAR PETER
ČETRTEK — 15. 8.	SOKLIČ JAKA	MARKEŽ VALENTIN
PETEK — 16. 8.	NOČ VINKO	KRAPEŽ BERTI
SOBOTA — 17. 8.	SVETINA JOŽE	PETERNEL JANEZ
NEDELJA — 18. 8.	MOLAN IVAN	MLAKAR FLORIJAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni: od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni: od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

od 12. do 17. avgusta

Dopoldan: dr. Aleksander Rjazancev in dr. Drago Jeremić
Popoldan: dr. Branko Dražić
V soboto, 17. avgusta, samo dopoldan dr. Branko Dražić.

ZOBNA AMBULANTA

Samo popoldan: terapevt dr. Alojz Smolej.
V soboto, 17. avgusta, je zobna ambulanta zaradi dopustov zaprta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Personalne vesti ZA JULIJ

Sprejeto je bilo 82 delavcev in 60 delavcev je zapustilo podjetje.
STAROSTNO UPOKOJENI: Alojzija Arh, 1919, elektrodni obrat — 26 let v ZJ; Jožica File, 1919, valjarna 2400 — 15 let v ZJ; Rozalija Langus, 1918, gradbeno vzdrževanje — 27 let v ZJ; Pavel Mravljec, 1914, strojne delavnice — 34 let in pol v ZJ; Mihael Smolej, 1920, livarna — 29 let v ZJ; Ciril Uršič, 1937, martinarna — 26 let v ZJ in Alojz Žakelj, 1916, valjarna žice — 33 let in pol v ZJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI: Stanislav Gorišek, 1919, sektor novogradenj — 28 let v ZJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj.

UMRLI: Viktor Komac, 1928, hladna valjarna — 22 let v ZJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

IZKLJUČENI: Nikola Bogojčević, 1954, žičarna; Antun Bičanić, 1950, žičarna; Muharem Budimović, 1952, valjarna Bela; Nail Čatak, 1951, martinarna; Jože Dakskobler, 1953, martinarna; Peter Dragoljič, 1954, valjarna 2400; Dragi Georgiev, 1954, martinarna; Fehim Grabus, 1955, transport; Edvard Hribar, 1957, valjarna profilov; Goše Jovanov, 1955, martinarna; Jože Juhart, 1919, valjarna 2400; Vlado Kerštanj, 1933, hladna valjarna; Stanislav Korošec, 1936, elektro jeklarna; Miladin Kostić, 1955, adjustaža Javornik; Sadik Lović, 1955, profilarna; Miroslav Mitrović, 1946, nabavna služba; Ferid Pašić, 1937, transport; Peter Perić, 1956, valjarna profilov; Alojz Robić, 1947, elektrodni obrat; Semir Salihagić, 1952, strojno vzdrževanje; Halil Sazić, 1952, elektro jeklarna; Mladen Stojanovski, 1951, plavž; Done Stojov, 1948, valjarna Bela; Safet Subašić, 1953, žičarna; Emil Svetina, 1958, žičarna; Mihael Šest, 1954, elektro vzdrževanje; Eftim Temelkov, 1950, martinarna; Nikola Vrbanić, 1956, valjarna Bela; Gorgi Zafirov, 1953, martinarna; Alojz Zagorc, 1953, hladna valjarna.

Obvestilo delavcem valjarn Bela

S pričetkom del nove hladne valjarne je bila prestavljena vratarnica za obrate na Beli in sicer ob strani ceste v smeri proti Javorniku (ob novem križišču odcepa za Korosko Belo).

Zato vse zaposlene v valjarni Bela opozarjamo, da je vhod in izhod v podjetje samo pri vratarnici in, da so vsi ostali prehodi oziroma izhodi iz valjarne bluming in valjarne štekel prepovedani ter življenjsko nevarni. Proti kršiteljem se bo ustrezno ukrepalo in posledice morebitnih poškodb ne bodo priznane.

Prav tako opozarjamo vse zaposlene, da je dovoljen prehod od avtobusnega postajališča po striper hali do garderob v kleti strojnice (bluming, štekel, adjustaža bluming) in v aneksu (adjustaža štekel) samo po podestu ob severni strani bluming hale. Vsi ostali prehodi po hali in gradbišču so prepovedani in življenjsko nevarni.

V interesu podjetja je, posebno pa v našem lastnem, da se dosledno ravna po teh navodilih, saj bomo le tako lahko preprečili morebitne poškodbe. Obvestilo je namenjeno tudi delavcem zaposlenim v valjarni žice in na vzdrževalnih delih.

TOZD Valjarne

Na osnovi člena 10. pravilnika o delovnih razmerjih dajemo naslednjo

O B J A V O

za prosto delovno mesto v elektro vzdrževanju TOZD-VET 6637, D-5, delovodja EV Bela, 1 oseba

Pogoji:

za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva:

1. STŠ elektro smeri s triletno prakso v stroki
2. Delovodska šola elektro stroke s triletno prakso v stroki

Prijavo z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je poslati v roku 8 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako sva TOZD-VET.

Samoupravni organi v preteklem tednu

8. seja delavskega sveta Železarne

Predsednik delavskega sveta Železarne Alojz Kalan, je sklical 8. sejo v torek, 30. julija 1974. Za dnevni red je predlagal pregled sklepov prejšnje seje, razpravo o poslovnem poročilu za I. polletje letošnjega leta, predlog delitve amortizacije za zamenjavo in sredstev investicijskega vzdrževanja, predlog protinflacijskega programa in imenovanja.

Poročilo glavnega direktorja o izvrševanju sklepov seje so sprejeli brez pripomb.

Vse delegacije temeljnih organizacij združenega dela so sprejele polletno poslovno poročilo hkrati s stališči odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne z naslednjimi stališči:

1. Skupna proizvodnja ni dosežena glede na letošnji plan, je pa na istem nivoju kot je bila lani v prvem polletju.

2. Blagovna proizvodnja tudi ni dosežena glede na letošnji plan in je manjša kot je bila lani v istem obdobju. Pri blagovni proizvodnji zaostajamo za 3,1 % kar vpliva na vse ostale pokazatelje letošnjega poslovanja.

3. Produktivnost količinsko zaostaja le malenkostno, vrednostno pa je precej večja (35,9 %), je pa glede na efekt povečanja cen in realizacije manjša, kot bi jo morali doseči.

4. Glede kadrov so kritična le nekatera delovna mesta, povečanje pa ni v skladu z zmanjšano produktivnostjo.

5. Materialni stroški so v okviru planiranih, čeprav so se materiali podražili za 106 milijonov nad planiranimi.

6. Dohodek kaže v tem polletju ugoden rezultat.

Glede na takšno stanje poslovanja in na sprejeta stališča so sklenili:

1. Nadoknaditi manjkajočo proizvodnjo, smernice pa naj se obdelajo v protinflacijskih programih.

2. Amortizacijo je treba glede na nove predpise povečati na približno 230 milijonov dinarjev.

3. Investicijsko vzdrževanje je treba povečati na približno 30 milijonov dinarjev oz. glede na potrebe, ki se bodo pokazale v Železnari.

4. Povečati je treba tudi osebne dohodke v skladu z rastjo življenjskih stroškov in v okviru možnosti na osnovi rebalansa plana.

V nadaljevanju seje so obravnavali predlog delitve sklada amortizacije in sprejeli ugotovitveni sklep, da so vse temeljne organizacije združenega dela predlog obravnave in z njim soglašale ter odobrile rekonstrukcijo valjarne žice za kar so združile 35 milijonov dinarjev.

Predloženi protinflacijski program so sprejeli brez pripomb in sklenili, da ga obravnavajo tudi vsi obrati ter vse samoupravne delovne skupine v isti obliki in obsegu kakor je bil posredovan delavskemu svetu Železarne (objavljen je bil v prejšnji številki ŽELEZARJA na drugi strani). Na osnovi tega se morajo izdelati podrobnejši programi, ker mora protinflacijski program postati last slehernega delavca temeljne organizacije združenega dela in Železarne.

Pred zaključkom seje so imenovali za predstavnika Železarne v OK SZDL Jesenice Toneta Varla, imenovali razpisno komisijo za razpis delovnega mesta direktorja kadrovskega sektorja in direktorja finančnega računovodskega sektorja, preimenovali odbor za uveljavljanje ustanovnih dopolnil in odbor za uresničevanje ustave ter v zvezi s tem imenovali tudi nekatere nove člane tako, da so v tem odboru enakomerno zastopane vse temeljne organizacije združenega dela in skupnih služb ter družbenopolitične organizacije.

TOZD Valjarne

11. seja delavskega sveta

Predsednik Mavro Lenardič je dne 26. julija sklical 11. sejo delavskega sveta TOZD Valjarne z dnevnim redom: pregled sklepov zadnje seje, obravnava poslovnega poročila TOZD Valjarne za I. polletje 1974 in antiinflacijski program.

Vsi sklepi so bili realizirani, razen sklepa št. 4, za katerega je direktor skupno z obratovodji pripravil antiinflacijski program za TOZD Valjarne, ki je bil obravnavan na tej seji.

Po sklepu zadnje seje, se je seje udeležil Pavle Lotrič iz kadrovskega sektorja, ki je obširno poročal o pogodbenih prevozih delavcev ŽJ z avtobusi podjetja Viator, prevozih z avtobusi brez pogodbe, ki vozijo delavce iz Gornjesavske doline ter lokalnimi avtobusi, ki vozijo na relaciji Plavž-Javornik. Vozni red je zaenkrat nemogoče spremeniti, ker je le-ta prilagojen medkrajevemu prometu, razen za prevoz delavcev z dopoldanske dne, kjer bi odhod avtobusa morda lahko prestavili še za dve minuti kasneje.

Direktor je v nadaljevanju članom DS posredoval poslovno poročilo TOZD Valjarne za I. polletje. Skupna proizvodnja v tem obdobju znaša 376.069 ton, blagovna proizvodnja pa 104.081 ton. Vložek in predelava v bluming valjarni imata še vedno veliko zvišanje stroškov, ker se ni urejen ločen obračun izmečka, s katerim je obremenjena samo ta valjarna, dejansko pa nosita del krivde za to tudi obe jeklarni. Čeprav so odgovorne službe določile rok za ureditev obračuna s 1. 7., to še vedno ni steklo.

V nadaljevanju je Jelka Vidali iz FRS posredovala še podatke o finančni realizaciji TOZD Valjarne in vse Železarne, o analizi stroškov, vzdrževanju in o delitvi OD.

V razpravi je predsednik poudaril, da bo v prihodnje treba preiti iz količinskega plana, ki je zaradi spremembe določenega asortimenta previsoko postavljen, na kvaliteto. Na podlagi predloga in sklepa odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarne je direktor TOZD skupno z obratovodji sestavil antiinflacijski program za TOZD in posamezne obrate.

Po obravnavi je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. V zvezi z avtobusnimi prevozi naj se referent oddelka za družbeni standard skupno z obratovodji TOZD Valjarne sestane s predstavniki podjetja Viator ter po možnosti reši problem prevoza delavcev ŽJ na delo in z dela.

12. seja delavskega sveta

Delavski svet TOZD VET je imel dne 29. julija 12. sejo, na kateri so razpravljali in sprejeli polletno poslovno poročilo TOZD.

Delavski svet je pri tem zadolžil odbor za gospodarstvo, da tekoče spremlja in ukrepa glede gibanja stroškov, ki bremenijo dohodek. Ti stroški so v nenehnem porastu. Prav tako je odbor zadolžen, da raziše in analizira prekomerno vezavo sredstev v nedovršeni proizvodnji v TOZD. Kot vsa Železarne, se tudi TOZD VET pridružuje splošnim naporom v borbi proti inflaciji in je na tej seji sprejel tudi svoj antiinflacijski program. Le ta sloni na osnovnem odločitvi, da se proizvodnim TOZD omogoči izvedba njihovih programov.

DS je tudi odobril šestmesečno poizkusno uvedbo premakljivega delovnega časa pri delovnih skupinah v stavi vodstva TOZD s tem, da se po treh mesecih uvajanja tega časa posreduje DS analiza katera bo glede na učinkovitost tega poizkusa osnova za nadaljnje delo na tem področju.

Na tej seji so bili sprejeti tudi nekateri predlogi za združevanje sredstev za potrebe Železarne po osnovnih sredstvih.

Obdobno je bilo združevanje sredstev, najemane kreditov, garancije za rekonstrukcijo valjarne žice v TOZD Valjarne. Na seji so potrdili nekaj novih delovnih mest v obratih SV in RTA. Govorili so tudi o samoupravnem sporazumu za uvedbo nagrade Novator leta s področja novatorstva, racionalizacije in izumiteljstva. Pri tem je DS sklenil:

2. V zvezi s poslovnim poročilom za I. polletje 1974 so ugotovili:

— Proizvodni rezultat TOZD Valjarne ni dober, ker planirana skupna in blagovna proizvodnja ni bila dosežena. Vzrok za to je v nižji proizvodnji bluming valjarne in valjarne 2400, medtem ko sta valjarna žice in valjarna profilov planirano skupno proizvodnjo prekoračili. Poleg težav v bluming valjarni v januarju, je velik vzrok, da v obeh valjarnah ni dosežena planirana proizvodnja, tudi v spremembi proizvodnega asortimenta v valjarni 2400. Manjša proizvodnja v tej valjarni in prekoračenje planirane proizvodnje v valjarni žice in valjarni profilov, sta narekovala tudi spremembo proizvodnega asortimenta v valjarni bluming (več blumsev 135 mm in 120 mm ter manj slabov). To pa je dodatno vplivalo na zmanjševanje proizvodnje v tej valjarni. Iz tega razloga bo potrebna velika pozornost pri planiranju proizvodnega asortimenta v teh dveh valjarnah za leto 1975, da se ne bo ponovila letošnja situacija.

— Poslovni rezultat kaže, da so bili planirani proizvodni stroški močno prekoračeni. Poleg nižje proizvodnje, ki vpliva na zvišanje stroškov predelave, je osnovni vzrok prekoračitve slabši izplen v valjarni bluming. Tehnični podatki kažejo, da so v prvem polletju v valjarni bluming imeli manj valjarskih napak kot je bilo planiranih, medtem ko so pri metalurških napakah (krivda obeh jeklarn) planirane številke prekoračene. Ker po sedanjem sistemu bremenijo stroški slabšega izplena samo valjarno bluming, bo možno realno oceniti situacijo v zvezi s stroški šele takrat, ko bodo finančne obremenitve zaradi slabšega izplena izvedene ločeno na valjarno in obe jeklarni. To pa bo predvidoma izvedeno 1. oktobra. Odgovorne službe kljub urgencam tega problema do zdaj še niso uspele urediti.

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

11. seja delavskega sveta

V juniju je imel delavski svet TOZD VET svojo 11. sejo na kateri je razpravljal o vzdrževalni problematiki v Železnari in angažiranosti in delu zunanjih firm na področju obnove in vzdrževanja sredstev za proizvodnjo.

Izredno pomembno razpravo so spremljali in v njej sodelovali tudi glavni direktor Peter Kunc, direktor TOZD Talinice Stanko Šop, direktor TOZD Valjarne Avgust Karba, predsednik sveta ZK Železarne Valko Erjavšek in predstavnik sindikata Železarne Niko Sok.

Po obsežni razpravi, h kateri so prispevali svoj delež tudi gostje, so se dogovorili za sklepe, ki naj bi bili vodilo za uspešnejše delo na področju vzdrževanja proizvodnih naprav in njihovo stalno pripravljenost za uresničevanje ciljev in nalog začrtanih v proizvodnih programih.

SKLEPI:

I. STROŠKI VZDRŽEVANJA

Delež stroškov vzdrževanja je v celotni realizaciji ŽJ znašal v letu 1973 13,05 %. Za letošnje leto je po planu predvideno 11,96 %. V štirih mesecih 1974 leta je delež stroškov znašal le 10,16 %.

— Naloga vzdrževanja je, da ohranja pozitivno zmanjševanje stroškov.

— V zvezi s tem je treba organizirati dosledno tekoče spremljanje stroškov vzdrževanja na osnovi katerega je možno ukrepanje.

— Odnos stroškov rednega tekočega vzdrževanja in remontov je potrebno s planom za leto 1975 natančno opredeliti.

— Tendenca padanja procenta udeležbe stroškov za rezervne dele v celoti ni sprejemljiva. Plansko se mora ugotoviti in postaviti potreben

— Z ozirom na doseženi proizvodni in poslovni rezultat v I. polletju je še bolj nujno, da se delo v drugem polletju izboljša in poskusa vsaj del zamujenega nadoknaditi. Zato bo potrebno posvetiti vso pozornost antiinflacijskemu programu TOZD Valjarne. V tem programu so navedene posamezne naloge, katerih izpolnitev bo lahko bistveno pripomogla k izboljšanju situacije na področju proizvodnje in stroškov.

3. Antiinflacijski program za TOZD Valjarne so v celoti potrdili. Odbor za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarne naj mesečno zasluje in preverja izvajanje tega programa.

4. Potrdili so tudi predlog združevanja sredstev AZ za I. polletje 1974, ki ga je pripravil sektor novogradnje, v skupni višini 4.537.750,00 din, vendar s pripombo, da DS TOZD Valjarne zahteva, da je treba poleg navedenih, del sredstev nameniti za asfaltiranje ceste ob valjarni žice za tretjo halo ter ureditev ceste od križišča na Beli do tretje hale. Prav tako je skrajni čas, da se uredi cesto od vratarja na Javorniku do adjustaže štekel in valjarne profilov na Javorniku.

5. Na seji so sprejeli načelno soglasje za gradnjo počitniškega doma v Baški, za zahtevo, da pred pričetkom gradnje odgovorna služba predloži točne predračune, na podlagi katerih se bo ponovno sklepalo o višini sovlaganja finančnih sredstev.

6. Na dopis uredništva Dela s katerim predlagajo, naj TOZD krije iz svojih sredstev plačilo naročnine posameznim članom DS, niso dali soglasja.

7. Sklenili so, da se predlog pravilnika za podelitev nagrad novatorjem leta, ki ga je predložil odbor za raziskave, izume in racionalizacijo, posreduje samoupravnim delovnim skupinam v obravnavo in potrditev.

HZ

TOZD Hladna predelava

12. seja delavskega sveta

V petek, dne 26. julija, je imel delavski svet TOZD Hladna predelava 12. redno sejo. Namestnik predsednika Franc Logar je za sejo predlagal naslednji dnevni red: Pregled izvrševanja sklepov prejšnje seje, obravnava poslovnega poročila za I. polletje 1974, antiinflacijski program, koriščenje sklada skupne porabe Železarne oziroma TOZD, potrditev AZ in IV programa za leto 1974, pritožbe in razno.

Namestnik direktorja Janez Komel je na začetku seje poročal delavskemu svetu o sklepih prejšnje seje, ki so bili v celoti izvršeni.

V nadaljevanju je govoril o proizvodni problematiki v I. polletju 1974. Proizvodnja v I. polletju je v vseh obratih TOZD Hladna predelava potekala normalno in je planska obveznost izpolnjena s 101,3 %. Težave, ki so jih imeli obrati, so vezane na neredno in nezadostno prekrbo z vložkom, na razdrobljenost naročil in na velike bolezenske odstopnosti.

O gibanju stroškov in finančnem rezultatu pa je govoril knjigovodja tovarni Mesarič. Hladna valjarna je dosegla znižanje stroškov pri vložku za 2.154.320 din, medtem ko je zvišala stroške pri predelavi za 734.283 din. Znižanje stroškov gre na račun preseganja plana za 6,3 %.

Tudi žičarna je obratovala v I. polletju z nižjimi stroški. Skupno znižanje je 3.791.467 din, od tega pri vložku za 1.534.670 din zaradi boljše izplena in pri predelavi za 2.256.797 din.

Profilarna ima višje stroške za 192.178 din. Pri vložku je zaradi boljše izplena dosegla znižanje za 14.860 din, pri predelavi pa je zvišanje za 207.038 din, predvsem zaradi nedoseganja plana.

Obrat vratnih podbojev ima 293.002 din večje stroške in sicer pri vložku za 55.860 din in pri predelavi za 237.142 din. Zvišanje pri vložku je zaradi dražjih uvoženih profilov, pri predelavi pa zaradi začetne proizvodnje.

Jeklovlek ima skupno znižanje stroškov za 4.325.064 din in to pri vložku za 2.067.580 din, zaradi boljše izplena in manjše porabe nabavljene vložke. Pri predelavi pa znaša znižanje stroškov 2.257.484 din, največ zaradi preseganja plana v količini in asortimentu.

Elektrodni obrat je v I. polletju obratoval z višjimi stroški in sicer za 1.747.502 din. Pri vložku je zvišanja za 302.307 din, zaradi slabšega izplena in pri predelavi za 1.445.132 din, zaradi večje porabe boljše embalaže.

Željarna ima znižanje stroškov za 398.648 din in sicer pri vložku za 469.090 din, zaradi boljše izplena in pri predelavi zvišanje za 70.442 din zaradi pakiranja večjih količin v škatlice, kot je bilo predvideno.

Namestnik direktorja je delavski svet seznanil z gibanjem zaposlenih v I. polletju 1974 ter o ostalih kadrovski problematiki. Povprečni stalež v I. polletju je bil v TOZD Hladna predelava 1099 zaposlenih, normativ pa znaša 1213. Na dan 30. 6. 1974 je bilo v TOZD zaposlenih skupno 1105 delavcev. Novo sprejetih delavcev v I. polletju je bilo 89, delovno raz-

merje pa je prekinilo 86 delavcev. TOZD Hladna predelava je edina v Železnari, kjer se je povečalo število poškodb pri delu, čeprav resnost poškodb ni narasla. Zato bo treba temu področju posvetiti večjo skrb. Skupna odsotnost se je delno znižala, vendar močno presega povprečje Železarne bolovanje do 30 dni. Opaziti je delni zaostanek pri koriščenju letnega dopusta, kar bo v drugem polletju vplivalo na večjo odsotnost.

V razpravi o polletnem poročilu so bili člani delavskega sveta mnenja, da to poročilo preveč poudarja samo tonažo, premalo pa obravnava, kako je bil kvaliteten in vrednostno dosežen plan. Iz poročila bi moralo biti razvidno, s kakšnim programom so obrati dosegli plan, ker je bistvena razlika, če obrat dela navadni ali kvaliteten program.

Pripomba je bila tudi na gibanje zaposlenih v TOZD. V letošnjem prvem polletju je za 21 % večja fluktuacija v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Delavski svet smatra, da bi bilo treba ugotoviti vzroke za povečano fluktuacijo, obenem pa meni, da je po vsej verjetnosti eden od glavnih vzrokov ta, da delovna mesta v TOZD Hladna predelava niso pravilno ocenjena v primerjavi z ostalimi delovnimi mesti v Železnari. Na osnovi tega je delavski svet zadolžil direktorja TOZD, da preko ustreznih služb naredi analizo stanja osebnih dohodkov.

Delavski svet je bil seznanjen z akcijo republiškega sveta sindikatov Slovenije za izdelavo antiinflacijskih programov v TOZD, ki morajo vsebovati najpomembnejše in konkretné naloge. Tako so bili izdelani antiinflacijski programi najprej za obrate, na osnovi teh pa je za celotno TOZD izdelal ta program direktor TOZD. Antiinflacijski program za TOZD Hladna predelava vsebuje povečanje proizvodnje, izboljšanje izplena in kvalitete.

Delavskemu svetu je bila posredovana tudi informacija, o koriščenju sklada skupne porabe, ki se deli na združena in neposredno koriščena sredstva, na katero ni imel bistvenih pripomb.

Soglašali in potrdili so predlog za združevanje sredstev iz sklada AZ na nivoju Železarne. Po tem predlogu mora TOZD Hladna predelava odstopiti 887.000 din. Pri tem pa je imel delavski svet pripombo, da je treba predhodno zagotoviti sredstva za potrebe obratov.

Glede izgradnje počitniškega centra Slovenskih železarn v Baški, je delavski svet sklenil, da bo o tem dokončno sklepal na prihodnji seji. Do takrat pa je delavskemu svetu treba posredovati konkretne podatke o izgradnji.

J.S.

Za predk. danes ANGI sednici Jeseni kako ma, vključ dokur »Ze poved proble javne je, da dopus zato l v obd si in pripra zacije časa pospeš gresni ne, kj naj o javne avgus razpra zaklju cev b gresni po 9 začeli jeth da tre potek skupn delovni upam razpra

Mei organ najbo Javor dvajse predst o prip osnut osnut ZMS.

Pos konfe. predst. delala dala i misije temel noeko nepos mladi dopol poma premi delav sredn

Čas občin tudi možn repub Vodst občin evidne aktivni šem č še, da kongr progr. bodo od al Mlad tirati

ma

Z

S

riat cent II. ko vrhov likov egois vojno pa

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

JESENIŠKA MLADINA PRED KONGRESOM ZM SLOVENIJE

Za uvod v našo rubriko o predkongresnih pripravah, smo danes za kratek razgovor prosili ANGELCO MURKO-PLES, predsednico občinske konference ZM Jesenice. Predvsem nas je zanimalo, kako poteka javna razprava oziroma, kako se jeseniška mladina vključuje v razpravo o kongresnih dokumentih.

»Že takoj na začetku moramo povedati, da je poletni čas glavni problem, ki ovira normalen potek javne razprave. Povsem normalno je, da mladi želijo počitnice oziroma dopust izkoristiti čim bolj prijetno, zato kar prerači pozabljajo, da smo v obdobju pred mladinskimi kongresi in da se je treba nanje temeljito pripraviti. V vodstvu naše organizacije si zaradi neugodnega letnega časa ne belimo glave, temveč si pospešeno prizadevamo, da bi kongresni dokumenti prodrli v vse sredine, kjer se mladi udeležujejo. Tukaj naj omenim, da bomo glavno fazo javne razprave zaključili do 10. avgusta, seveda pa s tem javna razprava v naši občini še ne bo zaključena. Vse do jesenskih mesecev bomo mlade seznanjali o kongresnih dokumentih, tako da bomo po 9. kongresu lahko nemoteno začeli z uresničevanjem nalog, sprejetih na kongresu. Povem naj še to, da trenutno javna razprava najbolje poteka med mladimi v krajevnih skupnostih. Nekoliko slabše je v delovnih organizacijah, vendar upam, da se bo med mladimi delavci razprava bolj razvila.«

Med aktivni, ki so minuli teden organizirali javno razpravo, je najbolj uspela med mladimi na Javorniku in Koroški Beli. Okrog dvajset mladincev je ob prisotnosti predstavnikov OK ZMS razpravljalo o pripombah in novih predlogih na osnutek statutov ZMS in ZMJ ter osnutek resolucije za 9. kongres ZMS.

Posebna komisija pri tovarniški konferenci ZM Železarne je pod predstvom Rudija MAKRA obdelala kongresne dokumente in nanje dala pripombe in nove predloge. Komisija je v resoluciji predvsem temeljito obdelala poglavje: družbeno-ekonomski odnosi, ki se najbolj neposredno dotika življenja in dela mladih železarjev. V poglavju so dopolnili tiste odstavke, ki so bili pomanjkljivo napisani oziroma so premalo poudarjali interese mladih delavcev, predvsem tistih v neposredni proizvodnji.

Čas javne razprave bodo pri občinski organizaciji ZM izkoristili tudi za evidentiranje mladih za možne kandidate v občinskih in republiških organih Zveze mladine. Vodstvo OK ZMS je vsem aktivom v občini poslalo hkrati s pozivom tudi evidenčne liste, katere morajo člani aktivov izpolniti ter jih v najkrajšem času vrniti nazaj. Omenimo naj še, da mladinska organizacija po 9. kongresu prehaja v novo volilno in programsko obdobje, kar pomeni, da bodo po kongresu volilne konference od aktivov do republiških organov. Mladi v naši občini morajo evidentirati najmanj tristo mladincev, da

bodo zapolnjena vsa področja delovanja. Na tem mestu naj opozorimo vodstva aktivov, da se evidentiranja lotijo z vso resnostjo in da v svoji sredini izberejo za delo pripravljene mladince.

Ker nas je zanimalo, kako je potekala javna razprava med mladimi na Plavžu, smo se obrnili na STANETA KRAMARJA, sekretarja aktivna, v tej krajevni skupnosti. Dobili smo niti najmanj spodbuden odgovor, ki nas je kar malo presenetil:

»Javno razpravo smo morali preložiti na poznejši čas, ker so se seje udeležili le trije mladinci. Res je, da so počitnice, vendar se mi zdi nerazumljivo, da mladi na Plavžu ne

morejo žrtvovati niti dve uri prostega časa in priti na sejo na kateri naj bi govorili o kongresnih dokumentih. Mislim, da so te stvari bistvenega pomena za nadaljnjo akcijo mlade generacije v naši družbi. Takšen odziv na javno razpravo kaže naš aktiv v zelo slabi luči.«

Upamo, da nam Stane ne bo zameril, če k njegovim besedam dodamo še naslednje: Mladim s Plavža je brez dvoma ljubše posedanje v Pikovi dami, v brezskrbnem pogovoru o vsakdanjih stvareh, brez misli na to, da sta pred nami pomembna dogodka za vso mladino naše družbe.

Na ponedeljkovi seji predsedstva OK ZMS Jesenice bodo člani pripravili dokončen spisek pripomb in novih predlogov na kongresne dokumente. Poleg tega bodo na tej seji postavili kandidatno listo za delegate na slovenskem in zveznem kongresu.

J. R.

O osnutku resolucije

Od meseca junija 1974 poteka v aktivih ZM v naši občini javna razprava o dveh kongresnih dokumentih: o osnutku resolucije o nadaljnji vlogi Zveze socialistične mladine Slovenije v izgradnji samoupravne socialistične družbe ter o osnutku statuta Zveze socialistične mladine Slovenije in Jugoslavije. V javno razpravo se morajo vključiti vsi mladi, zato smo se na občinski konferenci ZMS Jesenice odločili, da kljub temu, da so mnogi že razpravljali o teh dokumentih, v tej rubriki opozorimo na najpomembnejše točke.

Resolucija govori o tem, da je potrebno ustvariti družbene pogoje, v katerih bo mladina neposredno angažirana na vseh področjih družbenega življenja in s tem prevzela del odgovornosti za nadaljnji družbeni razvoj.

Osnovo za nadaljnjo usmeritev in akcijo ZSMS pri uresničevanju neposrednih in dolgoročnih interesov delavskega razreda in socialističnega samoupravljanja, predstavljajo resolucijo 3. kongresa ZKJ, pismo tov. Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ, novi ustavi SFRJ in SRS, sklepi in stališča ter globalna programska orientacija, sprejeta na 7. kongresu ZKS in 10. kongresu ZKJ. Iz uvoda resolucije je tudi razvidno, da mora biti akcija mladih usmerjena v družbenopolitične organizacije in skupnosti, kajti interesi mladih v krajevnih skupnostih so enaki interesom občanov, zato jih morajo povezovati, usklajevati in reševati v okviru SZDL. S tem bo izpolnjen pogoj za večji vpliv mladih, ter za hitrejšo reševanje problemov mladih.

Prav tako morajo mladi delavci svoje probleme, stališča in sklepe preverjati in usklajevati skupno z interesi ostalih delavcev, zato se mora dejavnost mladih usmeriti tudi v Zvezo sindikatov.

Pri nadaljnji izgradnji naše nove enotne organizacije mladih so zelo pomembni principi delovanja, ravno tako pa tudi obveznosti in odgovornosti, ki iz njih izhajajo.

Delovanje ZSMS mora temeljiti na doslednem dograjevanju in izpeljevanju naslednjih treh principov:

Samoupravni princip delovanja ZSMS pomeni, da se interesi, stališča in sklepi oblikujejo v javni razpravi in na osnovi dogovarjanja. S tem se povečujejo obveznosti in

odgovornosti, saj je pri sprejemanju odločitev sodelovalo najširše članstvo. Tako se znotraj same organizacije, ki je mesto združenja mladih, odvijajo javne borbe in soočijo mnenja in poglede.

Princip idejno akcijskih jeder se uresničuje preko vpliva najnaprednejših skupin med organizirano mladino. Gre za interesne oblike združevanja, ki naj z zgledom, čvrsto zavestjo in svojo prepričevalnostjo ter aktivnostjo pri izgrajevanju samoupravne družbe, z udeleževanjem pri izobraževalnih oblikah dela ZSMS ter s samoizobraževanjem, mobilizirajo in aktivirajo mladino izven teh dejavnosti. Temeljno vlogo pri tem imajo aktivni mladih komunistov.

Interesni princip preveva delo celotne organizacije in jo obvezuje, da svojo akcijo gradi na najnaprednejših interesih mladine, to je izgradnji samoupravne socialistične družbe ter krepitvijo vloge delavcev — proizvajalcev v naši družbi.

Vsi ti principi delovanja ZSMS so organsko povezani med seboj, uveljavijo pa se le, če so povezani s celotnim sistemom družbenopolitičnega usposabljanja, izobraževanja, obveščenosti in akcijske sposobnosti vseh mladih ljudi.

Oblikovanje celovite osebnosti mladega človeka, ki naj bo socialistično orientiran, pomeni osnovno nalogo dejavnosti ZSMS, pomeni dvig kulturne ravni mladih, seznanjanje z idejnimi tokovi v kulturni dejavnosti, obenem pa pomeni tudi najstvarnejšo političnega usposabljanja, ki sloni na povezavi teorije in prakse. Mladi naj bodo progresivni faktor na vseh področjih družbenega življenja, kot enakopravni udeleženci vseh naprednih družbenih gibanj, kar bo pomenilo tudi večjo afirmacijo mladih.

Kadrovska politika je zelo pomembno vprašanje v našem sistemu, zato se mora mlada generacija zavzemati, da postane kadrovska politika dolgoročna in načrtna. Nosilec le-te naj bo članstvo. Možnost vpliva nanjo pa naj imajo vsi delovni ljudje, kmetje in najširši krog mladine. Seveda je potrebno podpirati oblikovanje takšne kadrovske politike, ki bo zagotavljala hitrejšo razvijanje samoupravnih družbenih odnosov, hitrejšo rast družbe in socialnega razvoja, ter za bolj humane odnose.

Sl.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje... 21

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

Povsem mlade rastline in liste kuhamo za juhe in prikuhe, pa tudi sušimo in meljemo v moko. Če steblo narežemo, priteče iz njega gosta tekočina, ki vsebuje smole in sladkor in jo lahko jemo samo ali pa pripravljamo iz nje razne sladice. Podzemeljske pritlike vsebuje škrob in sladkor ter jih sušimo in meljemo v zelo kvalitetno moko.

DVOLISTNI VIMENJAK (PLATANThERA BIFOLIA)

Od 20 do 50 cm visoko, trajno zelišče, ki ima v zemlji dva velika podolgovata gomolja. Cvetovi so večinoma beli z nitasto ostrgo. Cveti od maja do julija. Razširjen je po vsej Sloveniji od nižin do subalpskega pasu in raste v svetlih gozdovih, med grmovjem in po travnatih pobočjih.

Gomolji vsebujejo precejšnje množine škroba, služi in beljakovin. Lahko jih pečemo kot mlad krompir ali kuhamo. Iz gomoljev pripravljamo tkim. salep, ki je v vodi nekoliko sluzav (iz arabščine sahleb — sluzav) in predstavlja dietno hrano. Salep pripravimo tako, da gomolje za dve do tri minute potopimo v vrelo vodo, jih nato osušimo in zmeljemo v moko. Iz moke kuhamo razne kaše ali pa jo uporabimo kot dodatek za mesenje kruha.

ŠIROKOLISTNI ROGOZ (TYPHA LATIFOLIA)

Od 150 do 250 cm visoka trajnica, ki ima v blatu pod vodno gladino debele podzemne pritlike. Listi so ploščati. Cveti julija in avgusta z rumenkasto rjavimi cvetovi. Razširjen je večinoma v nižinskih predelih po vsej Sloveniji in raste na obrežjih stoječih voda, v vodnih jarkih, porečjih rek in v močvirjih.

Pritlike vsebujejo ogromno škroba in jih sušimo ter meljemo v moko. Mlada stebila uporabljamo kot drugo zelenjavo, zrela socvetja pa pečemo.

UŽITNE ŽIVALI

Človeku je poleg rastlinske nujno potrebna tudi živalska hrana saj je visoko kalorična in bogata z maščobami ter posebno še z biološko polnovrednimi beljakovinami. Zlasti beljakovine so nujno potrebne za normalno rast in nemoteno delovanje človeškega organizma ter za premagovanje težav v vojnem času itd. Ker v vojnem času pogosto ne moremo kupiti ali dobiti mesa oziroma v primeru jedrskega napada ostanemo brez rednega oskrbovanja, koristimo v naravi meso divjih živali. Pri tem bomo morali pogostokrat poseči po takem mesu, ki se nam v mirnem času gnusi in niti ne pomisli mo, da ga bomo kdaj morali jesti. Tako poleg rakov, rib, ptic in lovne divjadi lovimo še veverice, hrčke, lisice, jazbece, vidre, kače, kuščarice, želve, žabe, kobilice, mravlje, školjke in polže. V naseljenih krajih pa tudi pse, mačke in celo podgane. Način ulova so različni. Pogosto ne moremo ali ne smemo uporabiti za normalne pogoje običajnih lovniš pripomočkov. Namesto tega uporabimo različna improvizirana lovila, ki so v mirnem času najstrožje prepovedana, njihova uporaba pa po zakonu kazniva.

Na slovenskem ozemlju živi veliko različnih živalskih vrst, od katerih je večji del tako ali drugače užiten. Naj razdelimo vse živali v tri skupine:

- v kopenske
- v sladkovodne in
- morske

KOPENSKE ŽIVALI

Ker se živali lahko gibljejo, njihov življenjski prostor na kopnem ni tako strogo določen. Vendar pa tudi za živali veljajo omejitve. Največji izbor kopenskih živali je vsekakor v gozdu, nekatere živijo predvsem na travnikih, spet druge samo v bližini vode itd. Vsem pa je skupno, da večino življenja ali vse življenje prežive na kopnem in da jih tudi lovimo. Med užitne kopenske živali štejemo:

- polže
- žuželke
- plazilce
- ptice in
- sesalce

POLŽI

Poznamo dve vrsti — take s hišico in take brez nje. Za hrano uporabljamo le tiste polže, ki imajo hišico.

VELIKI VRTNI POLŽ (HELIX POMATIA)

Njegova hišica je zaokroženo stožčasta, široka in pri odraslem primerku visoka nad 4 cm. Je rjave ali sive barve, vzdolž spiralnih zavojev pa potekajo do trije slabo izrisani temnejši pasovi. Razširjen je po vsej Sloveniji od nižin do visokogorskega pasu, najdemo ga predvsem na vrtovih in po vinogradih.

MALI VRTNI POLŽ (CEPAEA)

Ima zaobljeno stožčasto do 25 mm široko in visoko hišico. V Sloveniji najdemo tri vrste predvsem v nižinskih predelih.

HELICIGONA (HELICIGONA)

Hišico ima sploščeno, barve je apnenno bele. Razširjen je po vse Sloveniji od nižin do alpskega pasu.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

13

Proleta-

riat je imel proti sebi reakcijo, buržoazijo, socialdemokrate, centrumaše in vse mogoče izdajalce. (Ivan Regent, disk. na II. kongr. KPS, str. 171)

Tako je bilo v tem času in tudi kasneje. Toda buržoazni vrhovi, ki jih je v novi državi vodil nenasiten pohlep, bi radi likvidirali sleherni delavski odpor, ki jih je oviral pri njihovih egoističnih namerah in bogatenju. Že med samo prvo svetovno vojno, zlasti pa v prvih letih po njej se je jugoslovansko, s tem pa tudi slovensko meščanstvo, zedinjeno z meščanstvom

drugih jugoslovanskih narodov pod hegemonijo „zmagovalca“ v prvi svetovni vojni — srbskega meščanstva — srbske čaršije, zelo okrepilo. Tako se je razvil v Sloveniji

SLOVENSKI FINANČNI KAPITAL

kot odločilno sredstvo v industrijski in tudi v agrarni proizvodnji. V vrhnji sloj slovenske buržoazije se je povzpela tako imenovana Žerjavova „mladina“ — nacionalisti. In ta sloj si je marsikdaj ob pomoči slovenskih klerikalcev in Kristanovih socialnih demokratov (Kristanovo sodelovanje, oziroma Žerjavovo pomoč, ki jo je dr. Žerjav dal Kristanu z aretacijo vodilnih levičarjev v JSDS pred XI. kongresom 1919, že poznamo — prip. p.) učinkovito opomogel zlasti po razpadu Avstro-Ogrske pri lažnih nacionalizacijah Trboveljske premogokopne družbe, Kranjske industrijske družbe, Dušika — Ruše, Pivovarne Union, Kranjske stavbne družbe in pri drugih manipulacijah.

TPD (tako je bilo rečeno na II. kongresu KPS, str. 143) so na primer prepustili tujemu kapitalu in pri tem „zaslužili“ 170 milijonov kron (več kot 42 milijonov dinarjev predv. vrednosti), ki pa so jih morali ustvariti trboveljski rudarji s svojimi rokami. Spekulacija z avstrijskimi inflacijskimi kronami, ki so jih vtihotapljali v deželo in jih zamenjavali v polnovredne, se je v vrhovih slovenske buržoazije razcvetela. Vse te manipulacije in umazane spekulacije so jim „ustvarjale“

milijonska bogastva, le da so vrednote za kritje teh nevrednih kron potem morali ustvariti s svojim delom delavci.

Tako so slovenski kapitalisti manipulirali pri svincu iz Mežice in Črne, pri preskrbi s sladkorjem in moko itd. Vse to jim je bilo mogoče, ker je bila „nacionalistična“ skupina finančnega kapitala z ministroma dr. Žerjavom in dr. Kramarjem ter drugimi političnimi faktori povezana z beograjsko čaršijsko vlado. Na tak način je povojni inflacijski čas obogatil spekulante, ki so si potem ustvarili okrog največjih denarnih ljubljanskih zavodov in Trboveljske premogokopne družbe velik monopolističen koncern, ki je obvladoval večino slovenske industrije. Tako je finančno-spekulantska skupina Žerjav-Avgust Praprotnik (ta je kasneje postal največji trinog jeseniškega delavstva, kakor bomo lahko spoznali iz sestavkov iz jeseniškega delavskega gibanja v tridesetih letih in na predvečer druge svetovne vojne — op. p.) ob podpori desnega krila Kristanovih socialnih demokratov in Nemca Westna osnovala Slovensko banko. V to banko so potem prinašali svoje prihranke, ker so jih lastniki premamili z visokimi obrestmi, nato pa so s temi, od ust pritrganimi prihranki slovenskih delovnih ljudi, brezvestno razpolagali in ga uporabljali za svoje zasebne posle. Takrat slovenski delovni ljudje niso stili, da bo banka v nekaj letih propadla z milijonskimi deficiti in da bodo tako imenovani „nacionalisti“ ogoljufali slovensko ljudstvo za 200 milijonov dinarjev predvojne vrednosti.

IZMENSKO DELO IN PREMAKLJIVI DELOVNI ČAS

V Železarni (18. julij 1974, št. 28) je bil objavljen zelo zanimiv članek z naslovom »Premakljivi delovni čas« izpod peresa A. Šimnica. Predlog je bil tudi obravnavan na delavskem svetu skupnih služb. Kakor vsaka novost, je tudi ideja o premakljivem delovnem času (PDC) vzbudila različna, največkrat ostro nasprotujoča stališča »za in proti«. Čeprav je bil po mojem mnenju članek napisan v celoti pregledno, poljudno in dovolj izčrpno, pa se je vendarle izognil podrobnejši osvetlitvi dveh problemov, ki naj bi jih PDC uspešno reševal: 1. višje produktivnosti in 2. večje humanizacije dela.

Nikjer namreč ne najdemo količinskih podatkov o višji produktivnosti, ki bi jih lahko pripisali izključno delovanju PDC. Seveda je jasno, da je metodična izolacija PDC kot dejavnika spremenjenega (po pričakovanju povečanega) delovnega učinka težavna, vendar pa za dokazovanje o njegovi prednosti hkrati potrebna. Nekoliko lažje bo snemanje stališč oz. zadovoljstva s PDC. Obe merili ali vsaj eni pa sta nujni, drugače ne bomo razen splošnega občutka (pozitivnega ali negativnega) imeli nikakršnih trdnih argumentov. Za primer: na videz sicer povsem razumljivo predpostavko, da se bo z uvedbo PDC zmanjšal obseg osebnih opravkov med delovnim časom, ker se bodo prenesli v obdobje premakljivega časa (npr. od 8.00 do 8.00), bo treba na vsak način še dokazati. Drugače ji lahko samo verjamemo ali pa tudi ne.

Drugo temeljno vprašanje pa je: kdo naj bo deležen večje humanizacije dela? V naši železarni dela približno (in povprečno) 1182 ali 19,60 delavcev v triizmenskem sistemu 4+1, 1590 ali 26,37 delavcev v triizmenskem sistemu 5+2, 1035 ali 17,16 delavcev v dvoizmenskem sistemu 5+2 in 2223 ali 36,87 delavcev v enoizmenskem sistemu 5+2. — Vidimo torej, da kar 45,97 % železarjev okuša »tegobe« nočnega dela in 63,13 % izmenskega dela naploh. V luči teh podatkov se problem PDC razširi v problematiko izmenskega dela, ki jo najbrž ne bomo mogli preprosto odpraviti z ugotovitvijo v citiranem članku, da »nas tudi ne sme skrbeti morebitna reakcija, če bi želeli uvesti diferencirano obliko PDC... ko delavci po PDC, preostali delavci pa delajo po fiksnem oziroma sedanjem načinu dela.«

	stopnja intenz. izkoriščenosti 1969	možna stopnja	izmenski koef. delavcev 1969	možni izmenski koef. delavcev
Črna metalurgija	81	80—90	1,75	1,80—2,00
Kovinska industrija	64	80	1,30	1,70
Industrija skupaj	74	85	1,48	1,70

Zakaj danes neprestano narašča težnja po izmenskem delu? Zlasti iz treh razlogov:

a) Število delovnih ur v tednu se stalno skrajšuje: od 19. stol. do danes se je zmanjšalo za polovico, medtem ko za leto 2000 napovedujejo 30-urni delovni teden. (Tudi pri nas smo z 48-urnega delovnega tedna prešli na 42-urnik oz. z vrčunanim odmorom med delom, ki ga drugje ne upoštevajo, na praktično 39,50-urni delovni teden.) Če ostane vse ostalo nespremenjeno, potem to pomeni, da se skrajšuje tudi obratovalni čas, izkoriščenost kapacitet pada, s tem pa naraščajo fiksni stroški

Ker je bilo — kolikor mi je znano — o izmenskem delu doslej bore malo napisanega, prizadeva pa ta način dela večino železarjev, želimo nekoliko bolj izčrpno razgrniti dognanja o vplivu izmenskega dela na zdravje, utrujenost, zadovoljstvo pri delu in izven dela, o vplivu izmenskega dela na produktivnost dela, odsotnost in nezgode pri delu ter seveda o poskusih, kako naj se problemi izmenskega dela ublažijo. Po tem pregledu se bomo morda lažje in bolj celovito povrnili še na PDC.

IZMENSKEGA DELA BO VEDNO VEČ

Na prvi pogled se sodobnemu človeku zazdi, da bo s hitrim razvojem tehnike in tehnologije izmenskega dela vedno manj, vendar pa je resnica ravno nasprotna: izmenskega dela bo vedno več. V Angliji se je na primer izmensko delo v 10 letih (od 1955 do 1965) povečalo za 50 %, medtem ko je na Japonskem ta skok še večji, in to na vseh sektorjih gospodarstva. V Jugoslaviji je prišlo v obdobju petih let do naslednjih sprememb:

	ena izmena	dve izmeni	tri izmene
1964	78,5 %	12,7 %	8,8 %
1969	73,3 %	14,9 %	11,7 %

Rezultati kažejo, da delo v dveh ali treh izmenah narašča, tako da je leta 1969 približno vsak četrty Jugoslovčan delal na dve ali tri izmene. Proces pa se bo še nadaljeval. Po oceni D. Vrcelja (1971) bi se lahko stopnja izkoriščenosti kapacitet in izmenskega dela povečala takole (navajamo le za nas najbolj zanimive podatke):

na enoto proizvoda. Vsako podjetje, predvsem tisto z visokimi fiksnimi stroški, pa želi čim višjo stopnjo izkoriščenosti kapacitet, ki postaja vse pomembnejši element v ekonomiki poslovanja podjetja. Najbrž je veliko resnice v krilatici: stroji morajo delati čim dlje, da bo ljudem omogočeno delati čim manj.

b) Tehnika vse hitreje zastareva, zato se pojavlja zahteva po čim hitrejši amortizaciji in zamenjavi stare tehnike (strojev, opreme) za novo. Vedno manj nas zanima tehnična obraba naprav in vedno bolj ekonomsko staranje. Stroji so lahko tehnično in funkcionalno še

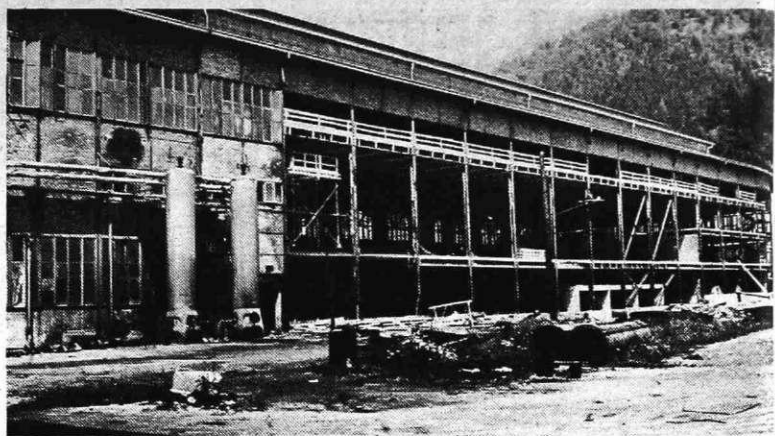
povsem dobri, a že se na trgu pojavijo bolj produktivni, s katerimi moramo stare zamenjati.

c) Poleg ekonomskih razlogov zahteva izmensko delo tudi specifičnost tehnologije, zlasti t.i. procesna tehnologija, ki mora teči brez prestopa (npr. visoke peči).

Skrajševanje delovnega časa, naraščajoča potreba po čim hitrejši izrabi tehnike in procesni tip proizvodnje so torej glavni faktorji, ki terjajo izmensko delo; to ni stvar preteklosti, ampak po mnenju večine ekonomistov vedno bolj stvar bodočnosti.

Prihodnjic si bomo ogledali, kakšen vpliv ima izmensko, zlasti še nočno delo, na delavčovo zdravje, počutje, utrujenost, na njegovo zadovoljstvo z delom ter družinskimi in družbenim življenjem ter sorodna vprašanja.

Franc Belčič

Popravilo bivše generatorske hale za nov obrat — podbojarno, v katerem bodo izdelovali kovinske vratne podboje.

NAŠ PORTRET

Anton Komljanec, obratovljaja profilarni, je novembra lani dopolnil šestdeset let. Rojenega v Bučki, ga je pot prinesla na železarske Jesenice 1937. leta. Železarni je ostal zvest neprekinjeno vse do danes — sedemindeset let.

Zakaj ste prišli na Jesenice?

Zanimalo me je železarstvo in ker sem v Železarni lahko dobil službo, kar je bila takrat velika sreča, sem prišel in ostal. Zaposlil sem se v tedanji cevarni kot namestnik delovodje, leta 1945 sem postal asistent cevarne, leta 1949 pa obratovodja, kar sem bil do konca njenega obstoja — do leta 1967. Takrat sem odšel v valjarno Bela, od tam pa leta 1972 prišel v novi obrat profilarne na Javorniku.

Železarna takrat in železarna danes?

Primerjava je zelo težka ali pa tudi lahka. Med življenjskimi pogoji takrat in danes je ogromna razlika — kljub temu, da smo takrat zaposleni v Železarni zaslužili veliko bolj kot tisti, ki so bili zaposleni v drugih gospodarskih vejah, ki so bili izredno slabo plačani; danes ima delavec veliko več pravic, takrat le malo — tiste, ki so jih priborile sindikalne organizacije, pa še za te je bilo vedno na tehnični ali bodo ostale ali pa jih bo

tedanji lastnik ukinil. Delavec je zmeraj lahko živel v bojazni, da bo naslednjega dne odpuščen. Danes tega ni.

Železarna je dosegla, posebno v zadnjih letih, veliko uspehov. Bi jih bilo lahko še več?

Naša železarna je res dosegla precej uspehov. Obenem pa smo v letih od 1955 do 1965 vseeno veliko zamudili pri rekonstrukciji — premalo smo modernizirali. Ta zamuda nas še danes tepe.

Z večjo intenzivnostjo pri delu bi brez dvoma dosegli še več. To pa je odvisno predvsem od zavesti ljudi. Če bi bilo ves čas v naši zavesti, da je vse to naše in da s tem gospodarimo in ustvarjamo dobrine za sebe, bi bili rezultati lahko še boljši, s tem pa tudi življenje.

Kakšen odnos do dela imajo mladi v vašem obratu?

Naš obrat je mlad, v njem pa je tudi precej mladih ljudi. Lahko rečem, da so vsi, imamo 28 mladincev, zelo vestni. Težave smo imeli le z dvema, ki sta živela v neurejenih življenjskih razmerah.

Ce bi bilo v vaših rokah, koga bi postavili na vodilno, odgovorno delovno mesto v Železarni — nekoga z dolgoletno prakso, za katerega veste, da je dovolj sposoben, ali nekoga, ki ima za seboj le visoko izobrazbo?

Težko bi se odločil. Idealno je, če ima nekdo strokovno izobrazbo in prakso. Eno brez drugega ne gre. Zato je nujno potrebno, da se tisti, ki nima šolske izobrazbe, stalno izpopolnjuje z literaturo in spremlja napredek tehnike vsaj v svoji stroki, sicer ga čas prehiti. To velja za vsakogar, naj dela na kvalificiranem ali visokokvalificiranem mestu.

In kakšno izobrazbo imate vi?

Izučil sem se za strojnega ključavničarja, absolvirал srednji delovodski šolo na srednji tehniški šoli v Ljubljani in hodil na razne tečaje ter seminarje.

Ali sploh kdaj lahko povsem pozabite na Železarno?

Tega se pa ne da. Letos dobimo novo moderno progo za oblikovanje tenkostenskih profilov, predvsem za izdelavo vratnih podbojev in za ostale kvalitetnejše profile, tako da se bo obrat počasi moderniziral in usposobil za zadovoljitev potreb, ki rastejo v naši industriji.

V obratu profilarne je delo zelo živo, v proizvodnji je zmeraj kaj novega, novi profili, ki zahtevajo vedno dosti študija in težave pri oblikovanju. Vedno smo veseli, če nam oblikovno zahteven profil uspe.

Ste bili po končanem osemurnem delavniku v Železarni aktivni še kje drugje?

Približno dvanajst let sem bil predsednik odbora za plan in finance pri DS Železarne, šestnajst let član občinske skupščine — tudi predsednik sveta za gospodarstvo, pri krajevni skupnosti Sava pa delam od njene ustanovitve. Približno dvanajst let sem njen predsednik.

Kaj pa vaša družina, je bilo dovolj časa zanjo?

Tudi za družino je bilo dovolj časa. Kar ga je že bilo, ga je bilo treba dobro izkoristiti. Imam dve hčerki. Ena je poročena, druga pa še študira. Ne, vnuka pa še ni.

Za svojih šestdeset let ste videli prav čili. Ste se kdaj ukvarjali s športom?

Včasih sem igral nogomet pri domačkem športnem klubu Disk in tako mi je ljubezen do športa ostala. Vendar pa hodim le na tekme in spremljam rezultate v časopisih — aktiven nisem več.

In kaj boste počeli takrat, ko boste odšli v pokoj?

Računam, da bom šel v pokoj čez dve leti. Ker imam hišo in vrt, ne bom brez dela. Mislim pa se še zmeraj družbeno-politično udeleževati. S tistim, kar sem počel skoraj vse življenje, ne bom mogel kar naenkrat in povsem prekiniti.

ZOF

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

UPORABA JEDRSKE ENERGIJE ZA PROIZVODNJO SUROVEGA JEKLA

Sedanja energetska kriza je samo pospešila iskanje novih virov in bolj racionalno uporabo energije v posameznih industrijskih dejavnostih. Med drugim so železarski strokovnjaki prišli na idejo o direktni uporabi jedrske energije za proizvodnjo surovega jekla. Zaradi specifične situacije na področju porabe energije v železarski industriji, vlagajo na tem področju velike raziskovalne napore predvsem japonski strokovnjaki.

JEKLARSKA TEHNOLOGIJA Z JEDRSKO ENERGIJO

Proizvodnja surovega jekla z jedrsko energijo pomeni uporabljati to energijo v obliki toplote, ki jo postopek potrebuje. V jeklarski proizvodnji, ki bi uporabljala toploto iz atomskega reaktorja, je možno to na dva načina: 1. za proizvodnjo reducenta in 2. za kritje potrebne reakcijske toplote.

V današnji tehnologiji proizvodnje groblja v plavžu uporabljamo koks kot reducent in izvor potrebne toplote. Raztaljeni grodelj potem predelamo v surovo jeklo v SM peči, električni peči ali kisikovem konvertorju.

Pri proizvodnji surovega jekla s pomočjo jedrske energije je tehnološka pot drugačna. Kot osnova služi postopek direktne redukcije. Pri tem postopku reduciramo železovo rudo s pomočjo reducenta — plina v železno gobo, ki ostane v trdnem stanju (železna goba vsebuje običajno nad 90 % železa). To

železno gobo predelamo potem v električnih pečeh v surovo jeklo.

Plin, ki ga potrebujemo za redukcijo pri tem postopku je vodik ali mešanica vodika in ogljikovega monoksida. Sama reakcija reduciranja železove rude v železno gobo je močno endotermna in je zato potrebna toplota.

Za proizvodnjo redukcijskega plina obstajata dva načina. Prvi je, da dobimo potreben plin z razkrojem ali spreminjanjem nekaterih ogljikovodikov kot so zemeljski plin, premog ali nafta. Ta proces je danes že močno dognan. Vendar obstaja pri njem realna možnost uporabe jedrske energije kot vira toplote. Drugi način je proizvodnja vodika s pomočjo elektrolize vode (razstavljanja vode v vodik in kisik z električno energijo). Potrebno električno energijo lahko dobavlja jedrska elektrarna.

Za redukcijo železove rude v železno gobo je treba dovajati potrebno toploto v redukcijski prostor od zunaj ali z vročim plinom, ki je potreben za redukcijo. Ker je treba ogreti velike količine železove rude na visoko temperaturo, da lahko proces sploh poteka, bi bilo vsako dovajanje toplote od zunaj v redukcijski prostor ekonomsko neupravičeno. Edina pot je ogretje plina potrebnega za redukcijo na visoko temperaturo. S tem dobi plin dvojno vlogo: kot reducent in ogrevalce železove rude.

Izmed tipov jedrskih reaktorjev, ki jih danes poznamo, je samo eden, ki izpolnjuje zahteve povezane s proizvodnjo železne gobe. To je visoko temperaturni plinski reaktor, ki uporablja kot gorivo karbide ali okside urana z nevtronskim moderatorjem in plinom helijem kot hladilnim sredstvom. V japonskem atomskem energetskem raziskovalnem inštitutu zdaj zelo intenzivno delajo na razvoju prvega atomskega reaktorja, ki ga bodo lahko uporabljali za proizvodnjo železne gobe. Leta 1973 so pričeli s projektiranjem tega reaktorja, ki bo imel moč 50 megavatov. Uspešno zaključeno delo pri njegovi gradnji je eden izmed osnovnih pogojev za uvedbo jedrske energije v japonsko jeklarstvo. Tudi na področju direktne redukcije železove rude so japonski strokovnjaki zelo delavni. V železarni Yasugi, ki pripada družbi Hitachi Metals, obratuje naprava z zmogljivostjo 40 t/dan po postopku Wiberg-Yasugi. Železarska

družba Nippon Steel ima v železarni Hirohata poskusno napravo z dnevno proizvodnjo 8—10 ton. V nacionalnem raziskovalnem inštitutu kovin pa obratuje majhna poskusna naprava z zmogljivostjo 1—2 tone železove rude dnevno.

BODOČI RAZVOJ

Železarne, ki bodo uporabljale jedrsko energijo v jeklarnah in valjarnah bodo morale imeti ob minimalni možni ekonomiki letno proizvodnjo zmogljivost najmanj 3 do 3,5 milij. ton surovega jekla. V takšni železarni bo imela jeklarna šest naprav za direktno redukcijo železa z zmogljivostjo 2000 t/dan vsaka. Obratovalo jih bo pet, medtem ko bo ena v rezervi. Te naprave bodo potrebovale 250.000 kub. metrov na uro plina za reduciranje. Zato bo jeklarna morala imeti eno ali dve napravi za proizvodnjo tega plina. Kot surovina za proizvodnjo plina kaže, da bodo najbolj primerni ostanki rafinacije nafte (na primer asfalt).

Potrebno toploto za ogrevanje redukcijskega plina in izvajanje redukcije na napravah za proizvodnjo železne gobe, bo oskrbel jedrski reaktor. Da bo to mogoče bodo potrebni določeni konstrukcijski prijem pri njegovi gradnji.

Plin bo ogret na 850 stopinj Celzija. Njegova sestava bo takšna, da jo bo mogoče po potrebi spreminjati v razmerju CO/H₂ je 0—1 in s tem doseči vedno optimalno razmerje obeh plinov (CO — ogljikov monoksid, H₂ — vodik).

Posebno vprašanje so materiali, ki jih bodo uporabljali za gradnjo reaktorjev in ostalih naprav. Ti bodo morali biti odporni proti visoki temperaturi in istočasno z odličnimi mehanskimi lastnostmi. Zato bo potrebno posvetiti pri projektiranju in gradnji jedrskih jeklarn posebno pozornost izbiri ustreznih materialov, predvsem jekla.

ZAKLJUČEK

Uporaba jedrske energije v proizvodnji surovega jekla ni vizija prihodnosti, temveč je precej blizu. Ne ukvarjajo se s tem problemom samo japonski strokovnjaki, temveč tudi drugod po svetu. Zato lahko računamo, — če bodo sedanje intenzivne raziskave pokazale ugodne rezultate — da bo prva jedrska jeklarna pričela obratovati verjetno že v bližnji prihodnosti.

K.

IZ GLASIL DELOVNIH ORGANIZACIJ SLOVENSKE ŽELEZARNE

Veriga

glasilo delovne skupnosti
tovarne verig lesce

POGLEDI V BODOČNOST

V zadnji, četrti številki glasila delovne skupnosti tovarne verig Lesce, ki je izšla koncem julija, je med zanimivejšimi prispevki sestavek direktorja Verige Vinka Golca o bodočnosti tovarne. Iz njega povzema naslednje misli, ki se nanašajo na investicijski program za letošnje leto in leto 1975, ki ga je na zadnji strani potrdil delavski svet podjetja.

Program zasleduje predvsem izboljšanje dela in pogojev dela v podjetju oziroma izboljšanje sposobnosti podjetja za proizvodnjo kvalitetnejših izdelkov sedanega proizvodnega programa, večjo akumulativnost in nadaljnjo rast produktivnosti. Po posameznih področjih oziroma obratih program predvideva:

- dvoimensko obratovanje na stiskalkah v vijačnem oddelku, mehanizacijo čiščenja vijakov po novem postopku in izboljšanje dela v pakovalnici;

- v verigarni bodo mehanizirali galvaniko in nabavili avtomatsko linijo za toplotno cinkanje vijakov in verig ter avtomatsko napravo za cementacijo verig in več novih upogibalnih in varilnih strojev;

- več novih strojev bodo vgradili v obrat težkih verig, s čimer bodo izboljšali pogoje dela in proizvodnjo kvalitetnih izdelkov ter povečali proizvodnjo rudarskih verig, ki jih primanjkuje;

- za obrat kovačnica imajo v glavnem že naročeno novo opremo, dodatno pa bodo v obratu dobili še nekaj strojev in naprav, da bo delo lažje in bolj učinkovito;

- nove in prepotrebne prostore ter nekaj novih obdelovalnih strojev bodo dobili tudi vzdrževalci;

- v orodjarni bodo poleg že sprejetih modernih strojev, dobili še nekaj dodatnih strojev in naprav za namen, da bi čimveč orodja, ki ga sedaj drago plačujejo iz uvoza, izdelovali doma. Po možnosti pa bi v obratu to orodje proizvajali tudi za druge vijakarne v Jugoslaviji;

- celotno rekonstrukcijo napajanja podjetja z električno energijo, ker zastarele naprave ne ustrezajo več potrebam;

- povečanje skladišča valjane žice in izgradnja novega obrata za pripravo materiala. S tem bo odpadla lužarna in žicovlek se bo preselil v nove prostore;

- nabavo več peči za različne namene, da bi bili manj odvisni od

drugih in da bi bili v kvalitetnem programu močnejši.

Poleg vsega tega, bodo s povečanim stanovanjskim prispevkom, po sklepu delavskega sveta, pričeli z gradnjo dveh stanovanjskih blokov in nove ambulante v bližini tovarne. V Crikvenici bodo izroščene počitniške hišice zamenjali z novim objektom in s tem tudi povečali število ležišč.

Direktor Golc v nadaljevanju svojega sestavka poudarja, da bo vse to mogoče uresničiti le s pridnostjo in dobrim delom, vsaj tako kot v prvi polovici letošnjega leta, ko so na zaposlenega proizvedli kar deset odstotkov več kot v lanskem letu. Seveda pa pri tem morajo tudi ostali pogoji dela ostati nespremenjeni. Družbene dajatve, ki so na primer leta 1972 znašale v Sloveniji za kovinsko industrijo 27,5 odstotka in so se lani povečale na 30,3 odstotka, ne bi smele naraščati. Ravno tako ne bi smele naraščati cene oziroma le v okviru dogovorov, predvsem kar se tiče surovin. Stroški pri vseh materialih za kovinsko industrijo v Sloveniji so lani znašali 68,9 odstotka celotnega dohodka, kar je odločno preveč. Ta odstotek se v zahodnih državah giblje pod 62 odstotki, normalno pa ne dosega meje 60 odstotkov.

Realizacija začrtane poti, poudarja direktor ob sklepu svojega sestavka, je odvisna predvsem od delovnega kolektiva samega, od njegove delovne, umske in fizične iniciative.

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI

plamen

KAM PRODAJAMO

V sedmi številki PLAMENA, glasila delovnega kolektiva tovarne vijakov Plamen Kropa, ki je izšla 30. julija, dopisnik Andrej Vidic seznani delovni kolektiv o realizaciji prodaje v prvih šestih mesecih letošnjega leta. Iz sestavka povzemo:

V prvem polletju so v Plamenu prodali za 47.500.000 dinarjev izdelkov, od tega 46 odstotkov na domači trg, ostalo pa so izvozili in sicer od tega 48 % ali za 756.000 dolarjev v ZSSR, 25 % ali vrednostno za 390.000 dolarjev v ZDA, 11 odstotkov oziroma za 180.000 dolarjev na Madžarsko, osem odstotkov ali za 133.000 dolarjev na Poljsko, pet odstotkov oziroma za 80.000 dolarjev v ZRN in v ostale države tri odstotke ali vrednostno za 41.000 dolarjev. Razen izvoza v SZ, ki je bil v kliringu, se ves ostali izvoz nanaša na konvertibilno področje. Ta podatek je izredno pomemben predvsem z narodno gospodarskega vidika oziroma zunanjetrgovinske plačilne bilance, medtem ko za delovni kolektiv to pomeni 20 % pritoka deviz za plačilo strojev in rezervnih delov iz uvoza s konvertibilnega področja.

Na finančno realizacijo so vplivale tudi spremenjene oziroma za okrog 10 do 12 odstotkov višje prodajne cene na domačem trgu od 1. julija dalje, kot posledica podražitve izdelkov domače črne metalurgije oziroma valjane žice. Pri izvozu pa so cene korigirali od zaključka do

zaključka, saj so cene valjani žice na svetovnem trgu sunkovito naraščale in so morali zaščititi lastne interese. Edino izvoz v Sovjetsko zvezo kot vezan posel, ni prizadet od cen na svetovnem tržišču.

Vijake med letom niso podražili, ker je tudi cena za gredice iz železarne Štore in valjano žico premera 6, 8 do 10 milimetrov ostala stara, to je nižja cena. Približni izračuni jim tudi kažejo, da lahko zaradi nižjih cen blaga, ki ga kupujejo v Sovjetski zvezi v vezanem poslu, prištevajo k cenam vijakov in matic še okrog 20 odstotkov, kar je nedvomno odlična kompenzacija.

Od povprečne prodajne cene 9,09 dinarjev, ki so jo v Plamenu dosegli v letu 1973, so v letošnjem prvem polletju le-to povečali za 28 odstotkov in dosegli povprečno ceno 11,62 dinarja za kilogram.

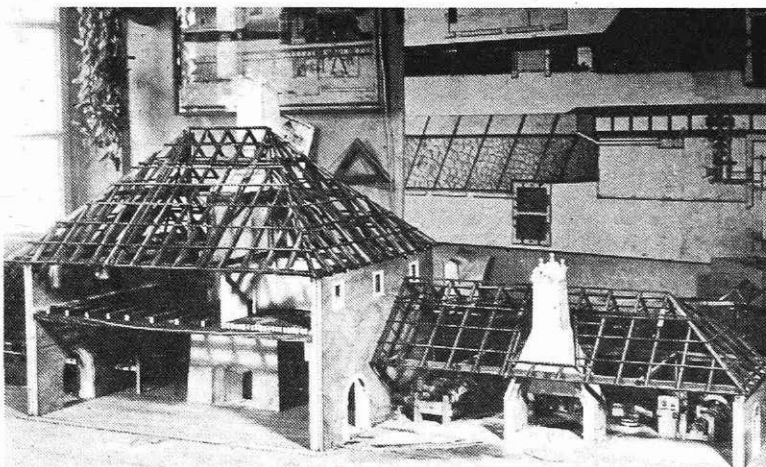
Praktično imajo ob koncu julija v Plamenu že vsi letošnji proizvodnji prodano, medtem, ko pri maticah in vijakih M 6 in M 8 zaključki segajo že v prvo četrtletje prihodnjega leta. Pri vijakih M 10 in M 12 imajo še nekaj prostih kapacitet, vendar računajo še na dodatne zaključke za

domači trg, Sovjetsko zvezo, Madžarsko ali ZRN. V podjetju se edino-le sprašujejo ali še nadalje proizvajati na stroju A 164, na katerem uporabljajo drago uvoženo žico, ki jo domače cene za vijake M 16 ne prenesejo. Če ne bodo dobili žice v železarni Štore ali Splitu, ugotavljajo, da se jim na tem stroju proizvodnja ne izplača.

Skupni izvozni zaključki Plamena letos znašajo 4.300.000 dolarjev. Poleg tega imajo za potrebe domače industrije zaključenih pogodb za 21.000.000 dinarjev, razen tega pa tudi trgovini lahko plasirajo še za 25.000.000 dinarjev izdelkov. Po teh strukturah so letni zaključki naslednji: domači trg 42 %, ZSSR 26 %, ZDA 21 %, Madžarska osem in ostale države tri odstotke. Pogodbe za SZ in ZDA predvidevajo dobavo tudi v prvem četrtletju prihodnjega leta.

Z boljšim asortimentom za domači trg, pa v podjetju menijo, da bi morali doseči predvideno razmerje prodaje 50 : 50 med domačim in tujim tržiščem.

Doslej so v Plamenu približno uresničili letne pogodbe: SZ 10, ZDA 28, Madžarska 29, Poljska 96, ostali izvoz pa 40 %. Izvozni zaostanek za SZ je predvsem posledica tega, ker so še vse letošnje prvo četrtletje in delno še v aprilu in maju dobavljali po lanskim pogodbah. Razen tega pa imajo čez 100 ton pripravljenega blaga v skladišču, ki čaka le na odpravne dispozicije oziroma akreditiv. Ne glede na vse to, bodo, kot poudarja pisec, morali v tretjem in četrtem četrtletju zelo povečati proizvodnjo za njihovega največjega tujega kupca ZSSR. Valjano žico imajo naročeno ali dobavljeno, isto je tudi s potrebnim orodjem.

Maketa plavža na Javorniku iz leta 1797 (izdelal M. Dolinšek)

Železarski globus

IRAN

Konzorcij zahodnonemških železarskih družb in iranske železarske družbe National Iranian Steel Industrial Co., je podpisal sporazum o gradnji nove železarne ob Perzijskem zalivu. Surovo jeklo bodo proizvajali s postopkom direktne redukcije Midrex in elektro peči. Letna proizvodnja surovega jekla bo 2—3 milij. ton. Investicijski stroški so ocenjeni v višini 550—800 milij. dolarjev. Ta železarna predstavlja del obsežnega načrta za izgradnjo iranske železarske industrije. Po izjavi iranskega šaha predvidevajo v tej državi dvigniti proizvodnjo surovega jekla v prihodnjih desetih letih na 25 milij. ton letno. Od tega bo imelo 20 milij. ton kot osnovo postopek direktne redukcije.

LR KITAJSKA

Za potrebe ene izmed kitajskih železarn je naročila družba za tehnični uvoz iz Pekinga pri švedskem podjetju ASEA dve napravi za vakuumsko obdelavo jekla v poncvi po sistemu ASEA-SKF. Dobavljene bodo v letu 1975 in bodo imele zmogljivost 30 in 100 ton.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Naftna kriza je že prišla precej do izraza pri njeni uporabi kot primarni energiji. V letu 1972 je znašal delež nafte več kot polovico in sicer 55 %, leta 1973 pa se je ta številka znižala na 47 %. Vzporedno s tem se je dvigal delež jedrske energije od prejšnjih 1,1 % na 8 %. Premog je bil v letu 1973 udeležen z 22 %.

Sestanki samoupravnih delovnih skupin

TOZD Talilnice

PLAVŽ — 19. julija je imela sestanek SDS Jančič v kamnolomu Trebež. Seznani so bili s problematiko poškodb na delovnih mestih v prvem polletju. S proizvodnjo v prvem polletju so bili zadovoljni, sicer pa so v teku priprave na remont in rekonstrukcijo separacije dolomita. Zaradi tega bo treba za potrebe martinare pripraviti zadostne količine dolomita. Delo je precej oteženo zaradi pomanjkanja kamionov in zato v prejšnjem mesecu plan ni bil izpolnjen. Vprašujejo, kako je s stisnjenim zrakom za potrebe kamnoloma. Poleg garderob predstavlja pomanjkanje stisnjene zraka največji problem v kamnolomu.

LIVARNE — SDS Kramar v siyi livarni in čistilnici je 23. julija razpravljala o predlogu pravilnika o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva v Železarni. Ker nimajo vpogleda v organizacijo knjigovodstva, menijo, naj to problematiko obravnavajo pristojni, ki so z njo najbolj seznanjeni.

TOZD Valjarne

ADJUSTAŽA BLUMING — Od 20. do 25. julija so se sestale štiri SDS.

23. julija je imela sestanek SDS Lazar. Pregledali so izpolnjevanje nalog, odrejenih za mesec julij. V juniju je bil izplen za štiri odstotke nižji od planiranega, v prihodnje pa si bo SDS prizadevala za izboljšanje izplena. Prav tako je treba izboljšati delovno disciplino in bolje koristiti delovni čas ter zaostri tehnološko disciplino in dosledno upoštevati regulative. Stroški za mesec maj so manjši od planiranih. Informirani so bili še o poškodbah na delovnih mestih ter na poti v službo. Zahtevajo ureditev ceste na južni strani hale.

SDS Erjavec je imela sestanek 21. julija. Izplen je bil v juniju zaradi jeklarskih napak nižji, medtem ko so bile valjavniške napake v dovoljenih mejah. Program gotove proizvodnje ni bil izpolnjen zaradi pomanjkanja polizdelkov za adjustiranje. Zmanjšati bodo morali zastoje pri odnašanju materiala in postriti nadzor. S proizvodnjo na brusilnih strojih niso povsem zadovoljni, izboljšati pa bo treba vzdrževanje teh strojev. Zastoje na žerjavih so zmanjšali, žerjavno progo pa so delno popravili. Informirani so bili še o stroških, ki so manjši od planiranih ter o varstvu pri delu. Imeli so eno poškodbo na delovnem mestu in znova opozarjajo na uporabo zaščitnih sredstev, predvsem čelad. Delovno disciplino bo treba še posebej ob koncu izmene postriti. Več pozornosti bodo morali posvetiti čiščenju linije flemanja in brusilnih strojev. Priporočajo asfaltiranje ceste na južni strani hale, ker je v obratu zaradi flemanja že itak dovolj prahu.

20. julija je imela sestanek SDS Podlipnik. Plan v juliju bo izpolnjen, če bo na razpolago polizdelek za čiščenje. V juniju je bil plan gotove proizvodnje zaradi pomanjkanja polizdelka izpolnjen le s 97 %. Izplen je nižji za 0,4 %, medtem ko so bile valjavniške napake v dovoljenih mejah. Program odprave izdelkov so izpolnili s 95 %, zaradi pomanjkanja materiala oziroma neustreznega asortimenta. Previsoki so zastoji zaradi odnašanja materiala na blumingu, zato so delovodjem naročili, naj kontrolirajo delo pri odnašanju materiala. Ob koncu sestanka so bili seznanjeni s problematiko varstva pri delu ter z doseženimi materialnimi stroški, ki so nižji, razen pri nekaterih postavkah, kjer nimajo direktnega vpliva in nadzora. Z delovno in tehnološko disciplino SDS ni zadovoljna. Še posebej opozarjajo na predčasno zapuščanje delovnih mest, čas za malice je predolg, nekateri delavci pa tudi postopajo po obratu. Opozorili so na neustrezno vzdrževanje naprav, še posebej brusilnih strojev.

SDS Bagudič je imela sestanek 25. julija. V maju in juniju plan ni bil dosežen, predvsem zaradi pomanjkanja materiala. Izplen je nekaj mesecev ne dosegajo, vseeno pa ugotavljajo, da so valjavniške napake v planiranih mejah, medtem ko so močno presežene jeklarske napake. Najbolj pogosti so globoki lunke pri blumih ter luskinavost. Pri slabih je največ raztrganin. Člani SDS zahtevajo hitrejšo reševanje postopka bremenitve TOZD Talilnice zaradi jeklarskih napak, ker sedanje analize finančnega poslovanja TOZD Valjarne niso realne. V adjustaži je vedno več materiala za valjarno žice ter slabov za potisno peč. Zaradi pomanjkanja prostora so skladi višji od 2,5 metra, kar je nevarno, še posebej, ker magnetni žerjav bremen ne more dvigati, tako kakor ostali žerjavi. Slabov v skladišču je vedno več, tako da jim primanjkuje prostora, na blumingu pa valjajo slabe kljub temu naprej. Omenjali so še proizvodnjo potisne peči, žerjavovodje pa se pritožujejo zaradi vzdrževanja.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK — SDS Dremelj-Svetina je na sestanku 19. julija obravnavala samoupravni sporazum o varstvu pri delu. Poštevajo ga bilo vprašanje glede higienskih prostorov in tople vode za umivanje.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL BELA — 19. julija je bilo SDS Vister posredovano poročilo o proizvodni problematiki za junij ter o nalogah za julij. Iz poročila so razvidni doseženi rezultati pri izplenu, ki je za 4 % višji kot v maju ter o storilnosti na uro in moža, ki pa je manjša.

VALJARNA 2400 — 25. julija je SDS Plemelj na progi razpravljala o delu, ki se odreja na proste sobote. Z delom ob prostih sobotah se delavci strinjajo, vendar s pripombo, da dohodka za nadurno delo ne bi smeli upoštevati pri odmeri davka na osebni dohodek in pri odmeri otroških dodatkov. Omenjeno vprašanje je bilo ugodno rešeno za rudarje, zato naj bi ga rešili tudi v Slovenskih železarnah. Isto velja tudi za dopuste, ki se pišejo na proste sobote.

VALJARNA ŽICE — SDS Jurčič je bila na sestanku 28. julija seznanjena z doseženimi proizvodnimi rezultati, s katerimi niso zadovoljni. Vzroke je treba iskati pri samih valjavcih in tudi pri večjih zastojih. Prav tako niso zadovoljni z doseženim izplenom pri patentni žici. Razpravljali so še o antiinflacijskem programu, ki ga je pripravilo obratovodstvo. Analizirali so tudi poškodbe pri delu v prvem polletju.

TOZD Hladna predelava

JEKLOVLEK — 24. in 26. julija so se sestale SDS Krajnc v adjustaži. SDS Arnez v brusilnici in SDS Muhar v valilnicilučilnici. Razpravljali so o pravilniku o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva ter o samoupravnem sporazumu o varstvu pri delu. Na vseh sestankih so bili seznanjeni tudi z antiinflacijskim programom.

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

STROJNO VZDRŽEVANJE — 12. julija sta imeli sestanek SDS ključavničarjev. Na skupnem sestanku so prisotnim obrazložili pravilnik o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva, spregovorili pa so tudi o pomoči prizadetim potresu na Kozjanskem.

Organizacija Skupne službe

SPLOŠNA VARNOSTNA SLUŽBA — Na sestanku 29. julija je bilo posredovano polletno poročilo poslovanja organizacije skupnih služb, ob istočasni obravnavi organizacijske sheme skupnih služb. Precej pozornosti so posvetili problematiki splošne varnostne službe in osebnim dohodkom vratarjev in čuvajev. Na naslednji sestanek SDS bodo povabili sekretarja tovarne in se dogovorili za ustrezne ukrepe. Poslušali so obrazložitev glede novih vratarnic.

Spomini na našo revolucionarno preteklost

Ivan Jan

3

Napad na Jugoslavijo v aprilu 1941

Tako oborožene sile kraljevine Jugoslavije v nekaj dneh ni bilo več. Okupatorji so državo razkosali po zamišljenih načrtih, njim pa so se pridružili prejšnji režimski vrhovi. Jugoslavija je bila razdeljena takole:

Največji delež si je prisvojila Nemčija, ki je poleg Stajerske in Gorenjske okupirala dele Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter pretežni del Srbije s sedežem v Beogradu.

Italija je dobila Notranjsko in Dolenjsko ter se polastila hrvaškega primorja in večji del Dalmacije z Boko Kotorsko in otoki, poleg tega pa še dele Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Črne gore.

Madžarska je okupirala Medjimurje in Prekmurje, poleg tega pa še Bačko in Baranjo, medtem ko je Bolgarija dobila malone vso Makedonijo in jugovzhodno Srbijo. Kosovo in Metohijo ter zahodni del Makedonije so priključili Albani, ki je bila pod italijansko okupacijo.

Poleg tako razkosane Jugoslavije so ustaši z Antom Pavelcem na čelu že 10. aprila 1941 ustanovili tako imenovano Neodvisno državo Hrvatsko. Zavezovalci so tako hoteli Jugoslavijo za vselej zbrisati z zemljevida. Hitlerjevci pa proti Jugoslaviji sploh niso nastopali kot proti vojskujoci se strani, marveč so se omamljeni od osvajalne moči kazali le kot masčevalci in osvoboditelji. Kljub takemu stanju pa Jugoslavije tedaj dejansko še ni bilo konec. Prava vojna se je kmalu za tem šele začela.

In kako je bilo v teh dneh v Sloveniji?

Vodstvo tedanje Dravske banovine, kakor so imenovali Slovenijo, je z banom dr. Markom Natlačenom na čelu prav tako kakor ostala buržoazna vodstva po Jugoslaviji, raje sklepala protiljudske dogovore kakor pa se posvetila obrambnim dejanjem.

Takratno buržoazno slovensko vodstvo je v svojih računih predvidevalo marsikaj, le odpora proti okupatorjem ne. Glavno besedo je imela klerikalna Slovenska ljudska stranka, ki sta ji pripadala tudi ban dr. Marko Natlačen in pa minister dr. Miha Krek. Sloj jim je za to, da bi obdržali položaje na vseh straneh. Zato se je minister dr. Miha Krek že 30. marca 1941, se pravi še pred napadom na Jugoslavijo, udeležil tajnega sestanka pri banu dr. Natlačenem. Del vodstva Slovenske ljudske stranke je tedaj sklenil, da si bodo v primeru nemškega napada razdelili vloge. Tako naj bi se dr. Kulovec in dr. Miha Krek držala kraljevske

vlade. Gabrovšek naj bi odpotoval v Združene države Amerike, dr. Alojzij Kuhar pa v London. Ostali, z banom Natlačenom na čelu, pa bodo doma v Sloveniji »taktizirali«
z okupatorji, ki bodo prav gotovo kmalu tu.

To se je tudi zgodilo in ta skupina je že 10. aprila 1941 v Ljubljani sestavila Narodni svet, ki je v Sloveniji prevzel oblast. Ta svet z banom na čelu je 12. aprila — še preden je bila podpisana kapitulacija in še preden so prišli Italijani v Ljubljano — objavil v Slovenscu kapitulantski razglas. Zaradi izdajalskega obnašanja teh krogov, je prav, da razglas citiramo.

»Slovinci! Ljubljancani! Ljubljana, prestolnica Slovenije bo v kratkem zasedena.

Ohranimo pri tej priliki tisti red in mir, ki je pri nas tradicionalen! Bodimo v prisebnosti, zbrani in disciplinirani! Varnost svojih prednikov! Na miren način pokažimo svoje dostojanstvo!

Dva največja greha nad narodom sta v tem času mogoča. Zdalj, ko je naša vojska odšla, bi bil največji greh nad narodom, če bi civilni ljudje uporabili orožje proti ti vojaški sili ali proti domači narodni manjšini ali če bi kakorkoli drugače sovražno nastopili proti njima. S tem bi spravili morda desetine naših rojakov v največjo nevarnost in nesrečo. Drugi največji greh pa bi bil denunciantstvo, ki je nezdružljivo s človeškim dostojanstvom. Denunciantstvo je tako težek greh, da ga narod nikoli ne more odpustiti. Zato naj med nami ne bo denunciantstva!

Državna in samoupravna oblasta ostanejo na svojih mestih in bodo do nadaljnjih odredb poslovala naprej. Vsi zakoni ostanejo v veljavi, dokler se ne spremene. Vsaka sprememba pa bo javljena.

Zakoni se morajo brezpogojno spoštovati!

Red in mir naj ne bosta nikjer kajenja. Pokažimo v tej uri in v teh dneh, da znamo biti disciplinirani tudi v usodni uri.

Ne bežimo, vzdržimo, vztrajajmo!

Isti dan je Slovenec prinesel tudi tole:

»vojaško orožje izročite takoj oblastem!

Narodni svet za Slovenijo poziva vse prebivalce Slovenije, vojaške obveznike in neobveznike, ki posedujejo vojaško orožje kakršnekoli vrste, kakor tudi municijo, da isto takoj, najkasneje pa v roku 24 ur,

izročijo najbližji žandarmerijski postaji ali občini. Tistega, ki bi tega ne upošteval, lahko zadenejo zelo hude posledice...

Tak je bil torej sestavni del dvojne igre, kajti vse garniture meščanskih politikov so tudi v Sloveniji samo nadaljevale tisto, kar so proti svojemu ljudstvu počenjale že dolga leta poprej.

V tem času pa komunisti in drugi rodoljubi že skrivajo prvo orožje, prostovoljno odhajajo v vojaške enote, da bi pomagali reševati kar bi se rešiti dalo. Nemci pa že pripravljajo svoj izseljevalni načrt, s katerim so predvideli, da bi samo z Gorenjske in Stajerske izgnali čez 200.000 prebivalcev.

V teh dneh — prav isti dan, ko je v Sloveniji sestavljen izdajalski Narodni svet, na Hrvaškem pa Pavelčeva Neodvisna država Hrvatska — je CK KPJ v Zagrebu na svojem zgodovinskem sestanku sklenil, da bo KPJ nadaljevala z odporom proti napadalcem, in to ne glede na neuspehe tedanjega državnega in vojaškega vodstva. In če ta odpor ne bo uspel, se bodo lotili priprav na oboroženo ustajajo proti okupatorju.

Te odločitve so bile objavljene že 15. aprila, podprte z opisi razmer v razbiti domovini.

Medtem, ko so se bivši oblastni vrhovi podredili in pridružili okupatorjem, je proglas CK KPJ pozival:

»...vedite, da bo ta naš boj končan z uspehom, četudi bi zdaj s premočnim sovražnikom v tem boju tudi podlegli.

Ne klonite z duhom, še močnejše strnite svoje vrste in z dvignjeno glavo pričakajte tudi najtežje udarce. Komunisti in ves delavski razred Jugoslavije bo v prvih vrstah narodnega boja proti okupatorjem vztrajal do končne zmage...

Tudi delovanje KPJ je bilo le nadaljevanje že začete odpora proti napadalcem, ki se je tako očitno pokazal 27. marca.

Vsi ti dogodki, ki so bili sicer znameniti s se eno »bliskovito zmago«
osvajalnega fašizma, so povzročili, da je nacistična vojska pri napadu na Sovjetsko zvezo izgubila celih pet tednov. Ti tedni pa so bili zelo dragoceni, kajti za toliko je moral Hitler odložiti začetek napada na Sovjetsko zvezo. In za toliko pozneje so nemške divizije prišle pred Moskvu. Tedaj pa je bila že zima, ki se ji je pridružila sovjetska protiofenziva. Hitlerjeva taktika »bliskovitih operacij«
je bila tedaj v bistvu zlomljena.

O tem pišejo in pripovedujejo tudi nemški zgodovinarji in generali, ki se strinjajo glede izgube časa zaradi operacij na Balkanu.

Segel je v notranji žep suknjiča, ki je bil ves raztrt od galice, in otipal ključ, velik in težak, s širokim in zobatim peresom, kakršni rabijo za odpiranje zakrstij. Podržal ga je in pomeril proti hramu, ki je molel iz lesnikovega grma kakor star, razbrazdan obraz.

Zagnal se je s hojo, pa ko da se mu je nekaj obesilo za noge, zastal in poslušal.

Tiho.

Listi so žehlili od pripeke. Sonce jih je počasi zvijalo. Glasovi murnov so se glasno zažirali v trhlo količje, drugega ni bilo čuti.

Stopil je k hramu in nahrbtnik mu je zdrknil v travo. Stklenici sta se križali z vratovi in ubito zazveneli. Zadril je ključ v ključavnico in odprl vrata. Prevzel ga je vzbuh kislostega in po kamnu dišečega zraka.

Vstopil je, zrinil vrata nazaj na prag in čakal, da se privadi na mrak in na opek pramen svetlobe, ki se je cedil skozi lino v zidu. Potem je segel na polico po lončeni vrč in začel točiti. Glasno je zacurljalo v majoliko.

— Ti? se je oglasilo izza sodov, mirno, a preračunano tudi na drugo možnost. Da mu bo prišlec rekel ne, to pot pa ni ti.

— Jaz, Ja! je rekel Debevc in potegnil k sebi širok odžaganec. Poslušal je, kako vodlja curek, kako iz trebuha majolike zveni že manj široko in bo vsak hip pri vratu ter se bo oglašil iz pene.

— Na piti! je rekel Debevc in na tesno privil pipo.

— Gledam, ti je rekel brat, v tistole lino. Veš, da kar dere toplo noter. Na rokah čutim, na obrazu.

— Jo! je rekel Debevc, si natočil in pil. Požirki so odmevali po košenem vratu.

Pijača mu je razhladila usta, vroča od besed in misli; ob srcu ga je čutil, toplega in močnega.

Ja, samo nanj se še lahko nasloni. Samo kadar pogleda skozi njegove rdečkaste pene, je lažje in tišje na svetu in nič ni res.

— Boš, Frenk? je nagnil majoliko in zilil mimo, a je brz postavil kolena, da bi ujel tistih nekaj kapelj.

— Bom, Zan! je brat glasno vstal in se naslonil na sod.

Velik, črn koder mu je visel s čela in iz drobnih votlin se je razletel živ pogled po bratu, ki je težkal vrč.

Stegnil je roko in tresoč se zanesel kozarec k črnim, poraščenim ustom.

— Dober je! je povlekel vase še duh in okus, ki je še ostal v ustih.

— Kar bo! je rekel Debevc in točil.

— Bosta že žela? je vprašal brat in si podprl obraz. Gledal ga je samo z enim očesom.

Debevc je po kapljah spuščal pijačo v kozarec in pokimal.

PAVLE ZIDAR

7

SVETI
PAVEL

— Ponoči?
— Čez dan jih ne dobiš v vroče je. Kar puhti iz zemlje!
Brat je nakremžil obraz in pokimal.
Debevc je odpihlil smet iz kozarca in odpil.

— Tudi tvoji, če bosta utegnili, prideta, je pogledal brata in mu ponudil kozarec.

— Veš, koliko mesecev ju nisem videl? Devet! Se je nasmehnil. Od takrat, ko sem šel od sestre.

Pomnil mu je prazen kozarec in obvisel z rokami na sodu, se nasmihal vase, v razgaljeni poraščen život, v srce, ki je tam bilo.

— Velika je žel! je zapel Debevc in tako povedal bratu, da je tudi lepa in že godna.

— Ja, rastejo! je gledal brat po sebi. Rastejo, Zan! Sam ne veš, kdaj so ti čez glavo. Ko pogledajo čez, si že za v jamo.

— Ja, ja! je Debevc pogledal v kozarec in majoliko. Ko zrastejo, si misliš, no zdaj ti bo vsaj malo odleglo, pa ni nič, nič. Gredo. Kakor dež gredo mimo. Eden sem, drugi tja. In potlej iztisnejo iz sebe še zadnji predec in našega ateta ni več.

Brat ga je pogledal s hrkežem v nosu in v zgornji ustnici.

— Daj piti! je rekel.

Debevc je natočil in mu ponudil. Zavrnil je na pol odpiti kozarec, češ naj izpije do dna.

Brat je pogledal v odpito pijačo in si jo vrgel v usta kot ilovnat hlebček. Zamizal je in zacmokal in zazijal z usti, ko da si jih hladi.

— Frenk! ga je poklical Debevc in odložil kozarec in vrč na odžaganec. Pogledal je bratu v oči in se narahlo oprjel soda. Po vino in po most bodo prišli!

— Ni vrag! je trenil kot z vekami. To se reče...

— Moral boš ven, če hočeš sebi dobro. Z ženo sva se sinoči zgovarjala, kam.

Brat je sunil z obrazom naprej, vsaj tako se je videlo Debevču.

— K Svetemu Pavlu v zvonik! je rekel Debevc.

— K Svetemu Pavlu! je zamrmral brat in se nasmehnil.

— Do zime! je dodal Debevc suho.

— K Svetemu Pavlu do zime! se je smehljaj brat in pozibaval z glavo.

— Zan! je rekel glasno in zadržal val besedi. Saj ne boš hud! je premikal prste in požiral nekaj grenkega, zelo grenkega in debelega. Niti žival nisem več. Ta se vsaj onečaja naglas, če že mora drugače molčati. Jaz pa... se je obrnil k lini, polni svetlobe. Dol bom šel, Zan!

— Dol! je tiho rekel Debevc.

Frenk se je prižal na brata z očmi in glasom, s tistim presunljivim dol. Vendar je čutil, da se je že vdal in da bo šel k Svetemu Pavlu, šel še nocoj.

IZIDOR TROJAR

4 AFRIKA OKOLI KILIMANDŽARA

Celodnevna ekskurzija na jezero Nakuru, največji ptičji rezervat na svetu, nas je še posebej zanimala. Pot nas je vodila do kraja Limuru. Vsa pokrajina je obdelana, zelena, rahlo valovita. Srečujemo veliko ljudi ob cesti. Peljemo se po deželi plemena Kikuyu. To plemo je znano po borbi za neodvisnost Kenije. Priselniki Evropejci so na začetku tega stoletja zasedli zemljišče na kenijski visoki planoti in v Velikem prelomu (Rift Valley) ter potisnili afriško prebivalstvo iz teh najrodovitnejših krajev. Mnogi člani plemena Kikujev so se uprli razlastitvam. Toda ti protesti so bili klic umirajočega vpuščavi.

Med prvo svetovno vojno, so se zadeve še poslabšale. Po vojni pa je Anglija naselila veliko demobiliziranih vojakov. Izkoriščanje je postalo neznosno, zato so ljudje začeli bežati z dela. Uvedli so nekakšno propustnico brez katere Afričan ni mogel zapustiti svojega delovnega mesta in svojega doma. Med drugo svetovno vojno je število prisilnih delavcev zrastle od 2500 na 22.000. Kot posledica tega so pod vodstvom Kikujev ustanovljeni sindikati za vso Kenijo.

Leta 1945 je bila ustanovljena zveza Afričanov Kenije. Med ustanovitelji je bil tudi Jomo Kenyatta. Ta organizacija je zahtevala uresničevanje političnih pravic in narodne neodvisnosti. Hkrati z legalno dejavnostjo te organizacije so se začele ilegalne akcije narodnoosvobodilnega gibanja, znanega po svetu pod imenom MAU-MAU.

Akcije tega gibanja so se začele s skrivno prisego, ki je nalezala vsakemu članu dolžnost brez premisljanja izpolniti vsako ukazano na-

logo, čeprav bi šlo za umor kakega izmed njegovih najbližjih. Njihove akcije so sejele strah med belci, pa tudi med tistimi domačini, ki so bili pod vplivom kolonialnih oblasti. Angličji so zaprli več kot 200.000 Afričanov v koncentracijska taborišča, okrog 13.000 pa obsodili. Tudi Kenyatta je bil obsojen na sedem let zapor.

Leta 1956 sta moderno orožje in moderna taktika zlomila narodnoosvobodilno gibanje. Vodja gibanja Mau-Mau Dedan Kimathi je bil obesen. Leta 1961 je stopila v veljavo nova ustava s katero so Afričani dobili delno volilno pravico. Sledila so prva popuščanja. Pod pritiskom množičnih demonstracij so Kenyatto popolnoma osvobodili. Nekaj časa kasneje je prevzel mesto predsednika Nacionalne zveze Afričanov Kenije (KANU). Leta 1962 je v Londonu zasedala konferenca o ureditvi samostojne Kenije. Decembra 1963 so v Keniji spustili britanske in dvignili kenijske zastave. Kenija je postala neodvisna.

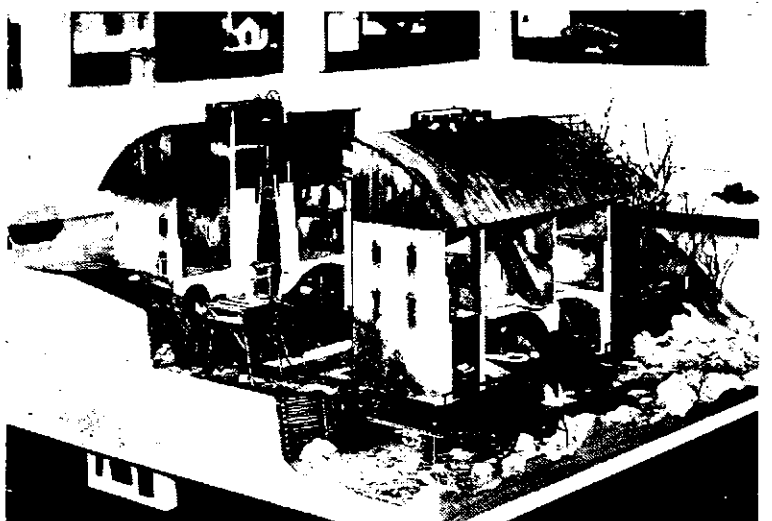
Vozimo se po afriški cesti, ki je precej izdelana od hude vročine. Cesta je na vse načine okrogla in bulasta. Vozimo se vedno rahlo navzgor, ob cesti vidimo drevesa, ki so pravzaprav kaktusi, imenujejo se euforbije. Pokrajina se naglo menja. Zelenje izginja. Zeleno barvo nadomešča rumena in rjava. Šofer avto ustavi. Pred nami je ogromna dolina Rift Valley. To je največji jarek na svetu, ki je nastal s tektonskim premikom. Dolina je 60 km široka.

Rahlo zarasla z grmičevjem, drugače pa pesek in kamenje. Na sredi se nekaj blešči. Vprašamo šoferja, ki pravi, da je to radarska antena ameriške postaje za spreml-

ljanje satelitov. Pred nami je hribček ki se imenuje Longonot. To je ugasli vulkan, v čigar kraterju je jezero. Zdi se nam ta hribček visok kakih 500 m. Seveda, ko pa smo mi dvatisoč metrov nad morjem. Longonot je v resnici visok kot naš Triglav. Otroci okrog avtomobilov ponujajo domače izdelke iz slame, kože in kape.

Hitimo naprej. Cesta se spušča proti Rift Valleyu. Prečkamo večkrat železnico, ki je del Vzhodnoafriške železnice. Po kenijskem ozemlju meri ta del železnice 2.100 km. Vsi železniški prehodi so nezavarovani, ni zapornic, samo opozorilne table opozarjajo na počasno vožnjo. Sicer si pa primoran voziti počasi, ker so prečno preko ceste narejeni bambsi, deset centimetrov visoki grebeni. Če voziš hitro se ti lahko zgodi, da zlomiš os avtomobila. Na eni in drugi strani so ponavadi trije bambsi. Kmalu bomo v mestu Nakuru. Nad cesto je pozdravni transparent, ki nam vošči dobrodoščilo v Nakuru. Mesto Nakuru ima 17.000 prebivalcev. Vozimo se skozi mesto, k jezeru Nakuru. Skoraj ne moremo verjeti, koliko ptic. Kot, da bi se čudovita jutranja zarja na svojstven način zadrževala ob jezeru, kot da bi čez noč zrastle na jezerskih bregovih stotisoči rožnatih vrtnic, tako sijejo in žare jezerski bregovi kilometre in kilometre daleč. Zemlja ni zemlja, ampak življenje. Kot ogromna vojska življenja stoji deset in desetisoči bleščeče belih in čudovitih rožnato rdečih orjaških ptic. Flamingi ali slovensko plamenci, s svojimi 65 cm dolgim vratom in izredno dolgimi nogami, ter z zelo majhno glavo, so nekaj svojskega.

(Nadaljevanje prihodnjič!)

Maketa plavža na Savi iz leta 1890 (izdelal M. Dolinšek)

iskala
red in
pod c
svoje
To p
narod
Biti
nila r
Imela
pome
nje v
obsta
sti te
daljn
Ferdo
oba
dvom
lostjo
njih
prebi
stvo,
boj z
čilo, c
ne rol
ga ve
ja, da
roda
razre
na p
bodoč
roda j
Lju
težak
In te
Pada
na ju
rirji,
nalet
dali s
v Mo
aktiv
cijski
žrtve
je, tu
cev,
stvon
da z
Dose
mestu
dila i
do i
stopa
aktiv
konč
Pla
dana;
Cank
tako
slavij
in to
du, p
borbe
predv
boj v
revol
naše
vojni
poma
borbi
ki je
staril
novi
so po
funkc
tične
Zato
čete,
zdale
borci
jeval
zarac
senic
nik.
leto
zarac
čin i
doga
noos
ziti
žrtve
svoje
mi s
ter c
nik
prilo
iz te
nje,
izraž
da
zama
Le
Taki
šteta
je p
mem
obče
Ta
leta
doge
1. U
omo
upra
2.
in k
odpr
njeg
razv
tisti
kuli
voj j
že v
Med
usta
dolo
ekor
ka
kot
in o
ga z
prav
Seve
usta
zara

GOVOR PREDSEDNIKA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

iskala le možnosti, kako bi ohranila red in mir, predvsem pa kako bi tudi pod okupatorjem ohranila vsaj del svoje oblasti nad lastnim ljudstvom. To pa jih je nujno vodilo na pot narodnega izdajstva.

Bitka na Obranci je močno odjeknila med tukajšnjim prebivalstvom. Imela je izreden moralnopolitični pomen, saj je vzbudila v njih zaupanje v svoj pravičen boj, v boj za svoj obstanek in zavest, da je od uspešnosti tega boja odvisna njihova nadaljnja usoda. Prvi žrtvi tega boja Ferdo Koren in Viktor Arzenšek, oba jeseniška kovinarja, sta nedvomno pretresli in navdali z žalostjo, ne samo njihove svojce in njihove soborce, ampak tudi celotno prebivalstvo te doline. Toda ljudstvo, ki se je odločilo za oboroženo boj z okupatorjem, se je trdno odločilo, da prevzame svojo usodo v lastne roke in tako izpolni izročilo svojega velikega pisatelja Ivana Cankarja, da je prihodnost slovenskega naroda zvezana z zmago delavskega razreda: »Na tebi, na tvojih plečih, na plečih delavca proletarca leži bodočnost slovenskega naroda, naroda proletarca«.

Ljudstvo je vedelo, da bo ta boj težak, da bo zahteval številne žrtve. In teh žrtev resnično ni bilo malo. Padali so borci partizani v spopadih, na juriših, padali so partizanski kurirji, ki so na svojih samotnih poteh naleteli na sovražnikove zasede, padali so talci v Begunjah, na Hrušici, v Mostah pri Žirovnici, umirali so aktivisti NOV v zaporih, koncentracijskih taboriščih, padali so kot žrtve zloglasne črne roke. Okupator je, tudi s pomočjo domačih izdajalcev, izvajal nad upornim prebivalstvom strahoten teror z namenom, da zlomi njegovo voljo do upora. Dosegel pa je ravno nasprotno. Namesto suženjske ponižnosti se je rodila še trdnejša in odločnejša volja do upora. Na mesto mrtvih so stopali vedno novi in novi borci in aktivisti NOV. In tako vse do končne zmage.

Plamen upora, ki ga je na današnji dan pred 33. leti prižgala Cankarjeva četa, je na tem območju tako kot po vsej Sloveniji in Jugoslaviji, dobival vse večje razsežnosti in to ne samo v teritorialnem pogledu, pa tudi ne samo po obsežnosti borbenih operacij, ampak tudi in to predvsem v vsebinskem pogledu. Ta boj je vse bolj in bolj dobival značaj revolucije, saj so temeljne pravice naše ustavnosti nastajale prav v vojni zoper okupatorja in njegove pomagače. V tej narodnoosvobodilni borbi je nastajal nov družbeni red, ki je hkrati rušil starega. Na mesto starih organov oblasti so nastajali novi narodnoosvobodilni odbori, ki so postopno prevzemali vse politične funkcije kot samoupravne demokratične celice novega družbenega reda. Zato je ta prva bitka Cankarjeve čete, čeprav po svojem obsegu še zdaleč ne največja bitka, ki so jih borci te čete v štiriletnem boju izbojevali, vendarle veličastna bitka. In zaradi tega smo si ta dan občani Jesenice izbrali za svoj občinski praznik. Ta praznik praznujemo vsako leto s posebnim poudarkom in to zaradi tega, ker želimo na svečan način izraziti naše trajno spoštovanje dogodku tega dne in vsemu narodnoosvobodilnemu boju, želimo izraziti globoko spoštovanje vsem žrtvam fašizma, ki so žrtvovali svoja življenja zato, da lahko danes mi svobodno snujemo in ustvarjamo ter odločamo o svoji usodi. Ta praznik naj bo hkrati tudi vsakokratna priložnost za oceno sedanjosti in da iz te ocene odgovorimo na vprašanje, ali izpolnjujemo neštetokrat izražene obljube na grobovih padlih, da svoja življenja niso žrtvovali zaman.

Letošnje leto je 29. leto v svobodi. Tako letnica po naših običajih ni šteta za jubilejno letnico, pa vendar je prav letošnje leto izredno pomembno leto in v našem razvojnem obdobju tudi prelomno leto.

Ta poseben poudarek letošnjega leta karakterizirata predvsem dva dogodka:

1. Uveljavljanje nove ustave, ki naj omogoči nadaljnji razvoj naše samoupravne socialistične družbe in

2. 10 kongres ZKJ, ki je za nami in ki je dal jasne odgovore na vsa odprta vprašanja glede našega sedanjega in nadaljnjega družbenega razvoja, hkrati pa zadal poraz vsem tistim, ki so poskušali kakorkoli spekulirati in ovirati naš nadaljnji razvoj po poti, za katero smo se odločili že v narodnoosvobodilni borbi. Med najpomembnejša določila nove ustave nedvomno prištevamo tista določila, ki opredeljujejo družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka v naši družbi. On je opredeljen kot subjekt vseh družbenih odnosov in odločitev v vseh sferah družbenega življenja pri nas. Ta položaj in te pravice pa izhajajo in rastejo iz dela. Seveda mi tega nismo napisali v ustavo, kot družbeni dokument zaradi tega, da bi bilo to napisano le

na papirju. To opredelitev smo napisali predvsem kot našo obvezo, da jo bomo v vsakdanji praksi potrdili, da se bo delovni človek tudi resnično počutil za tistega, ki odloča in se čuti za svoje odločitve tudi polno odgovornega. Te svoje odgovorne naloge pa bomo lahko opravljali le pod pogojem, da se bomo te odgovornosti polno zavedali in da se bomo ustrezno organizirali, to je: združili svoje delo v TOZD, se združevali v krajevni skupnosti in v interesnih skupnostih, v njih sodelovali oziroma oblikovali svoja stališča ter jih preko delegatskega sistema soočali s stališči drugih in se tako odločali o skupnih zadevah.

Trenutno smo v obdobju, ko smo se na nekaterih področjih že organizirali, nekatere bolj nekatere manj, v duhu nove ustave in ustvarili bolj ali manj realne organizacijske temelje za izvrševanje naših ustavnih pravic in obveznosti.

Koncem lanskega leta in v začetku letošnjega leta smo bili priča gibanju, ko so se delavci v delovnih organizacijah odločali o tem, kako in kje se bodo organizirali v temeljno organizacijo združenega dela kot novo organizacijsko obliko, kje pa bodo sicer z vsebinsko spremljenim odločanjem in samoupravljanjem ohranili organizacije združenega dela kot samostojen ekonomski organizem. V tem procesu so se delavci sedmih dotedanjih delovnih organizacij v naši občini odločili, da se organizirajo v temeljnih organizacijah združenega dela in so ustanovili 26 TOZD. Razen tega so se tudi delavci nekaterih takojimnovanih dislociranih enot odločili, da ustanovijo TOZD in teh je 12.

V drugih organizacijah pa so ocenili, da TOZD ne ustanavljajo, da pa bodo svoj sistem samoupravljanja organizirali tako, da bodo kar največ neposredno odločali.

Nedvomno je to gibanje s težnjo, da se uveljavijo načela nove ustave, dalo novo kvaliteto glede položaja delavcev v organizacijah združenega dela. Gotovo je sedaj prednjači neposredno odločanje delavcev o najpomembnejših vprašanjih, to je sprejemanje internih predpisov, zaključnih računov, delitve dohodka, delovnih načrtov itd. Toda s tem kar imamo, vseeno ne moremo biti zadovoljni, niti v organizacijskem, niti v vsebinskem pogledu. Se vse preveč je prisotno starega, stare miselnosti, starih metod dela, ki nenehno ovirajo nastanek novega oziroma ogrožajo to, kar je že nastalo novo. Očitno bo potrebno takoj opraviti poglobljeno analizo, prvič o tem, ali so bile odločitve delavcev v oblikovanju TOZD rezultat resnične osveščenosti o pravem družbenoekonomskem pomenu takšne organiziranosti ali ne, in drugič, ali so tam, kjer so TOZD organizirane, resnično le-te tudi zaživele kot temeljne ekonomske celice ali pa je še vedno ostala dejansko temelj prvotna delovna organizacija, ki se sedaj sicer imenuje organizacija združenega dela. Mi moramo dobiti odgovor na to vprašanje zaradi tega, da se bomo lahko še bolj organizirano in zavedno prizadevali za kar najbolj popolno neposredno samoupravljanje. To pa pomeni dejansko odločanje delovnih ljudi, pa tudi vzajemno odgovornost.

Drugo samoupravno izhodiščno žarišče je po novi ustavi krajevna skupnost, ki jo ustanovijo delovni ljudje in občani za zadovoljevanje skupnih potreb in interesov. V teritorialnem pogledu v naši občini ni predvidenih sprememb dosedanjih krajevnih skupnosti, čeprav so tudi glede tega bile nekatere spreminjavalne iniciative zlasti na območju mesta Jesenic. Večje spremembe pa se predvidevajo in tudi mora priti do sprememb glede oblike delovanja krajevnih skupnosti. Vse krajevne skupnosti so prav sedaj pred sprejemom novih statutov krajevnih skupnosti, v katerih bodo delovni ljudje in občani avtonomno uredili vprašanje svojega delovanja. Menim, da lahko trdimo, da je prav postopek v zvezi s sprejemom teh dokumentov že tudi praktični izraz nove kvalitete delovanja krajevnih skupnosti. Sprejemanje statutov vse bolj dobiva značaj samoupravnega dogovora občanov na določenem teritoriju. Tak značaj bo imelo delovanje delovnih ljudi — občanov v bodoče v krajevni skupnosti sploh, tako da bo tudi ta skupnost predstavljala vir iniciativ za samoupravno dogovarjanje in urejanje širših družbenih interesov. Kaj je širši družbeni interes oziroma kaj se razglasi za širši družbeni interes pa ne more biti domena skupine ljudi, ampak more biti le rezultat skozi samoupravni sistem dogovorjen skupni interes.

V tako organiziranem sistemu temeljnega neposrednega odločanja delovnih ljudi, ima občinska skupščina gotovo drugačno vlogo in funkcijo. Ona je predvsem organ družbenega samoupravljanja in šele potem organ oblasti v občini. Tudi v občinski skupščini delovni ljudje — občani uresničujejo svoje samo-

upravne pravice, dolžnosti in odgovornosti in to preko posebnega sistema — to je delegatskega sistema. Ta sistemska novost je nedvomno ena najpomembnejših novosti ustave, ki bo globoko posegla v vsa dogajanja v naši družbi in omogočila vpliv delovnega človeka na vsa vprašanja, tudi na tista, ki so bila do tedaj za širšo javnost praktično nedostopna.

Delegatski sistem je že pričel delovati in prav v tem času se nahajamo v procesu iskanja takšnih metod delovanja tega sistema, ki bodo najbolj učinkovite in bodo tudi omogočile, da bo delegatski sistem izpolnil pričakovanja.

V delegatskem sistemu je nedvomno najpomembnejši delovni človek sam s svojimi samoupravnimi pravicami in dolžnostmi, ki del teh nalog poverja delegatu oziroma delegacijam. Res pa je, da sedaj najpogostejše govorimo o delegatu in o delegacijah ter o vprašanjih, ki so vezana na delovanje delegatov. To so na primer vprašanja: kako oziroma na kakšen način informirati delegata o vprašanjih, ki se bodo urejala na nivoju občine, kako mu omogočiti, da bo seznanjen s stališči skupnosti iz katere izhaja njegov delegatski mandat in vrsta drugih vprašanj, kar vse naj služi usposobitvi delegatov, da bodo lahko v skupščini nastopali v skladu s smernicami samoupravnih organizacij in skupnosti, kot tudi v skladu s skupnimi družbenimi interesi. Te naloge niso lahke, toda so rešljive. Rešili pa jih bomo tem preje, čimprej se bomo osvobodili dosedanje delovne prakse — to je prakse, ki je morda ustrezala prejšnjemu predstavniškemu skupščinskemu sistemu — in tudi, če bomo znali takoj prisluhniti prvem še tako skromnim izkušnjam novega dela. Teh izkušenj imamo sedaj resnično še zelo malo. Zbori občinske skupščine so zasedali šele po dvakrat, od katerih prva seja, po svoji vsebini izrazito konstitutna, ni dala praktično nobenih izkušenj. Prvi začetni pokazatelji uspešnosti ali neuspešnosti dela nove skupščine so se pokazali šele po drugi seja. Po tej seja smo že lahko ugotovili (vsaj tisti, ki smo poznali delo predstavniškega skupščinskega sistema), da gre za novo, boljše kvaliteto dela. Delegati so v razpravi o posameznih točkah dnevnega reda razpravljali kot delegati, predhodno seznanjeni s smernicami svojih skupnosti. To pa pomeni, da so tako delegati kot delegacije v glavnem skrbno in odgovorno obravnavale gradivo, o katerem je sklepala občinska skupščina oziroma njeni zbori. Žal pa smo tudi ugotovili primere, za katere velja povsem nasprotna ocena. Posamezne delegacije so svojo nalogo vzele skrajno neodgovorno in so prepustile svoje delegate samim sebi. To pa praktično že pomeni, da je bil tak delegat le po nazivu, ne pa tudi dejansko. Ti primeri, čeprav v manjšini, nas opozarjajo, da moramo skupaj s socialistično zvezo in sindikati posvetiti posebno pozornost prav delovanju delegacij in sploh oblikovanju stališč v delovnih in drugih skupnostih. Če delegacije ne bodo zaživele v vsej svoji popolnosti, če delovni ljudje v TOZD ali v drugih skupnostih ne bodo imeli aktivnega odnosa do reševanja skupnih zadev, potem bomo kar hitro na starem — v bistvu predstavniškem sistemu. To tem preje, ker tudi sicer še vse preveč delujemo pod bremenom dosedanje prakse.

Ko rešujemo, se odločamo o skupnih zadevah, ne moremo mimo načela solidarnosti, brez katerega ni socialistične družbe, po drugi strani pa se prav v socialistični družbi načelo solidarnosti lahko tudi razvije v pravem pomenu besede. Načelo solidarnosti ima pri nas naslednje bistvene značilnosti:

— postaja sestavni del družbeno-ekonomskih odnosov,

— prevzema sodelovanje in odgovornost za razvoj nezadostno razvitih območij,

— tisti, ki prejema solidarnost zaradi tega ni potisnjen v kakršnokoli odvisnost.

Seveda pa ima dolžnost, da jo koristi, če je le mogoče tako, da se čimprej usposobi do takšne stopnje, da mu solidarnostna pomoč ni več potrebna.

Z načelom solidarnosti se v naši praksi srečujemo zelo pogosto in to tako v odnosu do drugih območij, kot v odnosu do posameznikov. Načelo solidarnosti do posameznikov obstoja pri zagotavljanju tistih dobrin, ki so za obstoj in normalni razvoj posameznika tako pomembne, da jih mora dobiti ne glede na svoje trenutne in siceršnje materialne zmožnosti posameznika. To so predvsem dobrine na področju zdravstva, pokojninskega zavarovanja, otroškega varstva, izobraževanja in podobno. To so področja, ki se sedaj že urejajo ali pa se bodo urejala v kratkem na samoupravni način v interesnih skupnostih. V teh skupnostih se srečujemo občani zaradi zadovoljevanja skupnih interesov in tudi sami odločamo o tem, kako bomo uresničevali ta skupni interes in koliko sredstev bomo na-

menili za to. Večino najpomembnejših interesnih skupnosti smo že ustanovili, druge pa se ustanavljajo in bodo do konca leta že pričele normalno delovati.

Navedel sem le nekaj vprašanj, ki se pojavljajo ob prehodu v novo razvojno obdobje naše družbe in v katerem je letošnje leto začetno leto.

Od teh vprašanj in seveda še od vrste drugih, katere nisem omenil, je

po mojem mnenju odvisen naš nadaljnji — normalni razvoj, je pogojena resnična samoupravna vloga delovnih ljudi, je odvisna tudi kontinuiteta razvoja, začetega v NOV. V tem pa je tudi pravi pomen in smisel praznovanja občinskega praznika — letošnjega in bodočih.

Ob današnjem prazniku vam vsem čestitam in želim uspešno delo tudi v bodoče.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 7. seji občinskega komiteja ZK, ki je bila v sredo 30. 7. so najprej imenovali 9-člansko koordinacijsko komisijo za spremljanje in izvajanje ustave v TOZD, KS in samoupravnih interesnih skupnostih. Za predsednika so imenovali sekretarja komiteja ZK Jožeta Bohinca. Sledila je razprava o nujnih ukrepih v zvezi z zadnjo podražitvijo živil ter o nekaterih kadrovskih vprašanjih, ki jih bo obravnaval koordinacijski kadrovski odbor pri občinski konferenci SZDL na prihodnji seji.

Na posvetu direktorjev in sekretarjev ZK delovnih organizacij v gospodarstvu v torek 29. julija, ki se ga je udeležilo 40 predstavnikov, je član komisije za družbeno ekonomske odnose pri medobčinskem svetu ZK za Gorenjsko Stefan Marčijan podal obširno analizo izvajanja ustavnih določil v delovnih kolektivih na Gorenjskem. Sledila je razprava, na kateri so sklenili, da bodo takoj pripravili podrobne programe v vseh TOZD, KS in interesnih skupnostih o načrtnem izvajanju ustavnih določil v pogledu konstituiranja in uvajanja delegatskega sistema.

V četrtek, 1. avgusta, so na 29. seji IO kulturne skupnosti Radovljica obravnavali polletno poročilo o poslovnih in finančnih realizacijah letošnjega programa kulturne dejavnosti in pri tem ugotovili, da zaradi zapoznelega izvajanja samoupravnega sporazuma o financiranju kulturne skupnosti, tako kot ostale interesne skupnosti, niso do 30. junija uspeli opraviti vse naloge. Sredstva so namreč prispela šele v začetku julija. Navzlic temu ni bilo večjih zastojev, saj so polletni finančni načrt realizirali že takoj v prvih desetih dneh julija. Razen tega so na seji sklenili, da bodo odobrili sredstva za izdelavo velike makete Kroke, za katero bo del prispeval tudi Plamen ob svoji 80-letnici, ki jo praznujejo prihodnjega leta.

Pretekli teden so v TD Bohinj — jezero, zabeležili poprečno 3000 nočitev. Od teh je 60 % tujih in 40 % domačih. Medtem ko so kampi še kar dobro zasedeni, je bila zasedenost zasebnih turističnih sob največ 80 %, pa tudi v bohinjskih hotelih je bilo še nekaj prostih zmožljivosti. V glavnem pa se število turistov suče v približno enakem številu kot lani. Če ne bi bilo takšnega izpada v juniju in v začetku julija, bi se ne imeli kaj pritoževati, tako pa podobno kot v vseh turističnih centrih, ne upajo na prekoračitev lanskega nočitev.

Tudi letos, kot že nekaj let nazaj, bodo v organizaciji TD Bohinj — jezero priredili v soboto zdaj že tradicionalno kresno noč na Bohinjskem jezeru. Ta zanimiva in atraktivna prireditev bo v soboto 10. avgusta ob 20.30 ur. Vsa obala in objekti ob njem bodo razsvetljeni, po hribih bodo prižgali kresove, na jezeru pa bodo okrasili z lampioni čolne in po gladini spustili številne lučke. Na prireditvi, ki vselej privlači tujce in domačine, bo sodelovala folklorna skupina in godba na pihala iz Lesc.

Izvršni svet občinske skupščine je na zadnji seji obravnaval potek akcije za zbiranje pomoči potresnim območjem na Kozjanskem in ugotovil, da so vse delovne organizacije z razumevanjem sprejele priporočilo za enodnevni zaslužek oz. 3,5 % prispevek od mesečnih OD, ki ga bodo namenile za pomoč. Izvršni svet je sklenil, da bo iz rezervnega sklada skupščine nakazal kot svoj prispevek 25.000 din, vsi zaposleni v občinski skupščini in družbeno političnih organizacijah pa bodo prispevali 3,5 % od neto mesečnih OD.

Delavska univerza Radovljica je v okviru prireditve občinskega praznika priredila v nedeljo, 4. avgusta, zvečer v graščinski dvorani koncert komorne glasbe. Branka Dujmič na klavirju, Niko Veber na violini in Ivan Poljanšek na čelu, so izvajali dela F. Chopina, J. S. Bacha, L. Boccherinija in L. v. Beethovna.

Za četrtek, 8. avgusta, popoldne je predsednik iniciativnega odbora za pripravo samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v radovljjski občini, Drago Rozman sklical prvo sejo. Obravnavali bodo predlog novega družbenega dogovora o štipendiranju in poročilo z regijskega posvetovanja v Kranju, kjer so govorili o štipendijski politiki in o novem načinu štipendiranja na osnovi samoupravnih sporazumov.

Po podatkih finančnega sektorja tovarne Veriga Lesce, so znašale hranilne vloge delavcev tega podjetja ob prvem polletju 1974 nekaj nad 4,5 milijona din. Svoječasna akcija za izplačevanje OD na hranilne knjižice, se je že od začetka izkazala uspešno in koristno. Višina hranilnih vlog je že presegla enomesečno bruto OD celotnega kolektiva, kar delovni organizaciji omogoča tudi najetjese posojila pri banki, ki pa ga zaradi absolutne likvidnosti za enkrat ne potrebuje.

Več kot 200 članov planinskih društev iz radovljjske in jeseniške občine se je v nedeljo, 4. avgusta, zbralo pri planinskem domu na Lipnici, kjer je bila slovesnost v počastitev občinskega praznika. Planince je pozdravil predsednik PD Bled Janez Ambrožič, o pomenu praznika občine Radovljica pa je govoril predsednik občinske konference SZDL Janez Varl. V kulturnem programu so nastopili moški zbor KUD Bled in godba na pihala iz Gorij. Popoldne so se posamezne skupine planincev odpravile na krajše ture na bližnje vrhove Triglavskega pogorja.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v plavanju, ki je bilo v četrtek, 1. avgusta, na radovljjskem kopališču, se je v vseh plavalnih disciplinah pomerilo nad 100 tekmovalcev iz delovnih kolektivov. Pri moških je bila v skupnem seštevku točk najuspešnejša ekipa sindikalne organizacije tovarne Sukno Zapože, pri ženskah pa ekipa Almire iz Radovljice. Obe ekipi sta prejeli spominski pokal občinskega sindikalnega sveta.

V Kompasovem gostišču v Ribnem so prejšnji teden gostili celotno moštvo slovitnega rokometnega kluba Partizan iz Bjelovara. Igralci večkratnega klubskega državnega in evropskega prvaka, med katerimi je več znanih reprezentantov, so štiri dni trenirali na radovljjskem rokometnem igrišču in s svojimi ekshibicijami navduševali domače amaterje in prijatelje tega privlačnega športa.

IZVRŠNI SVET SOB JESENICE O UKREPIH ZA OMILITEV POSLEDIC PODRAŽITEV

Na torkovi deveti seji izvršnega sveta občinske skupščine Jesenice, so najprej razpravljali o zaključnem računu proračuna občine Jesenice za lansko leto. Iz množice podanih števil in manj ocen, povzemo naslednje: V lanskem letu je proračun občine obsegal 26 milijonov 230.680,65 din dohodkov in 26.022.425,20 din izdatkov. Pri tem bo mogoče presežek dohodka izkoristiti šele koncem leta. Zanimiv je tudi podatek, da so bili lanskeletni izdatki za 14,6 % nad izdatki leta 1972.

Pomemben je tudi sklep, s katerim je izvršni svet izrekel soglasje k predlogu strokovne službe republiške skupnosti za ceste, ki je prosila ljubljansko banko za posojilo v višini 100.000.000 din za modernizacijo cestnega omrežja v Sloveniji.

Tudi na cesti Medvode-Rateče je še nekaj ozkih mest, ki otežujejo vse večji promet. Eno takih mest je cesta od Jesenic do Hrušice in skozi samo Hrušico, kar je vključeno v omenjeni program. Pripravljajo že načrte za novo cesto, ki naj bi se začela pri splošni bolnici na Jesenicah in se mimo industrijske cone na Plavškem travniku spustila pod naselje Hrušica in se ob koncu naselja priključila na obstoječo cesto. Navzoči so menili, da bi bilo nujno novo cesto podaljšati po opuščeni železniški progi do zahodno od Belega polja, kar naj bi projektanti predvideli. Računajo da bodo načrti urejeni do konca leta in da bodo z deli začeli takoj prihodnje leto.

Dalj časa so se člani izvršnega sveta in gostje zadržali tudi pri ukrepih za omilitev posledic zadnjih podražitev prehranjenih proizvodov. Znano je, da je bila podražitev neizogibna, kajti dvig cen v industriji je povzročil poslabšanje materialnega stanja v kmetijah. Višji življenjski stroški pa se s povišanjem cen pšenice, moke, kruha, sladkorja, jedilnega olja, kave in cigaret, najbolj odražajo pri družinah z nižjimi osebnimi dohodki, kjer se pomembnejši del dohodka porabi za osnovne življenjske potrebe.

Podražitve pomenijo za povprečno jugoslovansko družino za 2,81 % višje življenjske stroške, oziroma za 3,26 %, če upoštevamo še podražitve kave in cigaret. Ob vseh ukrepih, ki jih je za omilitev podražitve predlagal že republiški izvršni svet in druge samoupravne skupnosti, je tudi občinski svet zveze sindikatov Jesenice priporočil vsem osnovnim organizacijam sindikata, da naj bi preko samoupravnih organov dosegli večje osebnih dohodkov, predvsem za tiste zaposlene, katerih osebni dohodki so pod republiškim povprečjem.

KMALU SEMAFOR NA KRIŽIŠČU PRED ČUFARJEM

V ponedeljek, 29. julija, se je sestala komisija pri SOB Jesenice za ogled prometnega režima na križišču pri Čufarju. Navzoči so bili predstavniki občinske skupščine, krajevne skupnosti Plavž, postaje milice, Zavarovalnice Sava, Viatorja in projektivnega podjetja Kranj.

Komisija je sprejela predlog, o katerem mora razpravljati in ga sprejeti še izvršni svet občinske skupščine, da bi na križišču postavili semafor. Sedanjo avtobusno postajališče pri zdravstvenem domu bi premaknili 50 metrov nižje proti mestu, s tem, da bi odrezali zeleni pas v višini sedanjega postajališča, proti križišču ceste na Golico, pa bi pridobili tretji vozični pas za zavijanje v desno, v dolžini približno 60 metrov. Razširili naj bi tudi izhod ceste na Golico na priključek Titove ceste, s prometnimi znaki pa prepovedali levo zavijanje — vstop in izstop — na parkirišče pred Pikovo damo.

Idejni projekt, s finančno oceno za ureditev tega križišča, bo izdelalo Projektivno podjetje Kranj in sicer je rok za to konec avgusta. Tako bi z deli lahko začeli že v septembru.

Na križišču pred Čufarjem je bilo v treh letih in pol, od 1. 1. 1971. do 30. 6. 1974., kar 49 prometnih nesreč. Največ nesreč je bilo zaradi nenadnega prečkanja ceste — kar 16, zaradi prekratke varnostne razdalje 15, izsiljevanja prednosti sedem, nepravilnega prehitavanja štiri, nepravilnega zavijanja tri, neprimerne hitrosti pred prehodom za pešce tudi tri in zaradi utrujenosti ena nesreča.

Kar štiri nesreče so se končale s smrtnim izidom (tri zaradi nenadnega prečkanja ceste). Hudo poškodovanih je bilo štirinajst in lažje poškodovanih enajst ljudi. Gmotne škode — zgolj na vozilih — je bilo za približno 150.000 din.

jem, to je 2.564 din. Pri tem je treba upoštevati diferenciranost priporočil in to, da bi v vseh delovnih organizacijah, enako kot v Železarni, povečali osebne dohodke s 1. julijem. Kot je znano, na republiškem sindikatu pripravljajo tudi nov predlog sindikalne liste, ki naj bi upoštevala vse momente porasta življenjskih stroškov.

NA VARNEM NA STRANSKEM TIRU

Občinsko sodišče Jesenice je 19. marca letos po opravljeni javni glavni obravnavi razsodilo, da je P. V. kriv:

1. da si je kot tajnik sindikalne podružnice Vatrostalne Jesenice 15. 9. 1971. od denarja za sindikalni izlet v Poreč, ki mu ga je dal K. I., ki ga je pobral od udeležencev izleta in mu je bil tako zaupan pri njegovem delu v tej družbenopolitični organizaciji, protipravno prilastil 640 din gotovine;

2. da je kot varnostni tehnik v Vatrostalni Jesenice, pooblaščen za nabavo zaščitnih sredstev, torej kot odgovorna oseba delovne organizacije, 15. 1. 1973. na Jesenicah zlorabil svoje pravice in si s tem pridobil protipravno premoženjsko korist, ko je pri podjetju Trio Tržič naročil na račun Vatrostalne dva mikado jopiča, vredna 2.200 din, in ju po prejemu zadržal;

3. da je kot varnostni tehnik v Vatrostalni Jesenice, pooblaščen za nabavo zaščitnih sredstev, to je odgovorna oseba delovne organizacije, neugotovljenega dne meseca januarja 1973 na Jesenicah skril uradne listine in sicer dobavnico in račun za dva mikado jopiča, ki ju je Vatrostalni po njegovem naročilu dobavilo podjetje Trio Tržič.

S tem je storil pod prvo točko kaznivo dejanje ponesrebe po čl. 322/I KZ, pod drugo točko kaznivo dejanje zlorabe uradnega položaja iz koristoljubnosti po čl. 314 a/I KZ in III KZ, pod tretjo točko pa kaznivo dejanje ponareditve uradne listine po čl. 319/II in III KZ.

Za kaznivo dejanje ponesrebe je zagrožena kazen strogega zaporu do petih let, za kaznivo dejanje zlorabe uradnega položaja iz koristoljubnosti je zagrožena kazen najmanj treh mesecev zaporu ali strogi zapor do petih let, enaka kazen pa je zagrožena tudi za kaznivo dejanje ponareditve uradne listine.

P. V., star 35 let, oče dveh otrok, je bil zaposlen kot varnostni tehnik pri Vatrostalni Jesenice. Leta 1971. je bil tajnik sindikalne podružnice. V septembru je podružnica organizirala izlet v Poreč. Vsak udeleženec je prispeval nekaj denarja za kritje stroškov izleta, celoten znesek pa je bil izročen P. V. kot tajniku. Ta si je denar prisvojil, ni pa poravnal računa v hotelu Kras v Postojni, tako, da je to podjetje izstavilo pozneje Vatrostalni račun.

Kot varnostni tehnik na delovnem mestu HTZ je P. V. samostojno naročal zaščitna sredstva za varnost pri delu. Dne 15. 1. 1973. je pri podjetju Trio Tržič telefonično naročil dva mikado (usnjena) jopiča. Naslednjega dne mu ju je prinesel trgovski potnik. P. V. je v imenu Vatrostalne podpisal zaključnico in mu na dobavnici podpisal in potrdil izjavo, da sta jopiča namenjena za reprodukcijo in s tem za njiju ni treba plačati prometnega davka. Jopiča je pridržal zase oz. enega prodal za 1.100 din, dobavnico in račun za jopiča pa je skril.

Obdolženi je priznal, da je od udeležencev izleta prejel denar in ga obdržal. Glede jopičev se je zagovarjal, da ju je naročil zase in ne za podjetje in da je kasneje, takoj, ko je ugotovil, da sta bila dostavljena na ime in račun podjetja, zahteval, naj Trio prefakturira jopiča na njegovo ime. Iz pričevanja prič pa je bilo razvidno, da je jopič naročil na račun podjetja in ni nikoli zahteval, naj se prefakturira na njegovo ime. Tega se je gotovo dobro zavedal, saj je dobavnico in račun skril z namenom, da bi tako svoje dejanje prikril in tako ni bil resničen njegov zagovor, da je oboje izročil upravi podjetja.

Pri odmeri kazni sodišče posebno obteževalnih okoliščin ni našlo in je za prvo kaznivo dejanje uporabilo celo omilitvena določila in mu določilo kazen štirih mesecev zaporu, za drugo kaznivo dejanje štiri mesece in za tretje kaznivo dejanje tri mesece zaporu, nato pa mu je izreklo enotno kazen v trajanju devetih mesecev zaporu.

Izvršitev izrečene kazni mu je odločilo za dobo treh let, pod pogojem, da se izrečena kazen ne bo izvršila, če P. V. v tem času ne bo storil novega kaznivga dejanja.

Izvršni svet občinske skupščine Jesenice je sklenil, da bo vsem delovnim organizacijam poslal priporočilo za povišanje kalkulativnih osebnih dohodkov za 3 %, od 1. julija dalje. Izvršni svet pri tem opozarja, da je treba upoštevati smernice in proporce iz resolucije, ki predvideva, da bo splošna raven cen in življenjskih stroškov v letu 1974 narasla za 15 %, kar pomeni dvig nominalnih osebnih dohodkov na zaposlenega za 18,5 %. V prvem polletju so se osebni dohodki dvignili v skladu z resolucijo.

Poleg tega se bo izvršni svet zavzel tudi za druge ukrepe kot so povečane družbeno denarne pomoči, uskladitev stipendij in drugo.

Zoper sodbo občinskega sodišča Jesenice je občinsko javno tožilstvo v Radovljici vložilo pritožbo na okrožno sodišče v Kranju. Menilo je, da pogojna kazen ni primerna. Šlo je za stek treh kaznivih dejanj s področja kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost, ki so vsa sankcionirana s kaznimi do pet let strogega zaporu. Sodišče prve stopnje je za vsako od treh kaznivih dejanj določilo najnižjo kazen, za ponesrebo pa uporabilo celo omilitvena določila. Tožilstvo ni bilo mnenja, da bo izrečena in pogojno odložena kazen vzgojno vplivala na obtoženca. Leta je tudi izostajal od glavnih obravnav in zavlačeval postopek. Svoj zagovor je tudi večkrat spreminjal. Iz podatkov kazenske evidence pa je bilo razvidno, da je bil že večkrat kaznovan in da je nagnjen k nasilniškemu obnašanju.

Javno tožilstvo je predlagalo, da okrožno sodišče v Kranju, kot sodišče druge stopnje, pritožbi ugodi in s sodbo spremeni sodbo prve stopnje tako, da izreče P. V. nepogojno, čeprav nižjo, kazen.

Okrožno kot pritožbeno sodišče v Kranju je 29. maja odločilo, da se prvostopna sodba o izreku kazni spremeni tako, da se posamezne kazni znižajo na tri, tri in dva mesece zaporu, enotna kazen pa na šest mesecev zaporu, vendar brez uporabe člena 48/I KZ. Kazen šestih mesecev je torej nepogojna.

P. V., nekdanji varnostni tehnik, od prvega julija na varnem v zaporih v Ljubljani, verjetno razmišlja o svojem bodočem delu. Vatrostalna pa že nekaj časa išče novega varnostnega tehnika, ki naj bi bil to v vseh pomenih te besede.

ZOF

OTROKOM IGRIŠČA

Potreba po otroških igriščih je na območju jeseniške občine izredna. Nujna bi bila predvsem okrog stanovanjskih blokov na Plavžu, ob stolpnih na Koroški Beli in stolpih na koncu Tomšičeve ceste. Vsi vemo, da na Jesenicah že primanjkuje prostora za gradnjo in zato ne moremo razmišljati o večjih igriščih ampak o manjših improviziranih, kjer bi se lahko otroci zadrževali in počutili varne. Istočasno bi izostali vsi občutki, da otroci uničujejo zelenice. Nekaj škode že naredijo, samo ne vem, če se ne bi škoda zmanjšala, če bi imeli prostor za igro in rekreacijo.

Igrišča bi morala biti taka, da bi bila zanimiva za vse starostne skupine od malčkov, predšolskih in šolskih otrok. Za mlajše je nujen peskovnik, gugalnice, vrtiljaki (spremstvo staršev je obvezno), za predšolske: gugalnice, plezala, železna in iz vrvi, tobogan, vrtiljak, kolektivna gugalnica. Za šolske pa je nujen utrjen teren opremljen s košem za košarko ali golom za mali roketmet in nogomet.

Na Benedičičevi ulici smo uredili manjše igrišče, ki še ne zadovoljuje vseh potreb za igro številnim otrokom delavskih družin tega območja, je pa vseno delno rešilo situacijo. Peskovnik 3 x 5 m, dve gugalnici in plezala so zasedeni od 9. ure zjutraj do noči in še vsi se zvrstijo ne morejo brez otroških prepirov. Se eventualno dve gugalnici, od tega ena kolektivna, bi bili nujno potrebni. Tu se otroci zadržujejo ne samo iz dveh najbližjih blokov, ampak prihajajo sem od Kazine do železniške proge ob ulici bratov Stražišar.

Komunalno ureditev, ureditev okolice in igrišče je izvedlo komunalno podjetje Kovinar, financirala pa Sob Jesenice. Z malo dobre volje oziroma s sodelovanjem krajevnih skupnosti, stanovanjskega podjetja, oz. hišnih svetov in delne pomoči občine bi lahko še kje rešili preč problem pomanjkanja otroških igrišč v našem mestu.

T. N.

Del udeležencev pohoda od spomenika do spomenika NOB.

POHOD OD SPOMENIKA DO SPOMENIKA NOB IN TOVARIŠKO SREČANJE OB OBČINSKEM PRAZNIKU

Krajevna organizacija ZB NOV Plavž, je v sodelovanju z rezervnimi vojaškimi starešinami in aktivom ZMS, v počastitev letošnjega občinskega praznika, v nedeljo 4. avgusta izvedla orientacijski pohod od obeležja do obeležja padlih borcev NOV, ki se je zaključil s tovariškim srečanjem nekdanjih borcev, rezervnih vojaških starešin, mladine in ostalih občanov na Zvagnovem vrtu za Savo.

Že v jutranjih urah se je na strelišču Podmežaklo zbrala ekipa 23 članov, ki so jo sestavljali nekdanji borci NOV, rezervni vojaški starešine in mladina. Po streljanju z malokalibrsko puško — pet strelav na deset metrov — ki je za udeležence pohoda pomenilo prvo preizkušnjo, se je ekipa podala na skoraj 14 kilometrov dolgo pot. Pred strelskim domom so bili udeleženci v kratkih besedah seznanjeni z življenjem in delom narodnega heroja Matija Verdnika-Tomaža, po katerem se dom imenuje, potem pa so pot nadaljevali v spominski park na Plavžu, na grobišče padlih borcev. Trasa pohoda je potem potekala do spominskih obeležij padlih prvoborcev Cirila Tavčarja in Staneta Bokala, zatem do Erlihovega mostu na cesti v Planino in po obronkih Plavškega rovtu do spomenika talcev in obeležja kurirjem na Belskem polju, nadalje preko Save in za Savo do spominskega obeležja Rupertu Kiršnerju na vzhodni Mežaklije, na cilj pred Zvagnovo domačijo za Savo.

Ob vseh spominskih obeležjih in spomenikih je nekdanji bорец NOV Stane Križnar v kratkih, strnjjenih besedah obnovil spomin na padle borce in talce, mladinci pa so pred obeležja položili šopke rdečih rož. Na poti je rezervni vojaški starešina Jože Neuman ekipi razložil pomen in načela splošnega ljudskega odpora, jih seznanil z uporabo zemljevida in kompasa ter z nekaterimi topografskimi znaki. O vsem tem so mlajši člani ekipe na cilju v neke vrste kvizu odgovarjali komisiji, kar je bila druga naloga pohoda.

Po skupnem seštevku točk doseženih pri streljanju in pri odgovorih, so se mladi udeleženci razvrstili: 1. Muhamed Mulalić, 2. Vojko Zavodnik, 3. Emil Tavčar, 4. Almir Čatak in 5. Boro Stojanović. Vsi so prejeli knjižne nagrade.

Po tem, ko je predstavnica KO ZB NOV Vera Jelinčič pozdravila vse

navzoče in se zahvalila vsem udeležencem pohoda in vsem, ki so pomagali pri izvedbi pohoda ter tovariškega srečanja in je predsednik komisije za izvedbo pohoda Ciril Brejc izročil najboljšim mladim na pohodu spominske knjižne nagrade, je tričlanska delegacija odnesla venček k spominskemu obeležju padlega borca Ruperta Kiršerja. Orientacijski pohod je bil sklenjen s tovariškim srečanjem, ki so mu prisostvovali številni nekdanji borci, rezervni starešine, mladina in občani krajevne skupnosti Plavž.

Nedvomno je bil namen tako pohoda kot tovariškega srečanja dosežen, čeprav je bila udeležba na pohodu le polovična. Posebej je potrebno poudariti izredno posrečeno obliko pohoda, ki je zajel tako streljanje, kakor prenašanje tradicij NOB, kot elemente znanja in vednosti potrebnih v splošnem ljudskem odporu, poleg samega rekreacijskega pomena pohoda. Druga vrednota pa je prav gotovo v skupnem pohodu nekdanjih borcev NOV, rezervnih starešin in mladine. Prav gotovo pa je tudi samo tovariško srečanje pomembno tako za zblizevanje teh generacij, kakor tudi za spoznavanje in zblizevanje občanov tega terena, saj je Plavž novo naselje, v katerem se včasih niti sosede dobro ne poznajo, pa tudi sam način življenja je bolj usmerjen v individualizacijo.

Morda bi ob sklepu veljalo poudariti, da bi take in podobne oblike z majhnimi stroški, le z dobro voljo in delovno pripravljenostjo, lahko razvijali tudi v drugih krajevnih skupnostih. Nekaj graje bi lahko izrekli le na račun nekaterih, ki se kljub vabilu za sodelovanje pohoda niso udeležili. Prepričani smo, da če bo krajevna organizacija ZB NOV Plavž v sodelovanju z ostalimi organizacijami to razvijala kot tradicijo, bo prireditev iz leta v leto boljša in masovnejša. Organizatorji in vsi tisti, ki so aktivno pri izvedbi sodelovali, zaslužijo vse priznanje.

UPOKOJENCI V MOJSTRANI NAJBOLJŠI

Občinsko društvo upokojencev na Jesenicah je predlagalo vsem podružnicam na področju jeseniške občine, da pristopijo k akciji za zbiranje sredstev za po potresu prizadeto Kozjansko. Akcijo je pričela najprej jeseniška podružnica, največji uspeh pa je imela doslej podružnica v Mojstrani, ki je na področju Mojstrane, Dovjega in Belce nabrala v enem tednu 2.945 dinarjev. Zeleti je, da bi podružnico v Mojstrani posnemale še ostale podružnice v jeseniški

občini, da bi tako zbrali upokojenci na območju jeseniške občine čimveč sredstev za prizadete v potresu v akciji, ki je v teku po vsej Sloveniji.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

renji
mu l
50-le
Za r
Krai
47 a
Ob t
izro
Mate
klub
sveti

Ok
za f
cije
tema
posaj
Krai
prvo
And
bron
FKP
je d
FKP
Mir
Krai
Za
sreb
Derr
čan
vsi t

Za
plak
dode
Preš
Ferj
bron
Rad
plan
prej
Slug
Puh
na r
Krai
Pi
Janc
razs
petd
vanj
Iz
nasl
V
ki j
kma
zbra
skeg
posa
odse
leta
odse
nizir
na J
Si
deja
in g
Cufi
Torl
vent
zače
nega
so s
izme
drug
in iz
prve
stvu
diap
vanj
nico
taki
prid

Ni
pove
kate
p-t
tinu
ama
svoji
nara
poko
lej
akti
Oc
vojn
štiri
vojn
samu
dokl
sti o
Pi
pomu
okvi
1950
ama
Preš
lični
žila
no
klut
med
nizi
preč
so
razs
skih
raze
kro
Klu
glaš
nag
tega
dipl
ame
pon
kon

ZLATA PLAKETA ZA 50 LETNO DELOVANJE FOTOKLUBA ANDREJ PREŠEREN

V sredo, 31. julija, so v avli TVD Partizan Jesenice odprli 18. gorenjsko razstavo fotografij. Z razstavo, ki je posvečena občinskiemu prazniku — 1. avgustu, fotoklub Andrej Prešeren tudi praznuje 50-letnico organiziranega fotoamaterskega delovanja na Jesenicah. Za razstavo je pet gorenjskih fotoklubov — Bohinj, Janez Puhar Kranj, Radovljica, Tržič in domači klub — predložilo 169 fotografij 47 avtorjev, režija pa je za razstavo izbrala 120 fotografij 42 avtorjev. Ob tej priliki je predstavnik foto-kino zveze Slovenije Tone Marčan izročil klubu zlato plaketo Ljudske tehnike, najstarejšima članoma Matevžu Mikelnu in Jaku Čopu pa srebrno plaketo. Predsednik Fotokluba Janez Znidar in tajnik Franci Črv pa sta prejela od občinskega sveta Ljudske tehnike zlato plaketo Železar za dolgoletno uspešno delo.

Ob otvoritvi so podelili nagrade za posamezne fotografije in kolekcije. V prvi grupi na splošno tematično je zlato plaketo za posamezno fotografijo prejel Marjan Kukec iz FKK Janez Puhar Kranj, srebrno Franci Kolman in prvo bronasto Franci Sluga, oba FK Andrej Prešeren Jesenice, drugo bronasto je prejel Polde Sajin iz FKK J. Puhar Kranj, prva diploma je dodeljena Alekseju Ignjaščniku iz FKK J. Puhar Kranj, druga pa Mirku Udirju iz FKK J. Puhar Kranj.

Za kolekcijo na splošno temo je srebrno plaketo prejel Milojko Demšar, prvo bronasto Tone Marčan in drugo bronasto Dušan Fišer, vsi trije iz FKK Janez Puhar Kranj.

Za planinsko fotografijo je zlato plaketa za posamezno fotografijo dodeljena Franciju Sluga iz FK A. Prešeren Jesenice, srebrna Franciju Ferjanu iz FKK J. Puhar Kranj in bronasta Milanu Ropretu iz FKK Radovljica. Tudi za kolekcijo na planinsko temo je zlato plaketo prejel član FK A. Prešeren Franci Sluga. Prehodni pokal Janeza Puharja je za najuspešnejši nastop na razstavi dodeljen FKK J. Puhar Kranj.

Predsednik FK Andrej Prešeren Janez Znidar, je ob otvoritvi razstave obširneje spregovoril o petdesetletnem organiziranem delovanju fotoamaterjev na Jesenicah. Iz njegovega govora povzemamo naslednje:

V okviru turističnega kluba Skala, ki je bil na Jesenicah ustanovljen kmalu po prvi svetovni vojni, se je zbralo tako število ljubiteljev gorskega sveta, da so morali za posamezne dejavnosti ustanovljati odseke. Tako je bil tudi ob zaključku leta 1924 ustanovljen fotoamaterski odsek, ki je pomenil začetek organiziranega delovanja fotoamaterjev na Jesenicah.

Sicer prvi zametki fotoamaterske dejavnosti segajo že pred to obdobje in ga obeležujejo imena kot: Pavlin, Čufar, Črne, Franc Torkar st., Pavel Torkar, oče Slavka Smoleja in drugi, vendar pa je leto 1924 resničen začetek organiziranega in intenzivnega delovanja fotoamaterjev. Imeli so skupne sestanke na katerih so izmenjavali izkušnje in pomagali drug drugemu, prirejali skupne ture in izlete ter sodelovali pri snemanju prvega slovenskega filma V kraljestvu zlatoroga. Izdelovali so celo diapozitive in imeli razna predavanja, imeli pa so celo lastno trgovino s fotomaterialom in drugo. S takim delom so k sodelovanju pridobivali nove mlajše generacije.

Nedvomno se tako visok jubilej povezuje z nekaterimi imeni, brez katerih si danes težko zamišljamo petdesetletno zelo uspešno in kontinuirano delovanje jeseniških fotoamaterjev. Ti moške, ki so večino svojega prostega časa posvetili naravi in lepi fotografiji so, že pokojni France Torkar, Slavko Smolej in Tone Urbanec ter še danes aktivna Matevž Mikelj in Jaka Čop. Od ustanovitve do druge svetovne vojne so imeli jeseniški fotoamaterji štiri razstave, medtem ko so med vojno prenehali delovati. Le posamezni člani so naskrivaj zbirali dokumentacijo o zločinski dejavnosti okupatorja pri nas.

Po osvoboditvi je fotoamaterstvo ponovno začelo delovati in sicer v okviru Ljudske tehnike ter se leta 1950 poimenovalo po aktivnem fotoamaterju in padlem borcu Andreju Prešernu. Klub se je boril z najrazličnejšimi težavami, ki jih je s svojo žilavostjo uspešno premagoval. Redno letno ali dveletno so prirejali klubsko, občinsko, gorenjsko ali medklubsko razstavo, poleg organiziranja izletov, debatnih večerov, predavanj in tečajev. Člani kluba pa so razen na domačih razstavah razstavljali tudi na drugih medklubskih razstavah doma in v tujini, razen tega pa vodili številne foto krožke v osnovnih šolah občine. Klub je bil za svojo aktivnost proglazen za najboljši klub in prejel za nagrado smemalno kamero, razen tega pa je prejel tudi več drugih diplom in priznanj. Jeseniški fotoamaterji so s svojimi fotografijami ponesli ime kluba domala na vse kontinente sveta.

Ob tem pomembnem jubileju jeseniških fotoamaterjev velja poudariti nekatere izredne dosežke posameznikov:

Prvi je opozoril nase pokojni Slavko Smolej, ki je leta 1950 za svoje izredne dosežke prejel od Zveze foto-kino amaterjev Jugoslavije naziv MOJSTER FOTOGRAFIJE. Marca leta 1957 pa mu je mednarodna federacija umetniške fotografije dodelila naslov EXCELLENCE FIAP. Smolej je sodeloval na 53 razstavah doma in na 145 razstavah v zamejstvu. Njegov plavžar je na primer visel na 19 razstavah po svetu.

Prvi predsednik novo ustanovljenega foto odseka pri TK Skala in kasneje stalni član odbora, je bil pokojni France Torkar. Sodeloval je na vseh domačih razstavah. Posebnost njegovih slik je bilo prikazovanje razvoja Železarne in življenje jeseniškega železarja. V klubu je dolga leta vodil tečaje in vzgajal mlade fotoamaterje.

Poleg svojih fotografskih dosežkov, je bil eden najboljših organizatorjev v klubu pokojni Tone Urbanec. Poleg tega, da je redno razstavljal na domačih razstavah, se je vztrajno prizadeval, da klub dobi boljše pogoje za svoje delovanje.

Najstarejši in najbolj zvest klubu je nedvomno Matevž Mikelj, ki je razen prekinitev med vojno, ves čas deloval v odboru kluba, dolga leta kot gospodar, zadnja leta pa kot član nadzornega odbora. S svojimi fotografijami je sodeloval na vseh domačih razstavah, veliko pa je razstavljal tudi v tujini. Njegova fotografija Triglav, je na primer visela v britanski kraljevi galeriji. Klub ga je za zasluge pri razvoju fotoamaterstva imenoval za svojega častnega člana, letos pa je od republiške zveze za tehnično kulturo prejel Kidričevo plaketo.

Poleg sodelovanja na razstavah doma in v zamejstvu, se je Jaka Čop vpisal med najuspešnejše tudi s svojimi tremi knjigami umetniške fotografije: Svet med vrhovi, Raj pod Triglavom in Vihariki. Na svojih samotnih poteh v naših gorah, je posnel nešteto enkratnih motivov, s katerimi je približeval na razstavah naš gorski svet obiskovalcem doma in v zamejstvu.

V društvu deluje sedaj devet fotoamaterjev tretje stopnje, osem druge in devet prve stopnje, poleg nekaterih, ki so še brez naziva.

Ob sklepu svečanosti ob 50-letnici kluba, so počastili spomin vseh preminulih članov: Andreja Prešerna in Cirila Tavčarja, ki sta padla v NOB, Joža Dovžana, ki je umrl v Dachau, Pavlinove, ki je bila žrtev bombnega napada na Jesenice in po vojni umrlih: Slavka Smoleja, Franc Torkarja, Toneta Urbanca in Antona Blažaja.

USPEHI JESENIŠKIH FOTOAMATERJEV NA PRVI GORENJSKI RAZSTAVI BARVNIH DIAPOZITIVOV V RADOVLJICI

Foto-kino klub Radovljica je organiziral prvo gorenjsko razstavo barvnih diapozitivov v počastitev občinskega praznika, 6. avgusta. Na razpis so prejeli 392 diapozitivov 68 avtorjev iz trinajst klubov.

Žirija je vse diapozitive ocenila in jih 187 od 58 avtorjev sprejela za predvajanje. Na tej razstavi je sodelovalo tudi šest fotoamaterjev iz foto kluba Andrej Prešeren Jesenice s 34 barvnimi diapozitivi, od katerih je bilo 22 sprejetih. Trije avtorji so bili še posebej nagrajeni in sicer za kolekcijo štirih diapozitivov z zlato medaljo Franc Kolman in z bronasto Franc Črv. Za diapozitiv Perspektive pa je dobil Janez Koželj diplomu.

Po uspešnem sodelovanju jeseniških fotoamaterjev na 18. gorenjski razstavi fotografij na Jesenicah je to še en uspeh na polju lepe fotografije in spodbuda za nadaljnje delo.

DOLIKOVCI V SLIKARSKIH KOLONIJAH

Iz leta v leto se razširja število slikarjev, združenih v likovno sekcijo DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki so vabljeni v slikarske kolonije širom Slovenije. V teh dneh, to je od 5. do 15. avgusta, se štirje slikarji udeležujejo republiške slikarske kolonije v Selišču pri Vidmu ob Ščavnici in sicer: Janez Ambrožič, Franc Dolinšek, Nika Hafner in Tone Tomazin. Do konca meseca se bo Tone Tomazin, kot eden najuspešnejših slikarjev Dolikovcev udeležil še dveh slikarskih kolonij in sicer na Ravnah na Koroškem in v Jeruzalemu pri Ljutomeru. Če k temu dodamo še udeležbo: Janeza Ambrožiča, Dane dr. Bem, Franca Dolinška, Nika Hafner, Franceta Kreuzerja, Tina Markeža in Toneta Tomazina v planinski slikarski koloniji na Vršču, potem moramo naglasiti, da je to pomemben dejavnik tako za strokovno rast Dolikovcev, kot za njihovo vključevanje v širšo slovensko slikarsko tvornost.

To je nedvomno veliko priznanje DOLIKU kot slikarskemu kolektivu, kakor tudi posameznim slikarjem, ki uživajo vedno večji ugled tako doma, kot v ostalih republikah in v zamejstvu. Kot najstarejša tovrstna organizacija v Sloveniji, kakor verjetno tudi v Jugoslaviji, saj kontinuirano deluje že 28 let, pa je ravno v domači občini preveč zapostavljena, tako kot slikarski kolektiv, kot organizator in uresničevalec poprečno 22 slikarskih razstav letno. Njihovo opozorjanje in upravičena zahteva po novih razstavnih prostorih, z ustreznimi delovnimi ateljeji, ostaja že nekaj let brez kakršnekoli odmevnosti. Morda bi, če ne prej, vsaj za njihovo 30 letnico (februarja 1976), le dobili ustrezno rešitev za nove razstavne prostore na Jesenicah.

Dežurne trgovine

V nedeljo, 11. avgusta, sta dežurni trgovini:
— samopostrežna Špecerija market UNION,
— klasična Rožca 7 Kor. Bela — v vasi

UPRAVIČENO UŽALJENI

Na predvečer občinskega praznika smo v občini imeli dva pomembna kulturna dogodka, in sicer otvoritev dveh razstav — že tradicionalne kolektivne slikarske razstave članov DOLIK in 18. gorenjske razstave fotografij, kot osrednji kulturni prireditvi ob prazniku. Trinajst slikarjev in 42 fotoamaterjev je razstavilo v počastitev praznika svoje najboljše izdelke, ki so nastajali tedne in mesece, za katere so poleg lastne materialne naložbe žrtvovali ogromno ur svojega prostega časa. Poleg kvalitete, saj sta razstavljeni eksponate izbirali strokovni žiriji in poleg kulturne pomembnosti, je 55 oseb z aktivno tvornostjo počastilo praznik občine, ki po svojem zgodovinskem pomenu zasluži tako in še večjo pozornost.

Toda nemalo so bili presenečeni in užaljeni tako razstavljalci kot organizatorji, ki so sami sebi odpirali razstavi. Kljub vabilom predstavnikom občinske skupščine, občinskih družbenopolitičnih organizacij in drugim kulturnim in javnim delavcem, so ostali pri otvoritvah sami. Sami z grenkobo v srcu in dilemo v duši: če že njihov ustvarjalni trud ne zasluži pozornosti, potem bi moral to zaslužiti vsaj namen, kateremu sta bili posvečeni razstavi. Ali res njihov dneve, tedne in mesece trajajoči trud ne zasluži pol urice pozornosti oblikovalcev družbenopolitičnega in kulturnega življenja v občini?

Take in podobne kritike so bile nemalokrat izrečene in napisane in kar je najbolj boleče in zaskrbljujoče, brez odmevnosti in prizadetosti. To pa bi lahko že označili kot politični problem, ker tak odnos kaže, ali vsaj opozarja na dokaj formalistični odnos do novih ustavnih določil in dogovorov ter resolucij sprejetih na kongresih Zveze komunistov. Kaže, da se je lik aktivista, družbenopolitičnega delavca v mnogočem izmislil, da je preveč cenjena le udeležba na sestankih in sejah, premalo pa na v socialistični revoluciji izoblikovani moralni normi — delu in lastnemu zgledu. Kako bomo spreminjali odnos do kulture in kulturnih vrednot, kot pomembnih dejavnikov v nadaljnjem razvoju samoupravnega socializma, če ne z lastnim zgledom kot komunisti oziroma družbenopolitični delavci-aktivisti. Kako bomo uveljavljali vrednote kot je »javno in družbenomoralno priznanje za delo, ustvarjalnost in družbeno delovanje na različnih področjih«; (7. kongres ZKS), če ne z osebno prisotnostjo, z osebnim priznanjem kot komunisti in družbenopolitični delavci. Naš veliki pisatelj in mislec je ob svojih zgodovinskih izročilih ter ob svoji veličini dejal »sredi arene življenja sem stala. To bi si morali večkrat predočiti vsi, ki oblikujejo naše družbenopolitično in kulturno življenje. Za mizami na sejah in sestankih se lahko dogovorimo za načela, oblike in metode, samoupravne socialistične, humane odnose pa bomo oblikovali v areni življenja!

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

10. in 11. avgusta amer. CS barvni film GETAWAY — BEG, v režiji Sam Peckinpah, v gl. vlogi Steve McQueen, ob 17. in 19. uri

12. in 13. avgusta amer. CS barvni film SHAFTOV VELIKI PODVIG, v režiji Gordon Parks, v gl. vlogi Richard Roundtree, ob 19. uri

14. avgusta franc.-italij. barvni film TETOVIRAN, v režiji Denis De La Potelie, v gl. vlogi Jean Gabin, ob 19. uri

15. avgusta zaprto!

16. avgusta amer. CS barvni film MOSTIŠČE, v režiji Al Bradley, v gl. vlogi Peter Lee Lawrence, ob 19. uri

17. avgusta angl.-italij. CS barvni film OTOK V PLAMENIH, v režiji Gillo Pontecorvo, v gl. vlogi Marlon Brando, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVŽ

10. in 11. avgusta amer. CS barvni film SHAFTOV VELIKI PODVIG, ob 18. in 20. uri

12. in 13. avgusta amer. CS barvni film GETAWAY — BEG, ob 20. uri

14. avgusta zaprto!

15. avgusta amer. CS barvni film MOSTIŠČE, ob 20. uri

16. avgusta franc.-italij. CS barvni film NASLEDNIK, ob 18. in 20. uri

Kino KRANJSKA GORA

10. avgusta italij. CS barvni film VRAG V MOŽGANIH

11. avgusta italij. CS barvni film DO ZADNJE KAPLJE KRVI

14. avgusta amer. CS barvni film SHAFTOV VELIKI PODVIG

15. avgusta franc.-italij. barvni film TETOVIRAN

17. avgusta amer. CS barvni film GETAWAY — BEG

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

BALISTIKA, PATRIOT, OKER, RR, SNOV, AVAR, JESENICE, SINTEZA, OPNA, RO, AKI, SUEZ, ARAK, BRADA, NEMI, REKLO, R, T, ČAROVNICA, MAPA, R, SO, IZA, ET, MOSTNINA, IKT, NN, PU, RO, STEARIN, POR, SINTAKSA, TIM, IL, SAVA, KK, RT, A, PSI, BISAGA, K, I, PIROT, LIŠČEK, OMSK, KOKOS, KONCAR, EMS, TOP, OP, OLIB, TEA, KRALJEVO, S, STANAR, KRVAVICA, L, L, AMEN, A, EP, JAN, KOČIAJ, MALIK, ŠTEVILKE, L, TAM, AK, KORNATI, JABLANA, IT.

V torek, 6. avgusta, je posebna komisija, ki so jo sestavljali: Vinko Mežnarc, Tončka Podobnik, Tinka Plahuta in član uredništva, izžrebala nagradne križanke, objavljene v 30. številki Železarja. Prejeli smo 239 rešitev, komisija pa je izveljela 12 rešitev, da je dobila 10 pravih.

100 din prejme PAVLA DRAB, upokojenka, V. Svetina, Jesenice, po 70 din prejmeta JOŽE RAVNIK, strojne delavce in DOLFI JERŠIN, VEN-DES Javornik, po 50 din prejmeta JANA JAMAR, strokovna knjižnica, MARIJA MILOŠEVIČ, strojno vzdrževanje, JANA ROZMAN, OTK, po 30 din prejmejo NEVENKA KOKOŠINEK, PIV energija, BRANKO NOVAČ, SEOP, BOŠTJAN PODOBNIK, V. Svetina 14, Jesenice, MARIJA KAVALAR, splošna administracija.

Vsem nagradjenim iskreno čestitamo! Nagradenci bodo prejeli nagrade po 15. avgustu pri obratnih posrednikih. Nagradenci izven Železarne pa po pošti.

LJUBLJANSKA BANKA PODRUŽNICA KRANJ, POSLOVNA ENOTA JESENICE

vabi k sodelovanju več delavcev za delo na delovnem mestu

— likvidatorja
— blagajnika

Pogoj: zaključni izpit na srednji ekonomski šoli ali gimnaziji

Prošnje s kratkim življenjepisom ter dokazili o strokovni izobrazbi naj kandidati pošljejo do 15. avgusta 1974 na naslov: Ljubljanska banka, podružnica Kranj, poslovna enota Jesenice. Prosilci lahko dobijo v poslovnih enotah ustmene informacije.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

AVGUŠTINA JAKELJ

se žalujoči iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znanec in sosedom, ki so nam pomagali v teh težkih dneh, z nami sočustvovali in pokojniku poklonili cvetje in vence ter ga spremenili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tudi sindikatu martinar in celotnemu kolektivu Elima za podeljene vence in pomoč ter pevcem z Javornika za poslovalne pesni. Posebno zahvalo izrekamo družinam Lazar, Šoberle, Zalokar in Slamnik za nesebično pomoč, ki so nam jo nudili v težkih trenutkih.

Vsem še enkrat iskrena hvala.
ŽALUJOČI: žena Ivanka in sin Valentin z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

LEOPOLDA ČIMŽARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih dneh pomagali, z nami sočustvovali ter mu poklonili cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo dr. Čehu in dr. Dražiču za nesebično pomoč v času bolazni.

Najlepše se zahvaljujemo za vsestransko pomoč družinam: Koren, Eleršič, Kržišnik in Svetina. Iskrena hvala tudi sodelavkam-cem obrata HVŽ za denarno pomoč.

Zahvaljujemo se tudi pevcem DU Javornik in pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za žalostinke ter vsem voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

ŽALUJOČI: Čimžarjevi

K ČLANKU »MLAJŠI V ZAOSTANKU«

Pod tem naslovom je bil v 28. številki Železarnja, dne 18. julija 1974, objavljen razgovor z enim najboljših smučarskih strokovnjakov v Jugoslaviji, Janezom Šmitkom. V njem je bila poleg informacij o sestavi jugoslovanske reprezentance v novi sezoni, podana tudi kritična ocena o delu in mestu smučarskega društva Jesenice v jugoslovanskem alpskem smučanju. Najin namen ni dati odgovora na to problematiko, ker nisva odgovorna niti zadolžena s strani društva za kakršnokoli izjavo na to temo. Vendar pa se kot aktivna trenerja SD Jesenice čutiva odgovorna, da dajemo nekaj pojasnil v zvezi s problematiko trenerjev, ki delajo v društvu. V članku so navedena dejstva o stanju SD Jesenice, s katerimi midva tudi soglašava, vendar je ob vsem tem potrebno, da nekatere stvari in probleme osvetliva tudi iz drugega zornega kota, da bi bili bolj razumljivi tudi povprečnemu poznavalcu smučarskega športa, predvsem z namenom, da nakaževa nekatere vzroke, ki so med drugimi povzročili realno kritiko trenerskega kadra, ki jo je podal Janez Šmitek.

1. Kljub velikemu številu trenerjev, ki so registrirani na našem področju, področni zbor trenerjev in učiteljev, ki deluje v sklopu Smučarske zveze Slovenije, na Jesenicah sploh ne deluje.

2. V SD Jesenice je vodja trenerjev Janez Šmitek. Kot eden naših najboljših strokovnjakov na tem področju v Jugoslaviji, je prav gotovo odgovoren tudi za strokovno izpopolnjevanje v matičnem društvu. Zal mora ugotoviti, da jeseniški trenerji s strani društva nismo imeli v zadnjih letih niti enega organiziranega predavanja ali seminarja. Tako smo bili trenerji prisiljeni izpopolnjevanje se samoiniciativno po svojih potrebah in možnostih.

3. Prvi trener članske ekipe je Janez Šmitek. Toda zaradi svoje pre zaposlenosti je bil v lanskem sezoni z ekipo na enem samem tekmovanju in sicer na državnem prvenstvu na Jahorini.

4. Stimulacija jeseniških trenerjev je mnogo nižja kot stimulacija trenerjev, ki delajo v drugih klubih.

5. S tem, ko smo dobili na Jesenicah profesionalnega trenerja, še zdaleč nismo napravili vsega. En trener vsekakor ne zmora vsega dela. Znano je namreč, da imajo klubi, ki so nas v zadnjih dveh letih prehiteli, vsaj dva profesionalna trenerja in nekaj polprofesionalnih trenerjev.

Nogomet

Hud poraz

Prvo pripravljeno tekmo za jesensko sezono so nogometaši Jesenic odigrali doma z moštvom Bleda in presenetljivo izgubili z visokim rezultatom 5:2. Gostje bi bili lahko zmagali s še višjim rezultatom.

Do dvajsete minute prvega polčasa so bili Jeseničani gostom enakovredni, po izključitvi Komela pa so precej popustili. Prišlo je tudi do nešportnih potezov.

Gostje so povedli iz enajstmetrovke, konec polčasa pa je bil rezultat 2:0. V začetku drugega polčasa so domači zaigrali nekoliko bolje, vendar ne za dolgo. V 55. minuti so gostje že vodili s 4:0. Takrat sta za domačine dosegla zadetka Bešliagič in Cimirotič in ko smo pričakovali, da bo prišlo do zmanjšanja razlike, so gostje dosegli še en zadetek in tako postavili končni rezultat.

Kljub temu, da je imela polovica igralcev za seboj en sam trening in da niso nastopili Trobič, Petkovič in Zašev, z igrjo domačih ne moremo biti zadovoljni. Igrali so: Trplan, Petrov, Saltirov, Kramar I., Komel, Kovačič, Suhonjič, Donev I., Cimirotič, Donev II., Kocjan, Bešliagič, Ibrahimović, Nuždič in Raković I.

Vrnjen dolg

Dva dni kasneje sta se isti moštvi pomerili na Bledu. Jeseničani so zaigrali povsem drugače kot doma. Kljub temu, da so imeli igro ves čas v svojih rokah, so odšli na odmor z rezultatom 1:0 za Bled. Izenačujoči zadetek je dosegel Donev II., končni rezultat pa je postavil Petkovič.

Barve Jesenic so zastopali: Zašev, Samardžija, Petrov, Matkovič, Raković I., Kocjan, Kovačič, Suhonjič, Jereb, Nuždič, Donev II., Trobič, Petkovič, Ibrahimović in Donev I. M. Cimirotič

V soboto, 10. avgusta, ob 17. uri na nogometnem igrišču Podmežakljjo pokalna tekma med moštvo Jesenic in Podbrezja.

V nedeljo, 11. avgusta, pa bo gostoval na Jesenicah član ZCL Renče in se z domačo ekipo pomeril v prijateljskem srečanju.

Ti polprofesionalni trenerji so prav tako pogodbeno vezani in so tako klubom na razpolago preko glavne zimske sezone.

6. Delo jeseniških trenerjev je delno ovirano s strani številnih nepoklicanih »strokovnjakov«, ki s svojim nestrokovnim govorjenjem v marsičem škodijo napredku jeseniških smučarjev.

7. Govora je bilo tudi o familiarnosti v društvu. Res je, da familiarnost v določenih primerih lahko škoduje, vendar je pri tem potrebno

poudariti: vsaka organizacija, bodisi politična ali športna, je interesna skupnost občanov, ki jih združujejo skupni cilji in so za uresničitev letnih pripravljene žrtvovati tudi precej lastnih sredstev (prevozi, dodatna oprema itd.). Znano je, da jugoslovanski smučarski klubi delujejo s skromnimi sredstvi, zato je vsaka pomoč s strani staršev zelo dobrodošla, če ne že nujno potrebna.

To je nekaj vzrokov, ki otežujejo normalno delo jeseniških trenerjev, zato bo v bodoče potrebno marsikaj spremeniti tudi na tem področju in rezultati bodo vsekakor precej boljši.

Trenerja:
Marko Žmitek
Alojz Krauthaker

V nedeljo, 4. avgusta, so člani Smučarskega društva Jesenice odprli novo smučarsko zavetišče v Suhi Pišenci, v neposredni bližini poletnega smučišča na plazu pod Prisojnikom. Zgradili so ga pretežno s prostovoljnimi delom, z materialom pa sta največ pomagala Železarna in SGP Sava Jesenice.

LETOVANJE UČENCEV OSNOVNE ŠOLE P. VORANC V BAŠKI

Tudi letos je okrog devetdeset učencev osnovne šole P. Voranc preživelo štirinajst dni v taboru TVD Partizan v Baški. Taborovodja Edo Rakovec je že pred odhodom skupine imel sestanek z vsemi prijavljenci, kjer so dobili vse potrebne napotke. Učenci so bili razdeljeni v šest skupin, vodilci pa so bili tovariši učitelji, zato ob odhodu z Jesenic 15. julija ni bilo nepotrebnega iskanja in čakanja. Po udobni vožnji v dveh avtobusih je skupina okrog enajstih prišla na cilj.

Učenci so radi veselili, ne zavedajo se pasti, ki jim lahko nasadejo, zato so vodilci morali imeti oči vsepovsod in vsak čas, najbolj pa seveda med kopanjem v morju. Skupine so morale biti vedno skupaj, čeprav je morda koga od učencev mikalo tudi kam drugam. Vendar je nadzorstvo nujno potrebno, saj je treba nadomeščati starše ter opravičiti njihovo zaupanje. Z zadovoljstvom lahko povemo, da ves čas letovanja ni bilo nobenih nezgod.

Za lačne želodčke so izdatno poskrbele kuharice v taboru. Pravi užitek je bil gledati učence, med katerimi mnogi doma radi vihajo nosove zaradi hrane, kako hitro je s krožnikov izginil vsak obrok. Da koža ne bi bila opečena, je skrbela sestra Olga, ki je učence pridno mazala, tudi po dvakrat na dan in preganjala tudi ostale težavice, če so se pojavile. Sonce, morje, čist zrak in novo življenje je storilo svoje, da so tudi najbolj občutljivi učenci pozabili na domotožje. V taboru, kjer so se borovci mogočno razrastli, je dovolj sence, ki poskrbi, da se med opoldansko pripeko umakneš v hlad

in kar je še pomembnejše, da se po pestrem dnevu pošteno napišiš ter nabereš sil za naslednji dan.

Skupine, ki so štele okrog petnajst učencev, so bile razdeljene po starosti in spolu. Med večjimi učenci ni bilo neplavalcev, pač pa jih je bilo zato toliko več med mlajšimi učenci od prvega do četrtega razreda. Z njimi je bilo treba sistematično osvajati prvine plavanja. Pri nekaterih je bil strah pred vodo zelo močan. Po nekaj dneh pa je tudi ta odpadel. Nepozabni so trenutki, ko se je zdaj enemu, zdaj drugemu odprlo in je splaval. To je bilo pri večini že po prvem tednu. Ostali kopalci so z navdušenim ploskanjem nagradili vsakega novopečenega plavalca. Do konca letovanja pa so splavali prav vsi, kar je za vodilce in učence največje zadoščenje.

Dvaindvajsetega julija smo s kulturnim programom proslavili dan vstaje. V njem je sodelovalo vseh šest skupin. Tovariš Franc Pesjak je v uvodnem govoru povedal nekaj misli o dnevu vstaje in omenil, da je naša današnja sreča zrasla iz najtežjih žrtev, ter da tega ne smemo nikoli pozabiti.

Že se je nagnilo letovanje čez polovico. Skupine so začele pripravljati zabavni program za poslovljni taborni ogenj.

Prišlo je zadnje jutro. Učenci so uredili tabor za prihod nove skupine. V večernih urah smo se v nedeljo, 28. julija, zadovoljni vrnili na Jesenice.

Zapustili smo Baško, s seboj pa odnesli kopico lepih doživetij, ki nam jih nihče ne more vzeti.

Vsem, ki so nam omogočili tako prijetno letovanje, najlepša hvala.

Kombinirana ekipa balinarjev — C. Krivec, Domevšek, Uran in Berce, s tehničnim vodjem Pulcem v sredini, ki je zmagala na turnirju v počastitev občinskega praznika.

Razpis pohoda delavcev Slovenskih železarn na Triglav

Organizator:

Komisija za športno rekreacijo pri TKOO sindikata železarne Jesenice

Izvajalec:

Planinska društva občine Jesenice

Vodja pohoda:

Janez KRUŠIČ

Datum pohoda:

Sobota, 31. avgusta 1974 in nedelja, 1. septembra 1974.

Udeleženci:

Okoli 500 delavcev Slovenskih železarn

Smeri pristopov in program:

Udeleženci bodo razdeljeni v dve osnovni grupi od katerih bo druga grupa imela le enodnevni pohod in sicer v nedeljo, dne 1. septembra 1974. Prva grupa pa bo imela dvodnevni pohod.

GRUPA A — 1. skupina:

Sobota, dne 31. avgusta, ob 7.00 uri odhod s parkirnega prostora pred železarno Jesenice — 8.00 uri Aljažev dom v Vratih, od koder pričnemo pohod po Tominškovi poti do Kredarice, kjer je zagotovljeno prenočišče. V nedeljo, dne 1. septembra, je iz Triglavskega doma odhod ob 7.00 uri proti vrhu Triglava.

2. skupina:

Sobota, dne 31. avgusta, ob 7.00 uri odhod s parkirnega prostora pred železarno Jesenice — ob 8.00 uri Aljažev dom v Vratih, od koder pričnemo pohod v smeri Prag—Staničeva koča, kjer bo skupina prenočila. V nedeljo, dne 1. septembra, bo iz Staničeve koče odhod ob 6.00 uri proti vrhu Triglava.

3. skupina:

Sobota, dne 31. avgusta, ob 7.00 uri odhod z avtobusne postaje na Bledu — 8.30 Rudno polje (vojašnica), od koder pričnemo pohod v smeri Jezerca, okrog Tošca—Vodnikov dom—Planika, kjer bo skupina prenočila. V nedeljo, dne 1. septembra, bo iz Planike odhod ob 7.00 uri proti vrhu Triglava.

4. skupina:

Sobota, dne 31. avgusta, ob 6.00 uri odhod s parkirnega prostora pred železarno Jesenice, v smeri Kranjska gora—Vršč—Trenča—Na logu, od koder pričnemo pohod v smeri Zadnja—Koča na Dolici, kjer bo skupina prenočila. V nedeljo, dne 1. septembra bo z Dolice odhod ob 5.30 uri proti vrhu Triglava.

GRUPA B

Nedelja, dne 1. septembra, ob 3.30 odhod z avtobusne postaje v Lescah — 5.00 uri Aljažev dom v Vratih, od koder pričnemo pohod po Tominškovi poti proti vrhu Triglava.

SESTOP:

Sestop z vrha Triglava bo za vse skupine v Krmo — Kovinarska koča, kjer bo za udeležence pohoda organiziran piknik. Za sestop v Krmo smo se odločili po navodilih alpinistov in GRS, ki so resno opozorili na nevarnost proženja kamenja in možne posledice v primeru sestopa čez Prag ali po Tominškovi poti.

PRIJAVE:

Vse komisije za športno rekreacijo prosimo, da si izberejo smer pohoda na Triglav in skupaj s številom udeležencev to sporočijo NAJKASNEJE DO TORKA, DNE 20. AVGUSTA 1974 na naslov: TOVARNIŠKA KONFERENCA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA ŽELEZARNE JESENICE — Komisija za športno rekreacijo. V primeru, da se bo več skupin odločilo za isto smer pohoda, bomo morali prilagoditi razpored. Izbrane smeri pohoda posameznih skupin vam bomo sporočili do petka, dne 23. avgusta.

OPREMA:

Udeleženci naj bodo opremljeni s primerno uhojenimi gorskimi čevlji, s profiliranimi gumi podplati, gorsko obleko, vetrovko, pokrivalom. S seboj naj imajo rezervno srajco, kremlino in sončna očala.

PREHRANA:

Udeleženci naj s seboj vzamejo suho, kalorično hrano za poldrugi dan ter pijačo kot: kava, čaj, sadni sokovi — ne alkohola! Planinske postojanke so dobro založene s pijačo in jedili, kar upoštevajte tako, da v nahrbtniku ne bi nosili pretiranih zalog.

OPOMBA:

V primeru dolgotrajnega slabega vremena bo pohod odpovedan tri dni pred odhodom, v primeru hitrega poslabšanja pa dan pred odhodom.

Triglavu prehodni pokal

V nedeljo, 4. avgusta, je bilo v kopališču v Ukovi, v počastitev občinskega praznika tekmovanje v plavanju za prehodni pokal mesta Jesenic. Nastopili so plavalci iz naslednjih klubov: Fužinarja iz

Raven, Ljubljane, Kopra, Triglava iz Kranja, Rudarja iz Trbovelj, Radovljice in Jesenic. Prehodni pokal so zaslužno osvojili Kranjčani.

V finalnih borbah, ki so bile na sporedu v popoldanskih urah, so od jeseniških plavalcev nastopili trije in sicer Eva Pavliček, Laura Korošec in Aleš Kunc ter iz Radovljice ravno tako trije: Danica Logar, Erika Marolt in Aleš Remec.

Rezultati jeseniških predstavnikov v finalu:

200 m prosto — ženske: 7. mesto Laura Korošec s časom 3:09,8;

100 m prsno — ženske: 5. Eva Pavliček 1:38,6 in 6. Laura Korošec 1:48,3;

Pri mlajših pionirjih je Aleš Kunc v konkurenci 100 m prsno osvojil 4. mesto s časom 1:42,2.

Radovljičani so se v finalu uvrstili:

200 m prosto — ženske: 8. Danica Logar 3:34,2;

100 m prsno — ženske: 7. Danica Logar 1:53,2, 8. Erika Marolt 1:58,7;

100 m prsno — ml. pionirji: 7. Aleš Remec 1:48,5.

BALINANJE

Klubski turnir

V nedeljo, 4. avgusta, je bil v Bazi klubski turnir, na katerem je sodelovalo sedem ekip, ki so bile izžrebane pred samim začetkom tekmovanja. Zmagala je ekipa, ki so jo sestavljali: Vudrič, Bazo, Domevšek, Labič, pred ekipo Grabar, Kos, Tavčar in Krivc. Po končanem tekmovanju so vse ekipe dobile skromna praktična darila.

Opomba: Balinarski klub Jesenice so opravičuje trgovskemu podjetju Rožca, ki je bilo v prejšnji številki Železarnja, v zahvali za pomoč pri izvedbi turnirja, pomotoma izpuščeno. C. K.

TEL

JESI

Želez

1. Jar

ZPS2

tisk,